

ARGIA

1985 – Maiatza 17 – XLVIII urtea – 1.060. zenbakia – 110 pezeta / 6 libera

Txomin Perurena, ziklismoaren gailurretik:

«Euskadiko afizioa bezalakorik
ez dut sekula inon topatu»

Muskildin pastoral berria
uztailean: «Oihenart»

Jose Luis Elkorro:
GALDUTAKO AUKERAK ETA
EKARRIKO DITUGUN BERRIAK

Gure ahalegina Bizkaiaarentzat da.

Gaur, betiko moduan, gure herriaren bilakaerei laguntzeko gagoz.

Gaur, aurrera joteko sasoian, itxaropena oztopoen gainetik jarrita,
zerbitzu eta laguntzarako gure gogorik onena,
berriro eta gehiagotuz sortzen da.

Gaur, eta egunero, Bizkaiko izena ohore eta,
batez ere, konpromisu moduan daraman
Aurrezki Kutxaren lana, indarra eta ilusioak, ez dute huts egingo.

Berari erantzuten jarraituko diogu.

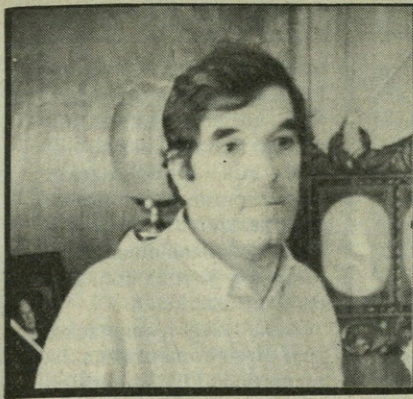
TXURRUKARI Oroikarria. Areetan
Itsasoaren oldarra gelditzen
gizonaren neurrigabeko
ahalegina.

BIZKAIKO
AURREZKI KUTXA

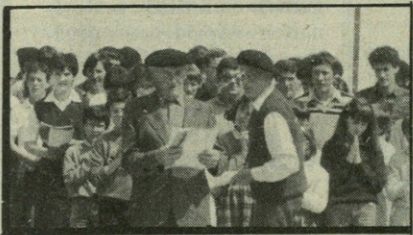

CAJA DE AHORROS
VIZCAINA

Bizkaiko Foru Dinutazioak sortu eta hultzatutako Erakundea.

Bergarara jo dugu Jose Luis Elkororen bila, Gipuzkoan mundu aparte eta berezia osatzen duen Deba arroara. Herri Batasunaren mahai nazionalako partaide, «Egin» egunkariaren administrazio kontseilukoa, tailer baten nagusi. Horietatik edozein izan daiteke bere begizuloen kausa. Bizkarrean daramatzen hainbat oroitzen jasotzeko eta bere burutapenen berri jakiteko irrikan jaso genuena **11. orrialdean** kausituko duzue.

Pastoral berri bat ari dira erditzen Muskildin. Pagola, Urdiñarbe, Altrüku, Muskildi... giro ederreko eta gazteria azkarra duten herriak. Mende baten buruan pastoral baten egiteari ekin diote, eta azken hilabeteetan ez da beste solasik herrian. Herriaren ondra jokatu du uztailaren 28an eta abuztuaren 4ean, azken urteotan Iparraldeak bizi duen giro berriaren altxoan pastoralet hartu duten ildotik. **18. orrialdean.**

non-zer

1.060. zenbakia

POLITIKA

- 10.— Tanttaka. **E.Galar.**
- 11.— Jose Luis Elkororen-ekin hizketan **I.Zubiondo.**
- 15.— Mundua ez da borobila. **Fanxin.**
- 16.— «Izarretako Gerra»rekin Europa beldurtzen hasi. **P.Sastre.**

ERREPORTAIK

- 18.— Pastoral berri bat ari dira erditzen Muskildin. **Mikel G. Atxa.**
- 22.— Txomin Perurenarekin solasean, ziklismoaren gailurretik. **J.L.**
- 26.— D.I.Z., Drogaren Ikerketarako Zentroa. **Joxe Mollarri.**
- 28.— UPV-EHUK errektore berria hautatu behar du. **Laura Mintegi.**

KULTURA

- 31.— Kulturaren ataria.
- 32.— UEUren edizio berria prestatzen ari. **M.A.**
- 34.— Leitza Kultur Astea aurtan ere. **D.Z.**
- 35.— «Madarikatuak» rock taldea, gogor ekiteko prest. **M.A.**
- 36.— Bigarren Herri Urrats, aintzira ondoko arrakasta. **Itxaro Borda.**
- 37.— Manex Erdozainzi-omenaldia egin zitzaion. **P.U.**
- 38.— Txutxumutxuka. **Sabin.**

BESTE

- 40.— Jo... adarra.
- 41.— Bertsoak: Argelian zehar. **Mikel Ormazabal.**
- 42.— Azkena. **Karmelo Landa.**

Pello Ruiz Cabestany eta Perico Delgadok Espainiako Itzulian lortu berri duten arrakasta beste pertsona baten izena atera dute egunkarietako lehen orrialdeetara: Txomin Perurena, Orbea ekipoko zuzendari teknikoa. Euskaldun jator honen eritziak biltzeko hurbildu ginen bere Donostiako etxera, ziklismoaren gailurretik gauzak nola ikusten dituen jakitearren. Garai batetan puntako ziklista ere izan zen Txominen esanak **22. orrialdean** topatuko duzue.

XIII. edizioko egitaraua aurkeztu du dagoeneko UEUK. Motorrak berotzen ari da iadanik. Edizio bat bukatu eta bestea hasi bitartean lanean dihardute UEUKo sail desberdinek, beti ere hurrengo edizioan euskal unibertsitatearen aldeko urrats haundiago bat eman asmoz. Baleren Bakaikoa idazkariak eman zigun aurtengo edizioaren aldaketa eta aurrerapausoen berri. Zeuok ere aurki dezakezue horren berri **32. orrialdean** kultur sekzioan.

ZUZENKETAK:

Duela bi zenbaki (1.058. zenbakian hain zuzen ere) «Martin Arribita, abade ezkertiat baten oroitzenak» izeneko erreportaiaren hanka sartze galanta egin genuen, behin eta birritan. Hain zuzen ere, elkarriketatuen izena ez bait da Martin Arribita, Martin de Arribieta baino. Barkamena guztioi, eta bago zuzenketa.

ARGIA

Jabea: Zeruko Argia Kooperatiba.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Ostaiska Irastortza, Jon, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uria, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: «Anaitasuna» taldea.

Gasteizen: Xabier Etxaniz.

Iparraldean: Ladix Arrosagarai, Allande Sokarros, Itxaro Borda.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Joseba Alvarez,

Enrike Amonarriz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Iñaki Camino, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga «Zaldubi», «Gure Irratia»koak, Mikel Hiribarren, Tito Irazusta, «Irulegi Irratia»koak, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Emilio Lopez Adan «Beltza», Alfontso Martinez, F.J. Mendiguren, Mikel Nabarro «Trikuharri», Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Txus San Migel, Andoni Sarriegi «Murumendi», Joseba Sarrionandia, Mikel Ubillos.

Marraskilariak: Joxemi, Julio, Zut.
Argazkilariak: Kristina, Txema Ormazabal.

Publizitatea: Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA, Virgen del Carmen, z/g. Ramonaenea-behea. DQ-NOSTIA-20012.

Telefonoa: 28 33 99.

Inprimategia: «Graficas Semi».

Ale bakarra: 110 pezeta/6 libera

Hego Euskal Herrirako .. 4.000 pezeta
Ipar Euskal Herrirako 275 libera
Estatu Espainolerako 4.000 pezeta
Beste atzeritarako 5.500 pezeta
Airez 8.300 pezeta

MAIATZA
18
MAIATZA
24

Maiatzak 19an ilberri

mareak: (Maiatza 19koak)
gora: 05.01 eta (13koa)
17.16
behera: 11.01 eta 23.20

eguzkia: (Martxo 12an)
irten: 06.41
sartu: 21.28

(ordularen ordutan)

liburuak

inaki KAMINO

BERNARDO
ATXAGA

Bi anai

Egilea: Bernardo Atxaga.
Titulua: Bi anai.
Argitaletxea: Erein. Literatura 22.
Ezaugarriak: 600 pta. 109 orrialde.

Jende askorentzat pozgarria izan da Atxagak nobela atera duen berria. Aurren aipua ere onak jaso ditu.

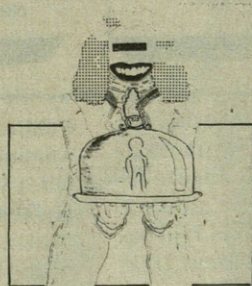
Izan ere bada xelebre nobela motz hau. Idazleak ohitura duen bezala, Obaban kokatzen da. Narrazioari bi aldetatik ekingo zaio. Animaliak ditugu batetik (suge, txori nahiz kattagorri) eta protagonistak berak bestetik, giza jendea alegia. Nobela zehar ageri da inoiz sekuentzi bera bi ikuspun-

tuetan emana. Denboraren trataera gehienik sinkronian ematen bazaigu ere, badira atzeraka egindako jauziak. istorioaren mutur guztiak lotzeko edota konstante batzu nabarmentzeko (apeza, tren...). Animaliak barren-dari lana eta narratzera bidualtzen dituen, bere barne-tik entzuten duten Mintzo ahalguztidun bat dugu.

Estilo kontutan ere bada-go zer esana. Orain arteko ipuinetan bezala, Atxagak herri hizkera ahozko eta adierazgarriari eutsi nahi dio, alfabetatuz gero batek baino gehiagok galdu ohi duen etxeko hizkera freskoa, nahiz haur denborakoa, naratzeko erabiltzen saiatuz.

Ipuineko harat hunatak Obabako neska-mutilen arteko kontuak dira. Mutil gazte batek bera baino bi urte zaharragoa duen anaia tentela gobernatu egin beharko du aita eta amaren partetik zurtz gelditu delako. Tentela, noski, gauza batzutarako ez da hain inozoa, eta gau ta egun edukiko ditu anaia nahiz apeza eta baita herriko jendea ere kezka gorrian. Maitemintze istiluak, gazte jolasak edo bekaitzak dira beste askoren artean nobelaren irazki.

HEZKUNTZAREN
TEORIA
(testu eta testuinguruak)

III Eusko Unibertsitatea IRU-NEA 1985

Egilea: Fito Rodriguez Bornaetxea.
Titulua: Hezkuntzaren teoria. (Testu eta testuinguruak).
Argitaletxea: UEU.
Ezaugarriak: 600 pta. 163 orrialde.
Idazle emankorra Fito

Rodriguez. oso denbora gutxian hiru liburu atera dituen. Hezkuntzaz da azken hau. eta hezkuntzaren teoria eta praktika hartzen ditu kontutan. Hezkuntza zientziaren xedea zein den, zientzia izateko zein oztupo dituen kontatzen digu. Problema oinarriak ekarpen desberdinetatik erakusten dira. Hiru urteko lanaren ondorioa da liburua, eta praktikarako da, lan-tresna da ta. Idazle askoren testuz hornitzen da

Hezkuntzaren teoria eta eginkizuna, zientziaren meto- doa, hezkuntz zientziaren xedea, epistemologiaren beharra zientzien konparaketa egiteko, kritika eta hezkuntzan bertan lan egiteko era dira liburuko atalak. Guzti honetaz bibliografia ageri da azken orrialdeetan.

EUSKAL
LITERATURA

d k
o s
gs
testu
azterketak

Gillermo Etxeberria
Inaki Inurrieta

Egileak: Guillermo Etxeberria eta Inaki Inurrieta.
Titulua: Euskal Literatura. Testu azterketak.
Argitaletxea: Euskal Herriko Unibertsitatea. Argitarapen zerbitzua.
Ezaugarriak: 950 pta. 242 orrialde.

Testu azterketa estrukturalista egiten dute liburu honetan bi egileek. Azterketaren eskema eta nondik norakoak Guillermo Etxeberriaren aldetik datoz: testuaren ulerketa, testua egilearen obran, literatur mugimen- duen eta jeneroan kokatu, edukiaren analisisa egin autorea kontutan hartuz, argumentua zein den ikusi eta edukiaren egitura aztertuz. Azterketa literarioa forman

oinarrituz: neurkera, soi- nuak, estrofak, morfosintasia, irudi erretorikoak, eta alderdi semantikoak (irudi, sinonimia e.a.) Bukatzeko, testua komunikapen prozesuan sartzen da, funtzioak eta soziedadean duen eragina ikusiz. Kritika ere ageri da beren azterketan.

Aipa dezagun amaitzeko, zein diren komentatzen diren testuak: Elissambururen «Solferinoko itsua», Zaldu- biren «Amazo», Arrese Beitiaren «Ama euskerari azken agurrak», Lizardiren «Asaba zaarren baratza», Laua- xetaren «Mendigoxaliarena» eta Miranderen «Igelak». XV-XIX. mendeko tes- tu zaharragoetarako, Etxe- pareren «Amoros sekretuki dena» eta «Potaren galdat- zia», «Egun bereko alar- guntsa» tradiziozkoa, Oihe- narten «Aspaldi neure goga- ra», Axularren «Gero» ren zati bat, Barrutiaren «Gabo- netako ikuskizuna» ren zati bat eta Mogelen «Peru Abarca» ren beste zati bat.

ALTZATE'KO JAUN

AMAL

Egilea: Pio Baroja eta Ra- bindranath Tagore.
Titulua: «Altzateko Jaun» eta «Amal».
Argitaletxea: Edili. Txindo- ki sorta 3.a.
Ezaugarriak: 500 pta. 89 orrialde.
Pio Barojaren 'Altzateko Jaun' euskarara egokitu zu- ten (Lehenen aldiz Donos- tian antzeztu omen zen 79. urtean) Agirre'tar Maria

Dolores eta Yurramendi'tar Felipek. Lan hau eta Tagoreren «Amal», (Maria Dolores'ek berak bakarrik euskaratua, azken hau) oraintsu argitaratu ditu Edilik. Gure eskuetara berandu xamar heldu da liburuxka baina atzenezan gure orriotan, guk nahi genuen bezala. Arras ezaguna da Yurramendik nahiz Maria Dolores'ek hizkuntza zenbateraino zaintzen eta babesten duten kanpoko hitz eta joskeren erasoetatik. Ez dago beraz euskalgaiztoaren beldurrik lan pautetan. Barojaren «Altzateko Jaun» denok ezaguna da, ez du inolako aurkezpen beharrik.

«Amal», Tagoreren antzerki itun eta motza dugu, oso osorik Agirre'tar Maria Dolores'ek euskaratua: bi egintzatan eratua eta apenas 33 orrialde dauzkana. Indian gertatzen da, Amal mutil kozkorra dugu, zaindari aberats batzuren etxean erdi gaisorik eta gela batean itxita bizitzen behartu dutena. Berak kalera irten nahi du beste haurrekin jolastera, esnezalearekin batera esne partitzera, agure erdi azti batekin txoririk baizik bizi ez den uhartera hegan joateko, loreak saltzen dituen neska xalo batekin sortak egitera, baina zaindarien hobe beharrez aritu ustez, ez diote etxetik mugitzen uzten. Ondasunen jabe izatea eta zoriontasuna kontra jartzen dira antzerkian.

Egilea: Imanol Zaldúa.
Titulua: Herrimina.
Argitaletxea: Gero. Mensajero. 63. zenbakia.
Ezaugarriak: 158 orrialde. 480 pta.

Egundoko abailean dabilen idazlea dugu Imanol Zaldúa, gertakari historikoak oinarritzat hartuta nobelak idazten zaleturik. Donostiako erreketak, berrogeitahamargarren hamarkadan Gipuzkoan sekulako triskantzak egin zituen uhodeak, edota Euskal Herriak 60. hamarkadaz geroztik bizi duen odol-aldia gaitzat harturik nobelak idazteari ekin dio.

Orain arteko ohiturari utzi gabe, detektibe inguruko nobela idatzi du. Donostiaren baten anaia hil egin dute Espainiako maderoek muga igarotzen saiatzen ari zela. Denborarekin, sarraski horien erruduna salatari bat izan dela jabetuko dira, eta hildakoaren anaia ere Euskal Herriaren askatasunaren alde burrukatzen direnen artean sartuko da berekasa barrendari lanetan iharduteko. Fikzioaren aringarri, beste abertzale batek Nafarroako muga inguruan izandako abenturak, 36. urteko gerratean euskaldunek pairatutako zampaketak, maitasun historiaren bat eta antzekoak sartzen dira.

Egia aitortzekotan, esan dezagun Zalduearen nobela denborapasa irakurtzeko egoki xamarra dela, aspertzeko aukerarik bat ere ematen ez duela alegia.

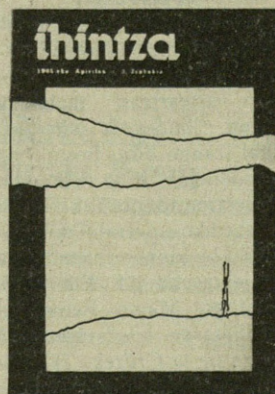
Bada zer esanik teknikaz: nobelaren borobiltzea ez da gure uste apalerako ongiegi gertatzen, harien lotura arras arraroa da. Egileak, protagonistak bere anaia hildakoaren zantzuak bilatzen dituenean, Iñaki Ibarburu deritzan beste abertzale baten gorabeheren berri zehatz mehatza ematen digu, jatorrizko gertaeratik (anaia salatu duenaren bilaketatik) zeharo aldenduz. Badirudi Iñaki Ibarbururen gertakari guztiak adabaki huts direla, bilakuntzarekin apenas baitute loturarik. Beharbada, hori zen egilearen asmoa, irakurlearen arreta beste istorio bigarren mailako horretara okertzea. Diskurtsoaren aldetik ere, bestetan antzemandako hutsegitea igerri diogu, idazleak ez du idazten ari dena sentitzen, irrealegia bi-

hurtzen baita erabiltzen den hizketa; iruditzen zaigu ere, bestalde, hizkera hori, erabiltzen den kasurako ez dela egoki. Esaera zahar ugari, hiru eta lau aurkituko dituzu orrialde bakar batean. Protagonistek denek berdin hitz egiten dute, aurrean duten egoera konkretuak berengan inolako eraginik ez bailuen, beren jokabide linguistikoa arras antinaturala da, eta irakurleak inondik ere espero ez duena. Inoiz, egoeraren beltzak eta larriak erasotzen dien une estuan, gehiago arduratuko zaizkizu protagonistak euskaldun zaharrek halakaoetan erabiltzen zituzten atsoitz egokiak bilatzeaz eta hizkuntzaren gramatikaz, hizkera egia eta adierazgarriaz baino.

Irakurlearen oharrena ere gutietsia ageri da zenbait pasartetan, egileak ematen dituen esplikazio zuzenegiak direla medio.

Dena dela, guk huts hauek aurkitu ditugun arren, gertaeren aniztasunak eta mugimenduaren handiak nobela irakurgarria egiten dutela aditza eman beharra dugu, Imanol Zalduearen nobelek bai baitute xarma izkutu bat.

aldizkariak

Aldizkaria: Ihintza.
Ezaugarriak: 1985. ko apirila. 3. zenbakia.
Argitaletxea: Irungo La Salle eskola.

Irun aldetik oraingo honetan notizia. Beren «Ihintza» aldizkariaren hirugarren

zenbakia kaleratu dute eta guri ale bat bidali zintzo asko.

Martin Lasa apez bere bizikizunez eta bertsolari izatera heldu arteko bideaz ari zaigu. Badira noski artikululu gehiago. Punkien jokabideaz, Sakanako euskarren ahuldadeaz nahiz bertako erromeri batez, arma nuklearren gainean idatzitakoak, ipuin, bertso, nahiz olerkiak, aurten musika eta gazteon urtea dela ta, kritika kutsuko gogoeta batzu; Jokin Otaegik aldiz, hiru apez hildakori eskaintzen die bere idazkia. Rikardo Fustere, Sarrionaindiaren «Narrazioak» aholkatzen digu. Hau da funtsean Irungo La Sallekoek bidali diguten aldizkaria.

diskak

Kaki

Egileak: Mordo bat
Izena: III. bilduma
Diskoetxea: Rough Trade

Aurreko astean Belgika aldeko «Les disques du crépuscule» etxearen lanak gorraipazten bagenituen, honako honetan, prestijio handiko etxe ingeles baten alde beskoak dakartzkizuegu. Rough Trade etxeak talde berrien aurkezle papera jokatzen du askotan. Bere Lp bildumak izen berri, musika

fresko eta proposamen ausartez harritu gaituzte Ingalaterrako punk ondorengo aberastasun minimalistak bultzatuz. Orain ordea, badirudi sorpresa ahalmen hori galdu dutela. Baldintza ekonomikoak gordinki erasotzen ditu zigiluak eta Rough Trade etxeak multinazionalen eraso boteretsuaren aurrean hartu duen bidea talde indartsu zenbaitengan ondorio komertzial dextente batzu lortuz gero aurrera jotzea dela dirudi.

Horrela, disko honetan taldeak ezagunak dira. Ez da sorpresarik aintzina bezala. THE SMITHS, THE FALL, DREAM SYNDICATE, GO-BETWEENS ohizkoak dira Rough Traderen katalogoan. Kantu politik aurki ditzakezu, ezzezagunen suertatuko zaizkizun taldeen eskutik datozenak. Hain xuxen: MICRODISNEY eta IVOR CUTLER and LINDA HIRSTen doinuak. Baina faltan nabari da garai batetako ausardia, esan bezala, Ingalaterran zigiluak jasaten duten krisialdia medio. Multinazionalak bereganatu dituzte desagertu ez direnak eta Rough Traderekin aurrera izan direnak gaur egun WEA, CBS edota antzekoekin aurki ditzakezu (Aztec Camera adibidez). Azken bolada honetan THE SMITHS taldeak salbatu ditu krisialditik eta III. Lp bilduma hau ere salbazio modukoa dateke prestijio handiko taldez josia bait dator. Ez Lp sorpresiboa bat, bai ordea, disko berean azken urteotan pop musikaren abangoardia izandako sorta polit bat izateko aukera. Lehen aipaturikoekin bat. DISLOCATION DANCE, VIOLENT FEMMES, TV PERSONALITIES, THE RAINCOATS, SHOCKABILLY eta SANDIE SHAW. Ziurrera joaz eginiko Lp bilduma. Hori bai, azken urteotako joeraren antologia gisa onar dezakeguna.

ekologia

Ekologiaren inguruko mintzaldiak Gasteizen

Datorren asteburuan Arabako Ekologi Taldeak antolatutik hitzaldi batzu entzuteko aukera izango da **Gasteizen**. Foruen kaleko Kultur Aretoran izango dira hitzaldiak, honoko egitarau honekin:

Maiatzaren 18an, larunbatean, arratsaldeko zazpiretan hitzegingo du Angel Garcia Dori injinari agronomoak. **maiatzaren 19an**, igandea, goizeko hamaiketan emango du hitzaldia injinari berak. Bi egunotan gai bera erabiliko du: "El cultivo biológico".

Maiatzaren 21ean, asteartea, leku berean, Mario Gabiria mintzatuko da "La buena vida"ri buruz, arratsaldeko zortziretatik aurrera.

zinema

Euskarazko filmeen zikloa Iruñean

Iruñeako udalak antolatutako euskarazko filmeen zikloari jarraiera emanez, datorren asteartean, **maiatzak 21ean**, filme pare bat ikusi ahal izango dira. Bostak eta laurdenetak Julio Verneren nobelaren adaptazioa den "Bi urtetarako oporraldiak" marrazki bizidunen luzemetraia projektatu da. Eta zazpi t'erditan Marco Ferreriren "Babesaren bila". **Iruñeako** Plaza de la Cruzeko Ikastetxeetako aretoan izango dira proiektzioak. Espero dezagun hain txarto hasi zen ziklo honetako zailtasun eta erruak konponduko direla, eta udalletekoei finago ibiliko direla datozen proiektziotan. Datorren asteke bi filme hauez gain hurrengo astean beste bi filme projektatu da.

ihardunaldiak

Udaberrian Kultur Topaketak Erriberan

Maiatzaren 18 eta 19an, emango zaio amaiera Erriberako HBk antolatutako "Udaberrian Kultur Topaketak Erriberan" ihardunaldiari. Zehazki, larunbaterako, B. Griserasen Nafarroako artegintzaren erakusketa zabalduko da. Tuterako, Tafalla, Lizarra eta Iruñeako artisten lanekin eguerdiko hamabitatik aurrera. Arratsaldeko zazpiretan CC. Muskariaren egoitzan mintzaldi-etzabaida bat ospatuko da gai honene inguruan: "Los intelectuales: ¿hacia la cultura popular ó elitista?". Parte hartzaileak, Mario Gabiria soziologoak; Montxo Armendariz, zine zuzendaria; Javier Sadaba, filosofoa; eta Pablo Sorozabal, musikoa eta idazlea izango dira. Moderadore gisa Alfonso Sastre idazle eta antzerkigileak arituko da.

Maiatzaren 19an, eguerdiko hamabitan hasiko dira ospakizunak plaza Berrian dantzarien jaialdiarekin. Iruñeako "Denok Bat", Fustiñanako "Barde-Ribera" eta Korteseke udaletxeke dantzari taldeen partaidetzarekin. Ondoren Tuterako txistularien saioa. Ordubetetan musika-tresna herrikoien errezitala, txalaparta, gaita, alboka, txirula, tobera etabarrekin. Ihardunaldiei amaiera emanez, arratsako zortziretan toki berean jazz kontzertua Javier garayalderen laukotearekin.

kultur asteak

Leitzako VII. Kultur Astea

Asteburu mamitsu batek jarriko dio azken brotxea "Leitzako VII. Kultur Asteari". Larunbata eta igandean zehar **Leitzara** hurbilduz gero ekitaldi ugari eta askotarikoak aurkitu ahal izango dituzu. Larunbatean, **maiatzaren 18an**, goizeko hamarretan, pilotalekuan umeentzako jokoak eta marrazki erakusketa; bazkalondoren, laurak t'erditan, zinetokian Peter Roberts mimoak "Marratxo" obra eskeiniko du. Arratsaldeko zazpi t'erditan, pilotalekuan, "Branka" taldeak "Beteluko balnearioko mirakulua" obra antzeztuko du. Eta gauean, hamabiak inguruan, "Hertzainak", "Zarama" eta "Pilindrajok bai" taldeekin rock jaialdia, pilotalekuan azken ekinaldi hau ere.

Maiatzaren 19an, igandea, kultur asteke egun nagusia: "Iparralde eguna", zeina laugarrenez ospatuko den. Zortzi t'erditan diana joko da Leitzako lau auzotan, talde bana

joango delarik zeregin hori kunplitzeko. Hamaiketan emango zaio hasiera pilotalekuan ospatuko den jaialdi nagusiar, euskal kirol lehiaketa batekin. Iparraldeko eta Leitzako kirolariak neurtuko dituzte indarrak, ondoren bertsolarien saioari bide emanez; han izango dira Amuriza, Lopategi, Ezponda eta Mendiburu. Eta hauen ondoren, "Eltzegor" taldearen kantaldia ordubatak inguru. Talde honek isladatzen du oso xuxenki "Iparralde Eguna"ren izpiritua, partaideak Hegoalde eta Iparraldekoak bait ditu, eta egun hori mugaz gaindi harremanak estutzeko urrats bat da. Herri bazkariaren ondoren, bertsolari, txaranga eta abarrekin jarraituko da besta.

ikastaroak

Euskara hobetzeko ikastaroa Bilbon

San Inazio auzoan dagoen AEKren Larrako euskaltegiak euskara hobetzeko anto-

jaiak

latutako ikastaroaren barruan, datorren larunbatean, **maiatzaren 18an**, Martxel Aizpuruak erabiliko duen gaia "Euskara zientifikoa" izango da. Goizeko bederatzi hasi eta eguerdiko ordubata bitarte luzatzen dira ikastaro honetako ikaskaiak.

kantaldiak

Mikel Laboa Gasteizen

maiatza
23 Maiatzaren 23an, Gasteizko Principal antzokian, eta arratsaldeko 8tan, Mikel Laboa kantariaren emanaldia izango da. Jakina den bezala eszenatokira berriro agertu zen garaitik piskatera gaixo jarri zen eta ez du saio askorik izan. Gasteizen hasiko da berriz. Beraz, badakizue non entzun Mikel Laboa.

jaiak

Araban
Añes, maiatzaren 21ean.
Bizkaian
Urtuellan, maiatzaren 18an.
Erandion, maiatzaren 23an.
Nafarroan
Mendatzan, maiatzaren 21ean.
Abarzuzan, maiatzaren 23an.
Grezen, maiatzaren 23an.
Lorkan, maiatzaren 24ean.

"Udaberriko jaiak" Aiherran

Datorren asteburuan "Udaberriko jaiak" ospatuko dituzte Baxenafarroako Aiherran. **Maiatzaren 18 eta 19rako** antolatu dituzte ekitaldiak. Larunbatean, gaueko hamarretan, Trinketea, dantzaldia "Ekaitz" taldearekin; Igandean, arratsaldeko lauretan edo bostetan pilota partidua Trinketea, Dufour-Escops eta Etxegoien-Agerre. Gaueko hamarretan, berriro ere, dantzaldia Trinketea.

Lukuzeko jaiak

Lukuze-Altzumarta Baxenafarroako herrian jaiak ospatzen dituzte datorren asteburuan. **Maiatzaren 18an**, larunbatez, gaueko hamarretatik aurrera dantzaldia "Atabal" taldearekin. **Maiatzaren 19an**, igandea, arratsaldeko hiruretatik aurrera mus eta zinta txapelketa; eta arratsean dantzaldia berriro herriko bi gazteren eskutik.

bertsolariak

"Basarri" k beste omenaldi bat jasoko du Zarautzen

Maiatzaren 17an, ostiralean, Basarri eta bertsogintza gai duela arituko da zazpi terditatik aurrera Zarauzko Antoninoan Juan Mari Lekuona apaiz eta irakaslea, Basarri Zarauzko udaletxeak eskaini nahi dion omenaldiari hasiera emanaz.

Maiatzaren 19an, larunbatean, ospatuko da omenaldiaren egun berezia. Egun osoz izango dira ekintzak. Goizeko 11tan Meza Nagusia izango da Santa Maria la Real parrokiaren. Horren ondoren Basarriren irudiz eginiko oroitarri bat ezarriko da Torre Luzearen ondoko parkean.

Eguerdiko 12,30tan bertsolari jaialdi bat ospatuko da Zinema pilotalekuan. Jaialdia amaitu ondoren bazkari bat ere izango da, 2,30tan gutxi gorabehera.

Arratsaldeko 7,30tan, eta fraileen Antonianoan berriro ere, mahainguru bat ospatuko da gaia Bertsolaritza azken 50 urteotan izango delarik. Mahainguruan Jose Mari Arnalde, Abel Muniategi, Antton Aranburu eta Inozentzio Olea izango dira hizlariak. Etabaidaren moderatzaile berriz Jose Mari Iriondo.

Omenaldi zuzenaz gain aipatu behar Basarri saria 85 ere aurkeztu duela Zarauzko udaletxeak. Bertso paper lehia-keta bat da sari hau eta 100.000 pta irabazlearentzat eta 50.000 bigarrenarentzat prest egongo dira erabakia hartzen denerako. Gaia librea da. Gutxienez zortzi bertso osatu behar dira eta irailaren 7a baino lehen zuzendu behar dira Zarauzko Udaletxera.

Eskolarteko Bertsolari Txapelketaren finala 25ean

Hilaren 25ean, Larunbata, ospatuko da Donostiako Balda pilotalekuan Eskolarteko Bertsolari Gaztetxoan V. Txapelketa. Aipatu behar final honetara iritsi aurretik ikaragarria izan dela parte hartzaileen kopurua. Baileraka egindako kanporaketetan 1500 neurtu dira bertso-jartzen eta beste 52 bapatean. Horietatik 12 izan dira aukeratutakoak azken saio honetarako.

Arratsaldeko 4tan ekingo zaio finalari. Hortik aterako da txapelduna. Txapeldunordea ere izendatuko da. Bertso-paper saria ere izan denez horren irabazlea bertan jakinaraziko da.

Epaimehaian Imanol Lazkano, Abel Muniategi, Rufino Iraola eta Arantxa Arruti izango ditugu. Txapela, kopa, domina eta diplomaz sarituko dira bertsolariak. Talderik hoberena plazaratu duen ikastetxeak dirulaguntza bat eskuratuko du. Parte hartu duten guztiek berriz, ibilaldi bat egingo dute ekainaren 1ean Gipuzkoako Diputazioaren garga.

ihardunaldiak

Santurtzin euskararen alde

Santurtziko "Bihotz Gaztea" ikastola kementsu dabil udaberriko euskararen aldeko kanpainarekin. Datorren igandean, **maiatzaren 19an**, "Txotxongilo" taldearen "Printze Txikia" ikusi ahal

izango dute goizeko hamaika t'erditan. Datorren ostiralean, **maiatzaren 24ean**, "Urkok" eskeiniko emanaldia "Serantes" zinema aretoan, arratseko zortzi t'erditatik aurrera.

kantaldiak

Maiatzaren 18an

Ondarrun, "Jo ta kie", "Kortatu" eta "Cicatriz" gaueko hamar t'erditatik aurrera frontoian.

Irunen, gaueko hamar t'erditatik aurrera Juncal plazoletan "Oskorrik".

Beasainen, gaueko hamaketatik aurrera, Polikiroldegian "Benito Lertxundi".

Maiatzaren 19an

Donostian, Anoetako polikiroldegian, gaueko hamarretatik aurrera "The Smiths" eta "M-ak".

Maiatzaren 24ean

Santurtzin, "Bihotz Gaztea" ikastolak antolatutako euskararen kanpaina barruan, gaueko zortzi t'erditatik aurrera, "Urko".

Mungian, herriko frontoian, gaueko hamarretatik aurrera, "Benito Lertxundi".

musika

Musikaste-85 Erreterian

Maiatzaren 20tik 25era ospatuko da Erreterian "Musikaste-85". Aurtengo "Musikaste"ren edizioak atentzio berezia eskeiniko dio Peñafloredako konteari, zeina Jon Bagüesek eskeiniko dio sarrera hitzaldian gain, 22an eta 23an ere present egongo baita, "Euskal Klasikoan" egunean eta "Abesbatzen egunean", bere obraren bidez.

antzerkia

"Pedro eta kapitaina"ren estreinaldia

maiatza
24 Oiartzungo "Intxixu" taldeak datorren ostiralean, maiatzaren 24ean, estreinatuko du Mario Benedettiren "Pedro eta kapitaina" antzezlan **Urnietako** Elizondo antzokian, gaueko hamarretan. Bada ia bi urte "Intxixu" antzerki taldeak emanaldiak egiteari utzi ziola, Oiartzun inguruko auzotan eta lan egiten aritu direlarik. Azken hila-beteotan jo eta ke aritu dira lana aurrera ateratzeko, eta azkenik aipatu egunean izango da estreinaldia.

"Xirristi Mirristi" Larrañen

maiatza
18 Zuberoako Larrañen izango dira Baionako "Xirristi Mirristi" antzerki-taldekoak "Nola jin, hala joan" antzerki lana eskeintzeko asmoz datorren larunbatean, maiatzaren 18an,

arratsaldeko bostetatik aurrera. Baionar taldea beren bigarren lan hau uztekoan dabilenez, ziuraski azkenetako aukera bat duzu larunbatekoa.

Euskal Herriko Antzerki Taldeen V. Erakusketa

Maiatzaren 20ean hasi eta 25a bitarte ospatuko da Donostia eta Gipuzkoako beste herriren batetan "Euskal Herriko Antzerki Taldeen V. Erakusketa". Bertan hama-

lautik gora ikuskizunek hartuko dute parte, emanaldi gehienak "Principe" antzokian arratsaldeko bostetan izango direlarik.

"Euskara Kantari" "Ibilaldia-85"en disko eta kaseta

Datorren larunbatean, maiatzaren 18an, "Euskara Kantari" izeneko jaialdia ospatuko da Gernikan. Kantaldi honen bidez, ekainaren 2an ospatuko den "Ibilaldia-85"en inguruan grabatutako "Euskara Kantari" disko eta kaseta aurkeztuko dira. Jaialdian Xabier Amurizak, Abel Enbeitak, Jon Lopategik, Ireneo Ajuriak eta Jon Enbeitak parte hartuko dute bertsolarien partetik; Lupe eta "Ganbara" taldeak kantarien aldetik eta J.M. San Juan soinularien aldetik. Grabaketan parte hartu dutenek ere saio txoa eskeiniko dute, diskoko kantak zuzenean eskeiniz.

erakusketak

Legazpiko Argazki Topaketak

Maiatzaren 31a bitarte bisi-tatu ahal izango da hilak hemezazpian zabaldu zen argazki erakusketa **Legazpin**. Euskal Herriko Argazkilari Elkartearen Federakuntza, Legazpiko "Ikatz" Argazki Elkartea eta Kultur Etxea dira Argazki Topaketaren antolatzaile. Euskal Herriko argazkilari afizionatuen lanak ikusteko aukera emateaz gain, zenbait hitzaldi ere prestatu dituzte antolatzaileek. Maiatzaren 20ean, astelehena, Jose Manuel Bielsa argazkilaria erretratoari buruz mintzatuko da, Aurrerago Sigfrido Kochekek ere berba egingo du, hala nola bere "Orreaga" lanaren agerpen

bat eskeiniko ere Topaketaren azken egunean, maiatzaren 31ean. Legazpikoa amaitu ondoren herriz-herri ibiliko da erakusketa.

lehiaketak

IV. Txistulari Bakarren Lehiaketa

Datorren ekainaren 6an, ospatuko da Donostian, Gipuzkoako Diputazioak antolatutako Euskal Herriko Txistularien Elkartearen laguntzarekin. "Jose Inazio Montes", IV. Txistulari Bakarren Lehiaketa. 90.000 pezeta banatuko dira saritan; eta epai-mahaia Josemari Gonzalez Bastida, Luis Urkiola eta Teodoro Martinez de Lezeak osatuko dute. Bi zatitan ospatuko da lehiaketa. Goizeko bederatziretan Donostiako udaletxeko bilkura aretoan, txistulari guztiek Eusebio Basurkoren "Suarrizkoa" interpretatu beharko dute. Bost onenek bere aukeraturako bi obra jo beharko dute bigarren partean. Parte

hartzaileek beren datuak eta aukeraturako obren fotokopiak Donostiako San Francisco kaleko 16.era 4.a esku-bira bidali beharko dute, baina maiatzaren 25a baino lehen.

Nafarroako III. Nazioarteko Pintura Sariaketa

Nafarroako Gobernuaren hezkuntza eta kultura sailak antolatutako aurtengo hirugarrenez ospatuko da Nafarroako Jaialdiak deritzon ospakizunaren egitarauan barne "Nafarroako III. Nazioarteko Pintura Sariaketa". Bertan edozein nazionalitateko pintoreek har dezakete parte, gaia ere librea delarik. Egile bakoitzak gehinez bi lan aurkeztu beharko ditu, beste baldintza guztaik bere esku direlarik. Lanak, Principe de Viana Institutzioren Kultur Zerbitzuan, Iruñeko Ansoleaga kaleko 10.ean aurkeztu behar dira ekainaren 1a eta uztailaren 15a bitartean. Sari bakoitza 750.000 pezetatakoa da. Lanak abuztuan zehar erakutsiko zaizkio ikuslegoari.

unibertsitatea

XIII. Udako Euskal Unibertsitatea

Aurtengo UEU, bere XIII. edizioan uztailaren 15etik 27ra ospatuko da. Jakin ezazu aurtengo uztailaren lehen astean Baionan ere zenbait ikastaldi ospatuko direla. Matrikularen kopurua ia zortzi mila izango da 15.000 pezeta inguru. Eta Iruñekoak Larraona Ikastetxean izango da, beti bezalaki. Dena dela, matrikula epea zabaldu baino lehen apurtxo bat itxaron beharko duzu, ekainaren 3tik 21era egongo baita zabalik. Hala ere, eta pentsatzen hasi nahi baduzu, egitaraua ezagutu, eta bestelako xehetasunetarako, ondorengo toki hauetara jo dezakezu:

Arabak: "Axular" liburudenda; Antso Jakitunaren hiri-bidea, 29. Gasteiz. Telefonoa: 22.51.95.

Bizkaian: UEUren bulegoa; Licenciado Poza, 2-1. ezk. 48008-Bilbo. Telefonoa: 415.44.02.

Gipuzkoan: "Elhuyar"; Urbietako, 7-5. 20004-Donostia. Telefonoa: 42.99.45.

Iparraldean: "Zabal" liburudenda; Pannecau karrika, 25. Baiona. Telefonoa: 25.43.90.

Nafarroan: "Auzolan" liburudenda; S. Gregorio, 3. Iruñea. Telefonoa: 21.34.47.

Etorkizuna emakumezkoa da

Filmea: El futuro es mujer. **Zuzendaria:** Marco Ferreri. **Gi-
doia:** M.Ferreri e.a. **Aktoreak:** Hanna Schygulla, Ornella
Muti, Niels Arestrup.

Meritu bat dauka Marco Ferrerik ongi baino hobeto irabazita bere azkenengo hiru pelikulan: harreman "berri" edo "ezberdin" direlakoan aztertzea edo kale-
ratzea.

«Egunerokotasunaren erokeriaren historia»tik hasi, «Pieraren historia»rekin jarraitu eta, oraingoz «Etorkizuna emakumezkoa da» honekin amaitu. Aurreko bietan protagonista izandako emakume biak elkarturik gainera azken honetan.

Aldegin dezagun beraz jende arruntari egunero gertatzen zaizkion ametsarretatik eta sar gaitezen giro horretan, azken finean deskribatzen duenak baino gehiago balio baitu proposatzen duenak.

Eta filmetan ikustera ohituta ez gauden harreman mota bat baino gehiago proposatzen du.

Hasteko Hanna eta bere gizonaren artekoa. Gizona ez da ezer bera gabe. Hannak agintzen du. Bete egiten du gizonak. Tarte horretan Malvina (Ornella Muti) sartuko da sabelean daraman bere haurrarekin. Hirurak (laurak jaiotzeaz dagoen haurrarekin) elkarrekin jarriko dira bizitzen. Azkenean gizona hil eta Hanna geldituko da Malvinaren haurrarekin, hau ere etorri bezala joan egingo delarik. Malvinak «ama» aurkitu dio bere haurrari (hemengo neska progre zenbaitek gaur egun aita bilatu umea egiteko eta haurra beraientzat gordetzea esaten dutenaren alderantziz).

Hanna da ama. Malvina alaba (eta amagaia) eta aita biekini dabilena «alaba iza-
nez gero berarekin txortan egitea nahi nuke. "Arazorik" gabe».

Malvinak berriz Hanna eta bere gizona bezalako gu-rasoak nahi lituzke. «Ni ez naiz bakarrik amagai bat. Bular politik dauzkat, ilea ere bai eta begiak eder».

Hannak guziorrezaz gain buru-hoztasunak damaion urruntasun eta boterea ere badauzka.

Eta aurreko harremanen haria ondo eramana dago filmera (nahiz eta gu zenbait momentutan aspertu eta dena egin). Hanna Schygulla eta Ornella Muti ederki betetzen dute pantaila. Ez zaie atzean geratzen gizonaren papera egiten duena (Niels Arestrup). «Marlon Brandoren antza daukala?» dio Hannak Malvinari bere gizona aurkezten dionean.

Dena dela, eta agian harreman horietan besterik ez

zentratzeagatik filme osoa, eta ez esatebatera filme baten harian harreman horiek ematean, astun samarra egin zaigu azkenerako. Eta pena bat da zeren eta egunerokotasunetik ateratzen diren harreman motak, norma-lean ematen direnak baino interesgarriagoak izan daitezkeenak bederen, komeni da ahalik eta jende gehienak ikustea, eta gustora ikustea gainera.

Gainontzekoan aipatu diskoteka inguruko eszenak mundialak direla. Koloreen lantzea ere oso ona dela. Paisaiak primerakoak...

Eta arazoa ez da bakarrik gustatzea ala ez gustatzea...

Mendi ibilaldiak

Maiatzaren 26rako

Gasteiz: 25-26rako ibilaldi berezia, Ansó — Cañasillos (1.758m.) — Larraza — Isaba. Tf. 25 03 54.

Meategi eskualdeko mendi taldeak, (Bizkaia): 25 — 26rako, Lutzana-k antolatuta, Pic l'Ariste-ra (3.053m.).

Anaitasuna, Alegría de Iruña, Donibane: Igantziko bentak — Mendaur (1.136m.) — Ituren, egun guztirako. Tf. 25 10 59 — 25 49 00 — 22 71 15.

Tabira (Durango): Arantzazu — Otzaurte (25 — 26an).

Anaitasuna (AZkoitia): Xoxote.

Sestao Alpino: Itziar — Andutz.

Aitzarte (Egia): Errezil — ERnio — Anoeta (umeentzat).

Merdikari (Hazparne): 25an irterik, asteburu honetan Azpeitiako mendizaleekin elgarretaratze bat izanen da.

Pagoeta (Zarautz): 26an Mendiaren V. Astea hasiko da, ekainaren 2a arte luzatuko dena.

Aldatz — gora (Bilbo, Padre Lojendio 2, 1): Talde honek maiatzaren 26rako Kadagua (Menako harana) eta Villabasil (Losakoa) herrixken arteko XXX. ibilaldi neurtua antolatu du.

Euskalduna (Andoain): bi egunetarako, Oltzarte eta Kakoeta-ko arroiletara. Tf. 59 22 32.

Nairobitarra-koek jakinarazi digute uda hasierako prestaturik duten ibilaldia. Ekainaren 29tik uz-tailaren 21era izango da, Jugoslavia-ra. Tf. 67 45 52, Gipuzkoan.

MAIATZA
18
MAIATZA
24

Ardanzak Estatutoa aurrera begira etapa izatea gezurtatu zuen

JOSE Antonio Ardanazak joan den astelehenean zuen bere aurkezpena Madrilgo klase politikoa-ren «crème»aren artean, eta Estatu osoa berari erreparaka eduki du.

Han esandako guztien artean, luzarora eztabaidak piztuko dituen kontsiderazio bat. Nazionalismoaren kritika egin zuen, hain zuzen, Estatutoa «minimotako» bezala aurkeztearen erantzunkizuna zuela argudiatuz. Aldiz, oso bestela aurkeztu behar omen zen: «herri batek bere nortasuna berreskuratu eta etorkizunera garantiaz bideratzeko erreminta benetan historiko» bezala alegia. «Baina ez zen hola egin. Gaitz txikiena balitz bezala aurkeztu zen sarritan, bere egokitasun historikoa gutxietsiz».

Euskal Herria nora doan, estrategiek lehengo bere hartan segitzén duten eta datozen urteetarako ze politika ezagutuko ditugun eztabaidarentzako plazak libratu.

Garcia Enterria: giza eskubideen zaintzaile tranposoa

EDUARDO Garcia de Enterria azken hilabeteotan Estatu Espainoletik dirua legez kanpo ateratzeko sarea-ekin inplikatuak, bere errugabetasuna demostratzeko lekuko ederra agertu du: hogei milioitako fidantza ordainduta espetxetik atera ondoren ihes egin duen Palazonen gutun bat. Gutunaren jatorria oso garbi ez dagoenez, nola eskuratu ahal izan den sistema bezala, ez dirudi inozentzia proba sendoegia.

Estatu Espainolaren mapa autonomikoa zuzentzeko aitakiaz sortu zen LOAPA haren aita da Garcia Enterria, eta beste arazo garrantzizkoetan ere bere bulegora jo izan du gobernuak. Gainera, Strasbourg-en den Giza Eskubideen Auzitegian epailari da. Horrek eskaintzen dion inpunitateaz ere nahi izan du baliatu. Madrilgo auzitegiak dena dela 25na milioitako fidantzak ezarri zizkien Enterria senar-emazteei, eta ez dizkie altxatu.

«Ipar Euskadi Gaur...» maiatzaren 25 eta 26an Kanbon

LARUNBAT eta igandez, joan den urtean bezala, Ipar Euskal Herriako politikari pultsoa hartzeko aukera izanen da, maiatz honen 25 eta 26an. Herri Taldeek antolatzen dituzte bi egunak.

Larunbatean, ikunabarreko 9etan, Frantziako Estatuko lau Herri zapalduetako ordezkariak mintzatuko dira: Kanakia, Guadelupa, Kortsika eta Britainiakoak. Eta ondotik «Guk» taldeak kantaldia emanen du, erromeria batekin bukatzeko.

Igandean Iparraldeko kultur talde, sindikatu eta talde politikoek beren standetan erakutsiko dituzte urteko beren lanak. Eguerdiz HT eta herri zapalduetako ordezkariak prentsaurreko bat eskainiko dute. Arratsaldeko laueta Ipar Euskadiko egoeraz entzun-ikuskari bat emango da, eta 16,30 etatik 18,30ak arte mahain ingurua: politika egoeraren ikertzea, Iparraldea eta iheslariak, borroka armatua, abertzale mugimendu baten antolatzeari buruz... Eta bukatzeko antzerkia, Toberak, afaria eta erromeria.

Gipuzkoako jeltkideen artean haize berriak hedatzen

URNIETAKO batzoki berriaren inaugurazioan ikusi zena test polita izan daiteke Gipuzkoako PNVeak gauzak baretu direla frogatzeko. BBBko buruzagia zen partaideetako bat, Jesus Intxausti Uzturre. Eta bestea berriz Joseba Arregi, GBBko burua, irratik komentaria batek esan duen legez, «PNV duen gizonik hotzenetako bat».

Batek esan zenez, «Alderdia altxa dezakegu baina bakoitzak bere lekutik, lasaitasunez, ez oihuen bidez bakarrik, bakoitzak lana barrutik eginaz». Hori Andoaingoak. Eta BBBren buru egiten duen Tolosarrak: «Nola segituko dugu elkarri begiratu ezinik, senide arteko borrokekin eta senar-emazteen arteko erreierekin?».

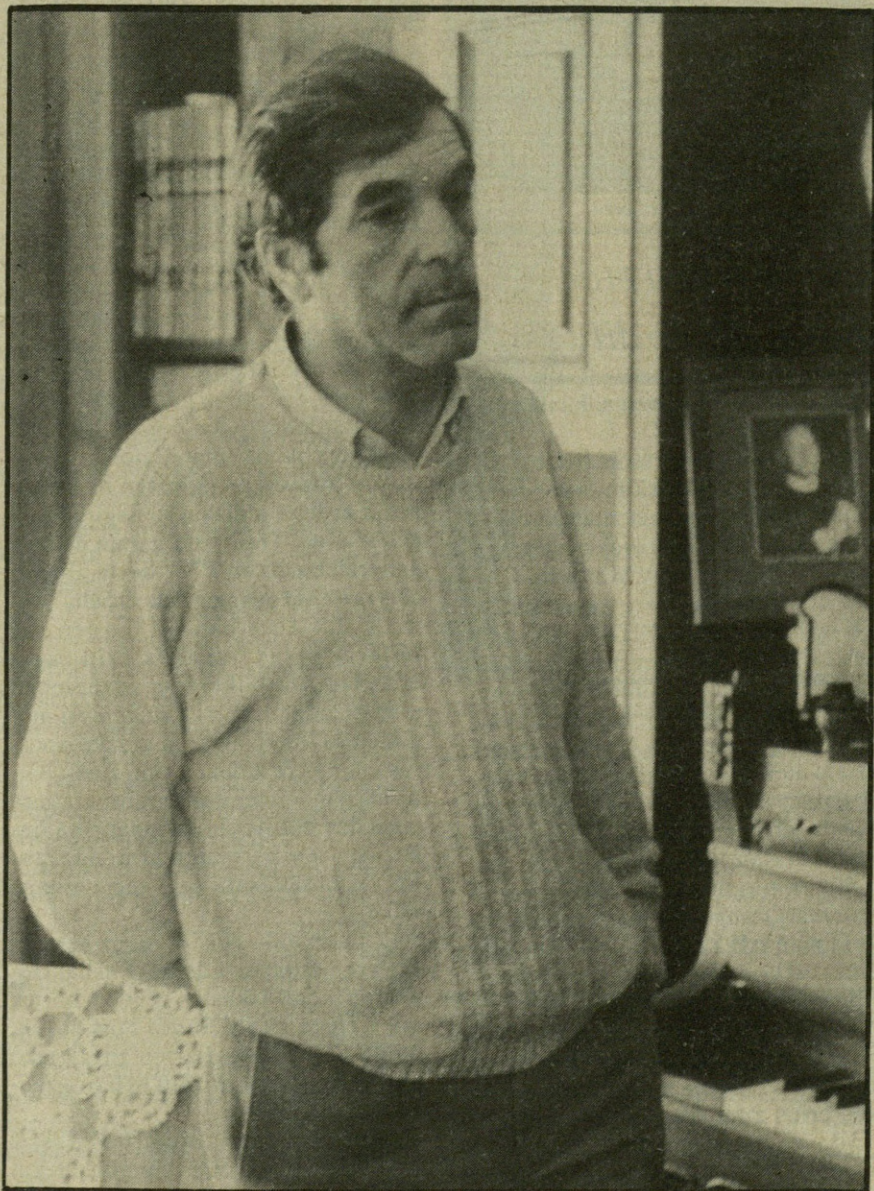
Donostiako Auzitegian berriro zabaldu Hendayaiseko kasua

MANUEL Ballesteros komisarioaren kontrako jua-mendua egunotan pasatu da Donostiako auzitegian. «Hendayais» ostatuko tiroketaren ondoren muga legez kanpo pasatu zuten hiru ezazagun (Cherid eta Perret anaiak antza denez) libre uzteko agindua eman eta beren izenak deklaratu nahi ez dituelako.

Kasu horren berri lehen ere aipatua du ARGIAk, baina orain aipatu dezakegun berrikuntza zera da, azken hilabeteotan prentsaren bidez bezala Frantziako Estatuko justiziaren bidez jakin diren xehetasun berriak direla medio berri ireki dela sumarioa, auzia Ballesterosengan zentratetik berriro zabalago hartzeko posibilitateak irekitzen direla.

Jose Luis Elkororekin Bergaran

POLITIKA KONBENTZIONALAK FRUITURIK EZ DU EMATEN HEMEN

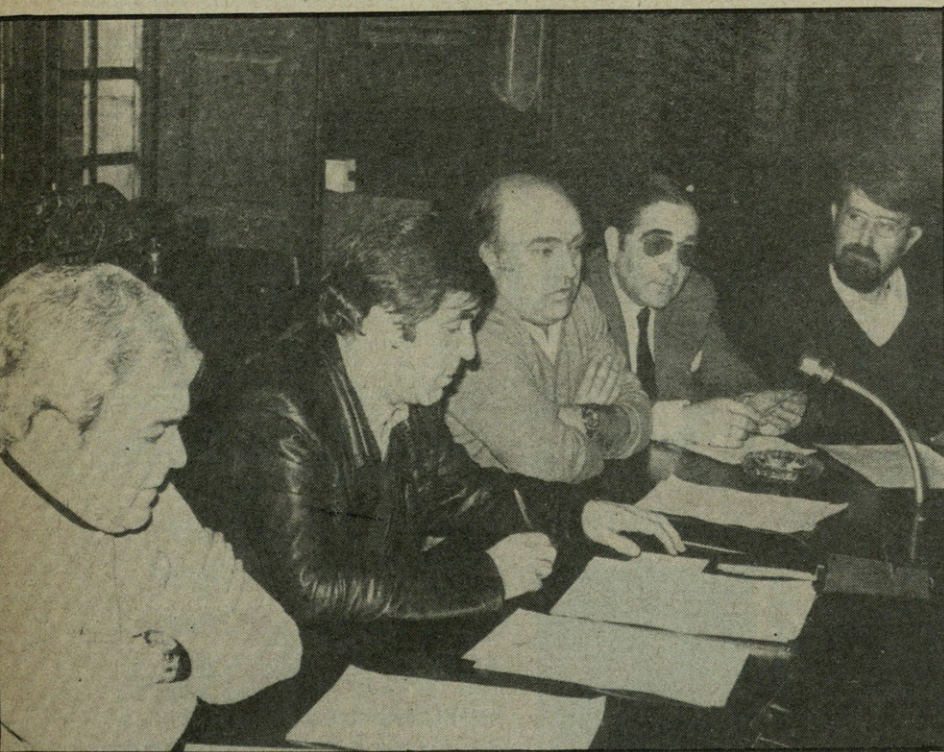

Herri mogimendua sendotzen ikusten du Jose Luis Elkorok

Bergarara jo dugu
Jose Luis Elkororen bila,
Gipuzkoan mundu
aparte eta berezia osatzen duen
Deba arroara. GiFuzkoako
Ilustrazioak bere
seminarioarekin ospe bat eman
bazion, gerra aurreko borroka
politikoak ere fama erantsi zion
Bergarari, eta postfrankismoan
alkate mogimendurekin
batera haren izena
egunkarietara (eta baita
Madrilgo negoziaketetara ere)
hedatu zuen alkate ohia zain
dugu bere etxean. Herri
Batasunaren mahai
nazionaleko partaide, «Egin»
egunkariaren administrazi o
kontseilukoa, tailer baten
nagusi. Horietatik edozein izan
daiteke bere begizuloen kausa.
«Gaizki egin diat lo bart».
Arazoak buruan bezala
tripetan daramazkienari
begietan nabari ohi zaio.

ARGIA.— Elkoro izena entzun eta
«Bergarako alkatea» bururatzen zai-
gula esateak topiko usaina badu. Baina
ez dauka beste bueltarik, alkateen mo-
gimendu hartan egin zinen ezagun.
Makina bat ur eraman du handik gaur-
daino errekek.

Jose Luis Elkor.— Garai hark ana-
lizatzea merezi du, orduko espektatiba
haiekin une historiko bat izan bait zen,

Alkateen taldean 1978an Imanol Muruarekin. Zazpi urte pasa dira harrez gero.

Herri mogimendua aurrera doa eta estutuz dauzkagun hesiak lehertuko ditugu

errepikatzea kostako den une bat. 1975-76-77 urte haietan esperantza haundi bat bizi genuen, Euskal Herri bezala zerbait haundi lortuko genuenaren itxaropena.

Une hartako ezaugarri nabarmenetako bat ene ustez indar abertzaleen arteko batasuna zen, korronte ideologiko ezberdinen gainetik Herriaren batasuna zegoen, Herri bat egiteko helburuaren inguruan biltzen zena. Gainerako aspekto guztiak gaingiditzen zituen horrek. Ongi aprobetxatu ez diren momentu oso interesgarrietara iritsi zen, galdu egin ziren eta zaila da berriro errepikatzea. Horren erantzuna etsipen haundi bat izan da, une hartan erdietsi zitekeela ikusten zen hartara iritsi ez zelako.

Horren erantzunkizun nagusia Eusko Alderdi Jeltzaleak izan du. Berak moztu zuen mogimendu hura, zegoen indar guztia berak errentabilizatzen ez zuela uste zuelako. Ez bait zen berea bakarrik mogimendu osoa, eta moztu egin zuen, bere helburuak beste gizarte eredu batetik bideratu nahi zituelako.

A.— 1977an, hauteskundeetan parte hartu ala ezaren inguruan hainbeste

eztabaida izan zen hartan, hilabete larriak bizi izan ziren.

J.L.E.— Une inportante bat, bai. Indar abertzale guztiak mahai batean biltzera iritsi ginen, eta zititzen dizkizut banan bana: hiru erakunde armatu ziren orduan, ETA Militarra, ETA PM eta Bereziak, gero zegoen EIA, EKA, ESEI, ANV, EHAS, Alkateen taldea, herri mogimenduaren ordezkari egiten zuena. Fronte bat lortu nahi zen mahai harekin, helburu zehatz batekin: zetorren aro berrira presoak kalera aterata eta errefuxiatuak etxera ekarrita pasa behar genuela. Baldintza bezala jarri genuen hori 1977ko hauteskundeetan parte hartzekotan.

Herri mogimendu abertzalearen ordezkari izango zen mahai baten hasiera izan nahi zuen horrek, eta egia bihurtzeko itxurak ere izan zituen, baina azken orduan puskatu egin zen PNVri interesatzen ez zitzaiolako. Hauteskunde haiek eskaintzen zuten aukeraren aurrean apostu haundiegia zela eritzi zion eta atzera egin zuen. Ondo gogoan dut nola Telesforo Monzon zenak jeltkideei aparte deitu zien eta haustura gertatu ez zedin azken intento hura egin zuen. Baina al-

ferrik zen: agindua betetzera zetozen ordezkariak.

Aukera haundi bat galdu zen orduan. Aurrera egin izan bazen helburu oso haundiak eskuratu ahal izateko oinarriak jarriko bait ziren. Gaur egun ikusten ditugun agente mailak baino askoz garrantzizkoagoak zalantzarik gabe.

A.— Geroztik holako une garrantzizkorik ezagutu al duzu, aldaketa nabarmenen bat posible ikusten zen momenturik?

J.L.E.— Beste momentu bat ere izan zen, 1978an. Berriro ere lortu genuen abertzale guztiak biltzea, Madril elkagintzen zuena alde batera utzirik udal hauteskunde batzuk egiteko. Lehenagoko udalek segitzen bait zuten, eta ados egon ginen gure hauteskundeak egiteko. Baina akordio hori ere PNV zela medio hautsi zen, konforme egon ondoren atzera egin zuelako. Berriro galdu zen bizi-bizirik zegoen herri mogimendua abertzaleek gidatzeko aukera. Madrilgo gobernuahul ikusten zen, indar gogorra nabari zen eta Madrilgo gobernuak ez zuen lortzen hori geratzerik.

Beste aukera hau ere pikutara zergatik joan zen? Logikoa da pentsatzea gure arteko elkarriketatik aparte batzuek beste konbertsazioetan ariko zirela. Egia da. Baina gure apostua ere oso kontutan hartzen zen, PNVko jendeak bere balioa ematen zion.

A.— Interesgarria izaten da noizik behin orduko aldizkariari begiradaxo bat ematea. Trantsizio garaia deitzen denaren hasieran PNV beste alderdi abertzale bat gehiago dela dirudi.

J.L.E.— Urte haietan ikusten zen indarra berak bakarrik ezin zuela errentabilizatu ikusi zuenean, lehen esan dizudan legez, ez zuen herri mogimendu abertzalearen aldeko apostua egin, bere aldekoa egin zuen. Baina herri mogimendua sendotu eta gero ikusi den bezala eboluzionatu eta finkatuko zenik ez zuen kontsideratu PNVk, mesprexatu egin zuela esango nuke.

Orduan guk, egia esan, ez genuen PNVren indarra ikusten, Euskal Herriaren indarra ikusten genuen, horiek ere tartean zirela. Indar hori bazen, baina PNVri interesatzen zitzaiolako hautsi zen. Neutralizatu beharra zeukan dinamika hori.

Horrekin kontatu ordeztu beren ustez Madrilgo indarra zuen alderdi batekin tratua egitea nahiago izan zuen, Euskal Herriarentzako aginteak handik

etorri beharko zuela eritiz. PSOEren egin zuen «Pacto Autonomico» deitu zen hura, gainerako indar abertzaleei mesprexu eginez. Geroztik argi eta garbi geratu da pakto hura frakaso bat izan zela: Preautonomikorako Nafarroari uko egina zioten, hori has-teko.

Eta berriz bide beretik abiatu dira, PSOEren tratua batean enbarkatuz.

A.— Oraingo tratua, beharbada gainera udaletara ere hedatuko dena, alderdiaren krisi sakon batekin batera egokitu da.

J.L.E.— PNVk ez du lortu bere pro-
jektua eskuratzerik. Badakizu zein
den PNVren gizarte eredua: sozialde-
mokraziak edo demokristauek agint-
zen duten Mendebaldeko Europaren
estilokoa. Euskal Herriak bere ba-
rruan bizi izan dituen tentsioek ez dute
egoera hori sendotzen utzi.

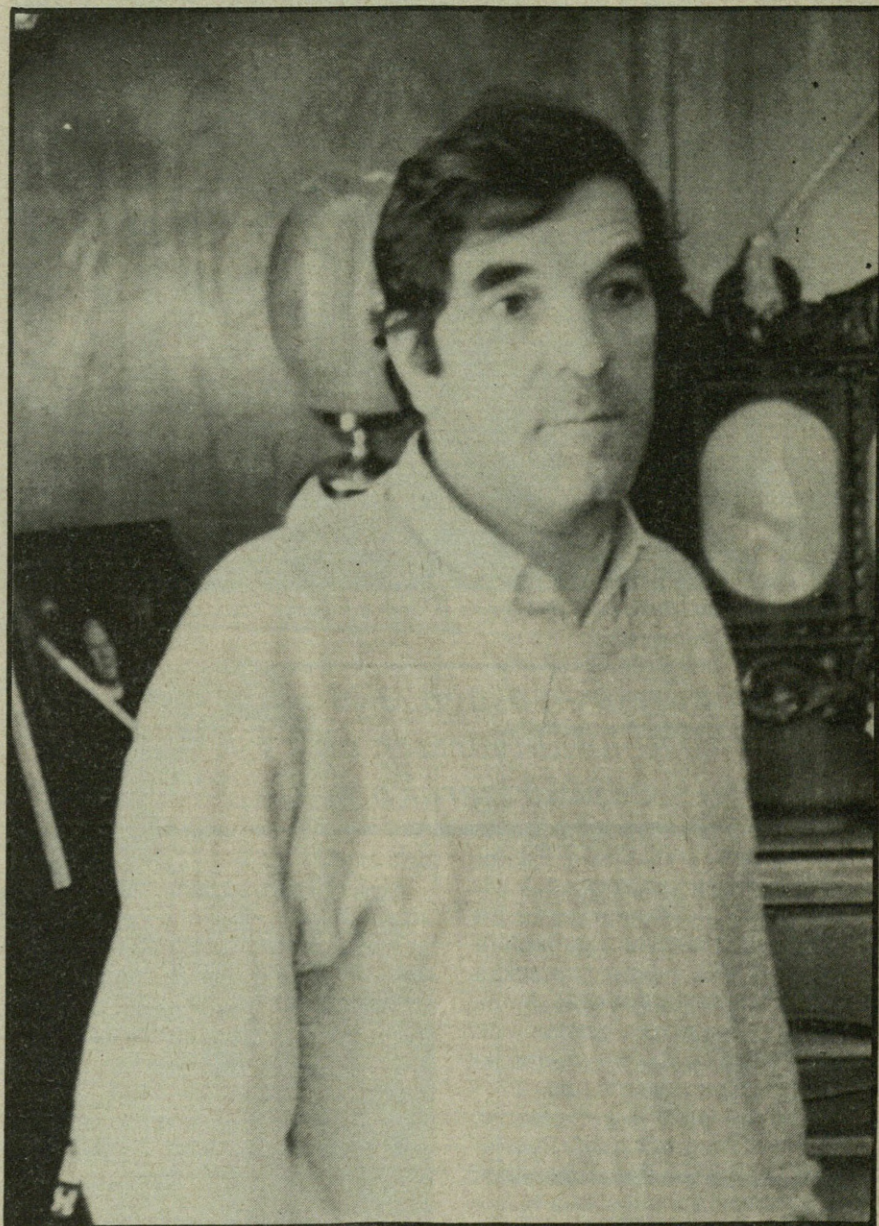
Madritetik transferentziak beren
goia jotzera doazenean, krisiaren er-
dian, berriro PSOEren akordio ba-
tera iritsi beharrean aurkitu da, sozia-
listei ere Estatu mailan duten arazo
pilaren aurrean estabilitatea bilatuz
PNVkoekin tratua egitea komeni zit-
zaien une batean. Orain, PNV barruko
tirabiren sustraian zer dagoen galdet-
zen badidazu, pertsonalismoen arazoa
dela esango dizut, hori nahiko frogat-
ua geratu dela uste dut.

**A.— Ukatu ezin dena da PNV egin
dela nagusi gutxienik Hegoaldeko lau-
tatik hiru probintzian. Eta Ezker
Abertzaleak behar bada ez du erdietsi
duela urte batzuk askok esperoko zu-
ten indarra.**

J.L.E.— Ezker Abertzalea mogi-
mendu oso baloratua da eta bere bila-
kabidea positiboa da, horretaz ez da
dudarik. Orain duguna baino indar
haundiagoa izateko esperantzatan gi-
nela? Nik esango nuke orduan Euskal
Herriak bere helburuak eskuratzeko
ikusten ziren posibilitateak gaur baino
optimistago ikusten zirela.

Gauza bat esango dizut dena dela:
PNVk garai batean ez zuen baloratu
ongi ezker abertzaleak hartuko zuen
indarra, espero ez zituzten indar bat-
zuk sendotu direlako ez bait dira bete
beren kalkuloak. Klandestinitatetik
bakarrik ezagutzen zen ezker abertzalea
fenomeno aski berria da, eta den-
borarekin hartu duen indarra aldeaz
aurretik kalkulatu balu agian PNVren
erabakiak ez ziren hartu dituen berak
izango.

**A.— Hala ere ez dirudi zuen egoera
asko samurtu denik.**

Zail izango da berriz lehen galdutako aukerak bezalakoak errepikatzea —.

*«1975-77 urteetan itxaropen haundi
bat bizi genuen. Baina PNVk hautsi
zuen herri mogimendua, eta aukera
haundi bat galdu zen».*

J.L.E.— Gaur egun borroka gogo-
rrago ikusten dela esan daiteke. PNV
Estatu konbentzional batera ari da jo-
katzen, eta Estatu hori interes ideolo-
giko eta ekonomiko zabalagoei lotua
dago, gobernu espainolaren gainetik
dauden interesei, maila internaziona-
lean homologatzeko gizarte eredu bat

inposatuz. Baina oso garbi ikusi behar
da joko horretan Euskadi suntsitu egi-
ten dela, diluitu.

Marko horretan edozein tratuk,
orain legealdirako egin dutenak edo
baita Gernika-Moncloako Estatutoak
berak ere, beren balio guztia galtzen
dute Europako Ekonomi Elkartean

Herri mogimendua lehertu ez balitz, orain ikusten ditugunak baino askoz lorpen haundiagoak posible izango ziren

Estatutoaren osagai ekonomikoak berriro kolokan jartzen dira EEEen sartzerakoan

sartzea bezalako erabakiekin. Estatutoaren osagai ekonomiko guztiak kolokan geratzen dira berriro EEEen sartzerakoan, eta berriz eztabaidatu behar dira. PNVk indar bat bazeukan Estatutoa eztabaidatu zenean, baina orain Europako marko berrian, edo baita IVA zerga ezarri denean, erabaki berri horiek dena aldatzen dute.

Ekonomiaz mintzatzen natzaizu, PNVk Madrilekin eduki dituen eztabaidetan funtsezkoa izan delako, beti aldarrikatu bait du autonomia biabile izan zedin ekonomiak hemengo eskuek kontrolaturik egon behar zuela. Estatutara iristeko ekonomi ahalmenen sailean eskatzen zirenak apaldu behar izan baziren, orain areago doa atzerakako dinamika hori.

A.— Joan den astean Xabier Olaberriekin mintzo ginen diru arazo horiez, baina badirudi Euskal Herrian bertan mundu diferentetan bizi garela. Batzuekin hitzegin eta Parlamentuan eztabaida garrantzizkoak izaten dira, erabaki sendoak, eta zuek aldiz ia ezta aipatu ere ez duzue egiten egiten.

J.L.E.— Gasteizko Parlamentuak oso joko ahula dauka. Horko legerik inportanteena presupostuena dela pentsa ezazu. Ez dauka lejislatzeko ahalmenik, eta Parlamentu batek hori ez badauka erreala baino itxurazkoa

dela esan nahi du.

Euskadiko Ezkerrako pertsonai bat aipatu duzu, eta partiduek parlamentu horretan duten jokoa aztertzen baduzu oinarritzko arazoak kanpoan geratzen direla konturatuko zara. Zenbat eztabaida sakon ikusten da, Herri baten gobernurako beharrezko diren zenbat diskusio garrantzizko? Horregatik erakunde horietatik aparte segitzen dugu aginterik ez dutelako, gu han egoteak ez bait du zentzu haundirik.

A.— Instituzioetan parte ez hartzeko zuen erabakia ez da gaurkoa, eta pentsatzekoa da epe laburrera bederen ez duzuela berplanteatuko. Baina HBk bere praktika politikoa aurrera ateratzeo zirrikitua mantendu beharko du. Ez al zara isolamenduaren beldur?

J.L.E.— Neurri batean hemengo borroka politikoa geuk markatzen dugu sendotzen ari den herri mogimendu batekin. Gure aukera beraz mogimendu hori sendotzearen bidetik doa. Herriak zituen itxaropenak bete ez badira, herri mogimenduaren indartzeak zuzperzen ditu berriro espektatibak, indar inportante bat garela eta autogobernu kota minimo batzuek, gure Herriak barru-barruan daramatzan erreibindikazioak, lortzeko.

Ez da beste alternatibarik ikusten.

Politika konbentzionalak fruiturik ez duela ematen begien bistakoa da, eta borroka politika bat da Herri honen irtenbide bakarra, HBk daraman borroka herrikoia.

A.— Norbaitek esango lizuke zuek aurrera ari bazarete «besteak» ere aurrera ari direla. Hor dugu sinbolo dotorea: bere 75. urtehurrena ospatzeko «El Correo Español-El Pueblo Vasco» egunkariak plazaratu zuen azala.

J.L.E.— Egia da bai duela urte batzuk egitera ausartuko ez zirenak orain lasaia egiten dituztela. Ez bait da errez ulertzekoa Euskal Herrian gehien saltzen den egunkariak bere diamanterezko ezteietan denoi gogora eraztea, baita argazkietan ere, beren kontsigna zein den: katolikotasuna eta monarkia. Errelitatea hola da.

«Egin»en irakurlea korrante baten militante sentitzen da, eta «Deia» rena ere bai. Baina «Diario Vasco» eta «Correo Español» irakurtzen dutenek neutraltasun itxura bat dute. Konpromisoan jarri nahi ez dutela, edo beren pentsakeran inor fijatu gabe pasatzea nahi dutenek, egunkari horiei aurpegia garbitzen diete. Neutraltasun itxura ematen duten arren argi eta garbia bait da espainismoarekiko egunkari horiek duten militantzia. Baina beste irudi bat eskaintzen dute, eta horien fenomeno zinez kontutan hartzekoa da, Herri honek bizi duen errealtatean bait dago.

A.— Isolamendua aipatzen nizun lehen, eta hurrengo galdera ere bide beretik doa. Alegia, azken urte t'erdian daramazuen egurrarekin, GALEN eraso, Santi Brouardren hilketa, ETaren eta HBren aurka alde guztietatik ikusten den eraso ia unanimea, ea ez duzun sentitzen dena pikutara doanaren beldurrik?

J.L.E.— Nik dudan irudipena, eta oso barrutik ari naiz bizitzen prozesu guztia, zera da: herri mogimendua goraka doala, aurrerapena nabaria dela. Nekez hondoratu ahal izango da mogimendu hau. Euskal Herrian sortu den «klase» berri honek badu nahiko sustrai deusezte ahaleginei eusteko. Dударik gabe, hemengo borroka edo agente edo indar hau eliminatzeko hartzen dituzten neurriek frenatu egiten dute gure bilakabidea, baina indarrak aurrera darrai. Eta une batez inguruan estutuz dauzkagun hesiak lehertuko ditugu.

Iñaki ZUBIONDO

Frantzia: kartzeletan errebelioa

Hilaren 9an, Paris-etik gertu da-
goen Fresnes-eko kartzelan, 80 presok
teilatua okupatu zuten; horietako bat
—bertsio ofizialaren arabera— laban-
du egin zen, eta lurraren kontra jorik
bertan hilik gertatu zen.

Fresnes-eko protesta beste zenbait
kartzeletan ere suertatzen ari zen, eta
preso horren heriotza animoak piztu
zituen; 10ean beste hiru «altxamen-
du» izan zen, hirurak indar errepresi-
boek zapaldu zituztela. Ondoren mo-
gimendua bestetara zabaldu egin da.

Presoek beren erreibindikazioak bi
puntu hauexetan biltzen dituzte: pre-
bentibo gisa igaroten dituzten aldiak
laburrago izan daitezen, eta preso ge-
hiegiaren pilatzea ebitatzeko neurriak
hartu daitezen.

Libano: hil, zerbaiten alde

Beirut-eko erdibiketa berriz ere
nabarmendu egin da, eta «musul-
manek» eta «kristauek» zeinek be-
re alderdia kontrolatzen du, eta or-
du askotako batailak izaten dituzte.

Bitartean, beste bi sakrifizioen
berri heldu zaigu, oraingoan bi
neskaren eskutik. Bata, prentsa
guztian azaldu dena, Wafa Nou-
reddine, 21 urtekoa, txiita, leher-
gailu bat zeramana eta kontrol ba-
tetan israeldarrek aurkitu zio-
tean saltarazi egin zuena, bera eta
patruilaren komandantea bertan
hil zirelarik.

Bestea, argazkian irri zabalez,
Sanaa Mheidli zen, 16 urtekoa,
duela hilabete bat lehergailuz be-
teriko auto batekin israeldarren
konboi baten aurka jo zuena, au-
rretik «nire herriarekiko maitasu-
nezko ekintza bat» zela esanez, eta
bere buruarenaz aparte bi solda-
duren hiltzea lortu zuena.

Europako prentsan fanatiko huts agertzen dira sikhak oro

India: sikhak berriz erasoan

Lehenengo aldia da, sikhak Pund-
jab-etik kanpo ekintza kanpaina
koordinatu bati ekiten diotela. Egun
gutxitan dozenaka atentatu izan da,
batipat New Delhi-ko auzo erresi-

dentzialetan. Ondorioz gutxienez 77
pertsona hil dituzte, eta 300en bat
zauritu.

Detentziorik asko izan da, eta kon-
trol ugari hiriburu guztian, baina ez
fruitu handirekin dirudienez. Baliteke
sikhak aurka beste sarraski-aldi bat
gertatzea orain; gogoratu Indira hil eta
gero 3.000 izan zirela hildako sikhak.
Gogoratu ere, iparraldeko Estatu ho-
netako jende askok bilatzen duena,
independentzia dela.

Kurdistan: ekintza bat gehiago

Ez jakin ongi nola izan den, bai-
na itxuraz enfrontamendu bat ger-
tatu da, gerrilari kurdo indepen-
dentista batzuk eta Turkiako ar-
madako patruila baten artean, eta
ondorioz —ez ditugu, handik heldu
diren albisteetan gertatu ohi den
legez, informazio ofizialak beste-
rik— hiru soldadu eta lau gerrilari
hilik suertatu da.

Honduras: 147 lagun desagertu da

Pasa den ostiralean Tegucigalpa-n
manifestaldi bat egin zuten 300 bat
lagunek; gehienak emakumezko zi-
ren, beltzez jantzita eta gurutz bana
zeramatela.

Manifestalariak eskatzen zutena,
gobernauk 1981etik hona bahitu eta
gero desagertu diren 147 pertsonen
zorteaz inbestiga dezan.

Gobernauk asunto honetan bere
burua garbitu egin du, esanez salatzen
diren horietarik kasu gehienak Gusta-
vo Alvarez Martinez armada buru ze-
larik gertatu zirela. Alvarez Martinez
jenerala ofizial gazte batzuek zesatu
zuten, 1984ko martxoaren 31an.

Europa beldurtzen hasi da Otsoa izarretan dabil

Gure planeta azkenik ikara nuklearretik libre izango da. Apokalipsiaren armak «zahar eta ahalgabe» geldituko dira. «Elkar suntsitze aseguru»an oinarritutako bakearen «inmoralitatea», eta Reagan-en hitzak dira, amaituko da. Lengoai gorrotogarria: «Nire herria saltarazten baduzue, nik zeuena saltaraziko dut». Lojika hori laster iragana dukezu. «Sobietarrek behin baino gehiagotan esana dute, beren helmuga arma nuklearrak erabat deusezteza zela; orain —dio Reagan-ek— guk helmuga hori onartzen dugu, eta bertara iristen ahaleginduko gara».

Etorkizun laztana. Hogeita-hamar bat urteren gora-behera. Baina imajinatu, esaten du Reagan-ek, bienbitartean honetan «munduak kohete atomikoekin stockak pilatzen segitzen duela»: egoera noiznahi desoreka liteke. «Hortaz, ikusi behar dugu arma

ez-nuklear bat asmatzerik ba ote dugun, jendea akabatuko ez lukeena baina misilak beren jomugak iritsi gabe deuseztuko lituzkeena». Horrela misil horiek alferrikako gertatuko lirarteke. Horixe da «izarretako gerra»ren ideia nagusia.

«Historiaren bidea aldatu»

1981ean, Heritage Foundation talde ultraeskoindarrak Reagan-en inguruko entrepresa gizon batzuk bilduarazi zituen. Gizon horiek milioi erdi dolar eskaini zuten ikaskizun bat burutu zedin; hortik sortu zen «High Frontier» proiektua: sei edo zazpi urtetan, 432 satellite bidaliko ziren espaziora; arma ez-nuklearrak eramango zituzten, sobietarren misilak haizeatu eta denbora gutxira geldieraziko zituztenak.

Lehen oztopo hori gaindituko luke ten koheteetarako bigarren bat ezarriko lukete, misildegia amerikarrak babestuko lituzkeena; Daniel O. Graham jeneralak hirugarren defentsahesi bat (partikula-arraioez, etab.) pentsatzen zuen.

Orduan «High Frontier» eta orain «izarretako gerra»tzat ezagutzen dugun proiektuaren filosofia hau omen da: «Elkar suntsitze aseguru»aren kontzeptua utzi eta trukean «elkarrekin bizitze aseguru»arena jaso. Misilak, nora iritsirik gabe, ez-gauza gertatuko bait lirarteke.

Proiektuari, hasteko, arazo handi bat ikusten zaio: hogeita-hogeita-hamar urtetako kontua denez gero, Reagan eta gero beste bost bat presidenteren laguntza beharko luke, eta hori, hango politikaren aldakortasuna ezaguturik, besterik ez bada zaila ematen du.

Baina «humanidadearen historia aldatu dezakeen estratejiak» (Reagan) saiatzea merezi du.

Aurreneko fase bat, beraz, etsaia misilak bota eta laupabost minututan geldierazteari dagokio. Ehun satellite proiektatzen omen dira, bakoitzak ehun eta berrogeita-hamar eragozgailurekin, gehi lau satellite «geosink-

ron» eta altura gutxiko beste hamar satelite; egitura hau 90. etako hasieran martxan jarri liteke.

Bigarren fasean, lehendabizikoan jo gabeko misilen aurkakoa, misil hauek berriz atmosferan sartzen direlarik suntsituko lirateke.

«Bi fase horiek 90eko efektibitatea izango lukete (...) Sobietarrek «lehen kolpe» batez nagusi litezkeela ez deza-ten pentsa aski eta sobera dugu». Z. Brzezinski (Carter-en aholkulari ohia) da horrela mintzatzen dena.

Dirudienek proiektua hainbeste atzera dadin arrazoirik pisuzkoenak teknikoak dira. Injenieri arazo larri batzuk oraindik konpontzeke dituzte. Hala nola, antena berezi bat, zeinaren orain arteko modelorik handienak 3 metro koadratu besterik ez dituen, eta zeregin honetarako zenbait futbol-zelaitako proportzioak beharko lituzkeen. Bestalde, sistema espazial horrek ezingo lituzke kontrola lurraren arrasean joaten diren kruzero-misilak eta bonbarderoak, eta «zulo» hau tapatzeko «defentsa kontinental» ean orain arte bezalako dirutzak inbertitzen segitu beharko lukete.

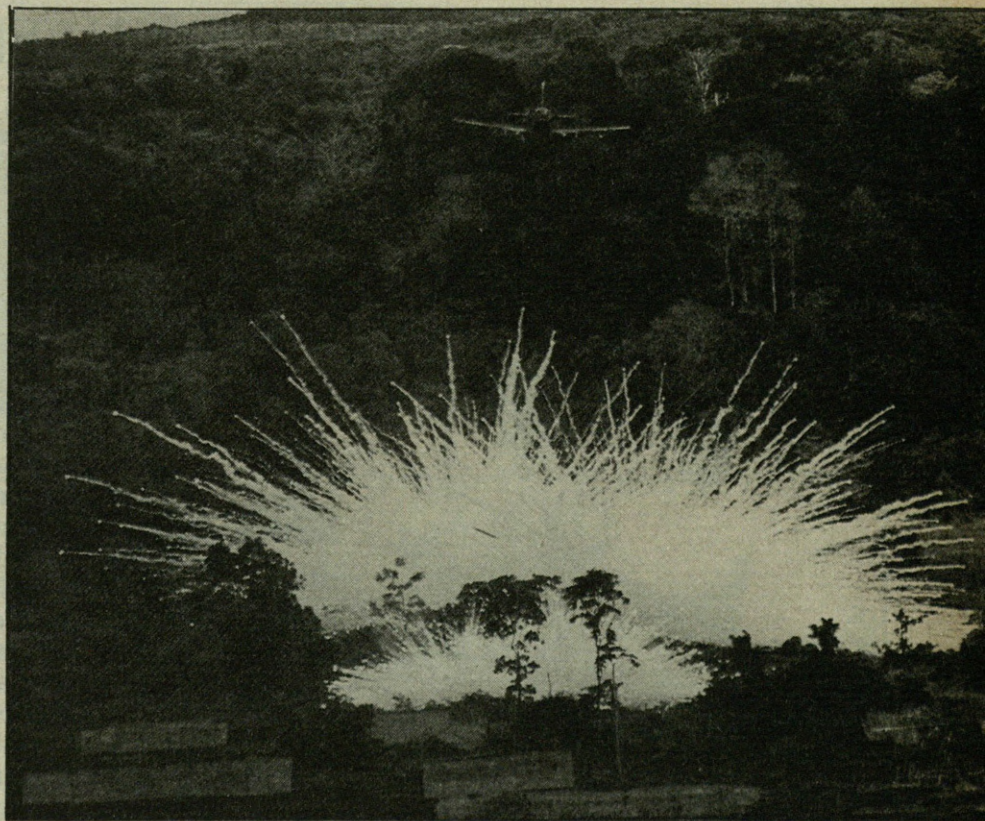
Azpimarratzekoa da, Reagan-ek «izarretako gerra» «defentsa hutsezko sistema»tzat jotzen baldin badu ere, galdeginiko profesionalek zalantza gabe zera onartzen dutela, energia kantitate handiak erabiltzen dituen edozein arma berdin zuzendu daitekeela helburu defentsibo zein ofentsiboetarako.

Beste erreflexio bat sobietarren litekeen erantzunari buruz egin daiteke. Aspaldian sobietarrak «arma lasterka» deitu horretan beti gibeletik ibili badira ere, orain amerikarren plan horri aurpegi emateko moduan egon liteke, bai arma ofentsiboak ugalduz, etsaiaren sistema saturatzeko, bai beren defentsa propioak hobetuz.

Eta Europak, zer pintatzen du?

Honi buruz hilabete honetako *Le monde diplomatique*-n Argian jadanik beste noizpait aipatu dugun Paul-Marie de la Gorce-ren artikulua bat agertzen da. Bertan egiten dituen burutapen batzuk intereseko dira:

Europa Estatu Batuen estrategia militarrean arras inplikaturik dago. Esan nahi da: Europako Estatuak ez dute defentsa kontuan zein bere behar propioei begira ibiltzerik. Neurri handitako gatazka batetan Europako presidentek beren indarrak «aliantza at-

«Izarretako gerra»k

ez du ebitatuko «gerra konbentzionala»k (!) bere horretan segitu dezan; argazkian, Vietnam-go herriska bat, amerikarren fosforo-bomba bat erortzen zaiola.

lantikoaren agindupean» ipini beharko lituzke. Aliantza atlantikoa berriz, funtsean EEBBen estrategiaren parte bat da.

Europako defentsa betiko «mehatxu»an oinarritzen da: hemengo militarrek «bat ere izpiritu kritikorik gabe —dio de la Gorce-k—, mendealdeko Europa barrutuko lukeen errusiar tankeen ofentsiba zabal baten hipotesiatik abiatzen dira. 1940an bezala!»

Gauzak handik hona zerbait aldatu dira. Eta batez ere, hau jadanik nire ustetan, «mehatxu»rik ez dago. Epe luze batetan sozialismoa kapitalismoari gainezarriko zaiola? Baliteke: sentidu horretan ulertzen da batzuek «mehatxua» sentitu dezaten. Baina: orain sobietarrak gure gainera oldarrean etorri? Ez liteke.

Sobietarrek ere beren betiko jarrean segitzen bait dute: aditu SESBeko Alderdi Komunistaren komite zentral-leko nazioarteko departamenduaren buru dagoen V. Zagladine-ren hitz hauek: «Gizarte sistemak bakezko lehiaketa batetan erakutsi behar dituzte beren abantailak. Herri bakoitzak dauka nahi duen sistema aukeratzeko eskubidea. Guk ez diogu kapitalismoari

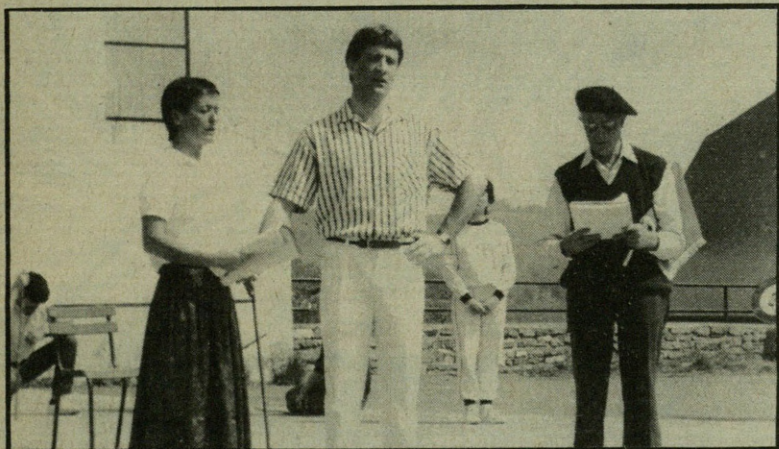
ukatzen esistitzeko daukan eskubidea, nahiz eta historian daukan lekuaz eta bere perspektibez geure ideiak izan. Baina ezin guri ukatu eskubide berdi «a. Ezin ukatu ere, desarroilo independente bat bilatzen duten Asia, Afrika eta Latinoamerikako herriek aldakuntzak eragiteko duten eskubidea.» «Lehiatu gaitezen, sistema bata eta bestea, baina koexistentzia pazifikoa-ren oinarriarekin.»

Baina Europara itzuliz, ahots desberdinak altxatzen dira kontinente zahar honek bere independentzia, hein batetan bederen, mantendu dezan. Reagan-en planetan, Europak asko aportatuko luke, baina deus gutxi jasoko. Babesa? Claude Julien *Le monde diplomatique*-ko zuzendari moderatua kexu agertzen da: «herri babespeko, beti menpeko izaten da. Babesa ez da behin ere musutruk eskaintzen. Prezio bat ordaindu behar denez gero, zergatik ez Europak berak finantziatu bere defentsa, hau zertan datzan enperadoreari azaldu gabe, bere aginterrian eduki dezan?»

Pablo SASTRE

Hiru herritarretatik bat «Allande Oihenart»-en aktore

Pastoral berri bat ari dira erditzen Muskildin

Oskaxeko maldan dago Muskildi, manex herriarekin muga egiten, etxe multzo ttiki bat, kasu ematen ez baduzu, konturatu gabe pasa zaitezke herritik. Pagola, Urdiñarbe, Altzuruku, Muskildi... giro ederreko eta gazteria azkarra duten herriak. Mende baten buruan pastoral baten egiteari ekin diote, eta azken hilabeteetan ez da beste solasik herrian. Herriaren ondra jokatu da uztailearen 28an eta abuztuaren 4ean, azken urteotan Iparraldeak bizi duen giro berriaren altzoan pastorek hartu duten ildotik.

Allande Agergarai, pastoralgile berria

Zuberotar xehearen alde ari zen beti Oihenert

Lourdes-en, udaberria lehertzen ari den arratsalde batez, aurkitu dugu Allande Agergarai. Irakaslea da hango ikastetxe erlijioso batetan. «Desterrian nizala erraiten ahal duzie». Ez da samurra Lourdesen zuberotar bat aurkitzea.

Duela berrogei bat urte sortu nintzen Muskildin. Laborari seme naiz, eta aldi berean artzain seme. Ene aita artzain egoten zen Saintantoni aldeko olha batetan. Hamar urtetaraino Muskildiko eskola publikoan ibili naiz, eta neguan banituen beti kabaliak, erran nahi bait da behiak eta ardiak, arrabotu gibelesko pentze batetan, eta artzain izan naiz ni ere ene gisan haur denboran.

Oso gizon goxoa zen gure irakaslea, nahi genuen bezala mintzatzen zuten gintuen. Han ukan dut gustua estudiantzeko. Baina gaitz izan da partitzeko ene bizia, zeren eta ez nekien euskara baizik, ez nekien erdararik. Gero hamar urtetan aitari eta amari erran nien nahi nuela ikasi eta etxea utzi.

Zuberotik Ziburura hamar urtetan

Ziburun igaran nituen hiru urte. Orduan ezagutu ditut manexak, nafar-tarrak-eta, eta lapurtera ikasi nuen. Gero sei urte igaran nituen Britainian, Vannes kantian. Han ardura galdatzen ziguten euskal kantoreak kantatzea. Eta dantza asko ere han ikasi nituen, mundu guzti-koak.

Baina Britainian ez naiz sobera laketa izan. Ikusi nuen han nola den kultura bat mintzaira galduz gero. Bretua ez da gehiago ematen. Folklorra mantendu da, dantzak, jantziak, kantoreak, baina mintzaira galdua zuten. Guk badugu

Euskal Herrian abantaila hori, eta behar dugu kantoreak eta usantzak baino lehenago atxiki euskara. Guk badugu oraino arima.

Beste urte bat Jersey islan igaran dut. Eta gero eskola ematen hemen, Lurdan. Aldi berean errenten eta ikasle ginen, eta Baionara joaten ginen aste oroz. Baina biziki gaitz zen enetako, eta lehentze orduan izan nuen zainen (nerbiotako) eritasun bat. Loia oso galdu nuen. Pastoralak eta agertu dudana hainbat gauza tipikoa ardura gauaz onduak izan dira. Bada gauaz isiltasun bete bat.

Jauregiberri, Etxahun, Epherre, Salaber...

Biziki kurios nintzen, jendea ezagutu nahi nuen, batez ere Zuberoko jende inportantea. Orduan ezagutu nuen Made-moisselle de Jauregiberri andereñoa. Hil berriska da Etxahun Iruriren sar hitza egin zuen hori. Bazuen gar bat, eta ber denboran izpiritia biziki zabal zuen. «Le Miroir de la Soule»n euskaraz izkiriartzen zuen. Zuberoari eta euskarari atxikia.

Duela hiruzpalau urtetatik omen zuten Muskildiko gazteek zerbait antolatze gogo. Auzokoek, Urdiñar-bekoek, azken urteotan eraman duten martxak ere bultzatu zituen. Urte gutxitan Maxkarada bat eta pastoralala egin dituzte urbiñarbetarrek eta.

Usadioa da pastoralala, baina lan haundiak eta sos ugari eskatzen duen usadioa, eta 102 urte ziren ez zela pas-

*Pastoralaren hasieran
«Gernikako Arbola» kantari,
laurogeitamar urteko
aitona solista
delarik*

Gauza hanitx Epherre euskaltzainarekin ikasi dut: zuberera nola izkiriatu behar zen, eta nola irakurri. Eta izigarri hunkitu nau Etxahunek ere. Zortzi urtez ezagutu dut. Beti galdetzen nion, ahal bazuen, salan mintzatzea, ez sukaldean. Ahaideak, pastoralak, kantoreak, nola egiten zituen. Holako gizonik ez dut eza-gutu.

1920tik gaur arteko pastoraletz tesia

Zuberotar arin eta eder bat mintzatzen zuen Etxahunek, baina haren sofrikarioa izan da gramatikaren ez ikastea. Etxahunekin lotzen da «Oihenart» pastoral hau, berak eman bait zidan Oihenarten bizitza kondatzen duen liburua. Baina laugarren gizon haundi bat ere behar dut aipatu: urte honetan 92 urtetan hil den Leon Salaber, Ozazekoa. Biziki batzarre goxoa egiten zuen; bere pastoral zaharren libretak erakusten zizkidan. Berak sortu zuen errient eskola bat, Urruti eta bestek segitzen dutena. Egiaphalen eskola da bestea. Anitz zor diodan jendearen artean ezin dut ahantzi zendu berri den aita Lafitte ere.

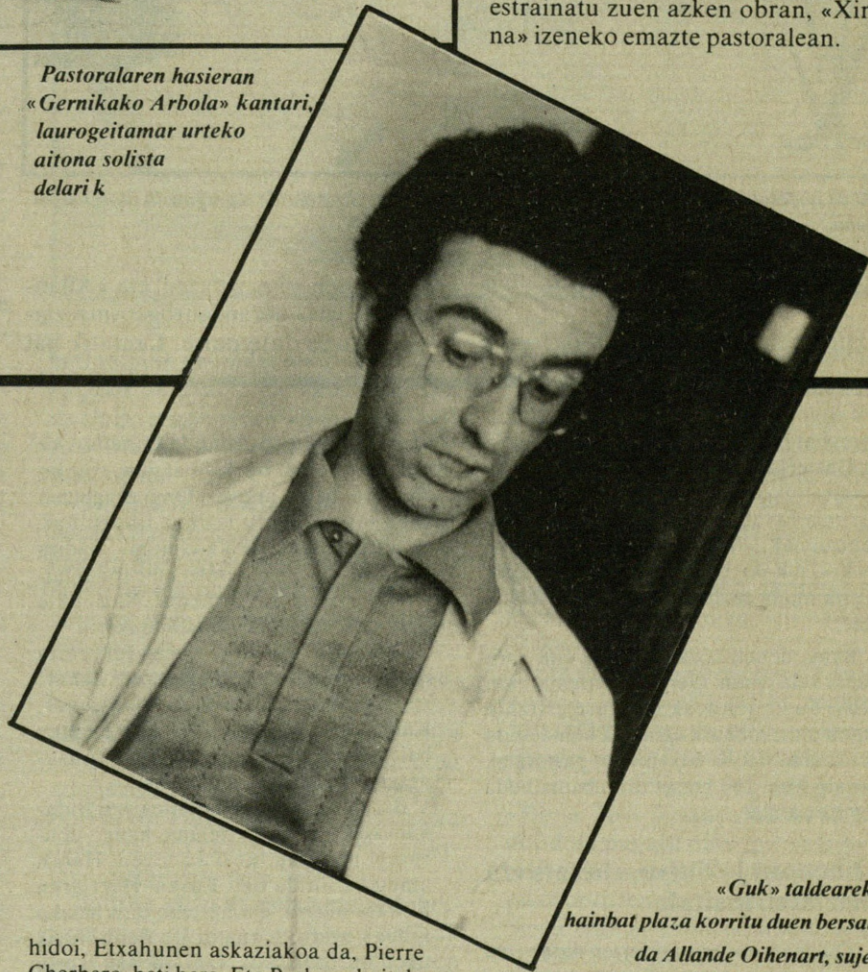
Hanitx pastoral dut aztertua, eta denetan ederrena enetzako «Etxahun Koblakari» da. Sujeta net berezia da, historia ere doloros. Sujeta egiten duena, Lo-

hidoi, Etxahunen askaziakoa da. Pierre Cherbero, beti bera. Eta Barkoxe bait da Zuberoko burua.

Orain tesia ari naiz prestatzen. 1920rainoko pastoralak ikertuak dira nolabait, Hebert jaunak estudiaturik. Huts hanitx da hor hala ere; berak ez zituen pastoralak oro bildu, lehen perezidia itzulerazten zuen frantsesera, ez bait zekien euskara, eta hori zen bildumen edo erresumena. Eta nik handik eta gaur artinokoak aztertzen ditut. Ene usetze ia pastoral denak bildurik ditut. Bada hamabost urte horretan ari naizela.

toralik egiten Muskildin. «1883an egin zen azken pastoralala Muskildin» esplikatzeko digu Xiberoko Botza irratitik ezaguna den eta antzerki honetan Matalazen papera egiten duen Dominique Agergaraik. «Roland izan zuan orduko pastoralala. Eta geroztik ez duk izan. Hik esan duk eta Urdiñarben badutela tradizio bat, 1980an Iparragirre pastoralala izan duk, baina hor ere aintzinekoa 1909an izan zuan».

Hala ere badira Muskildiarrek pastoraletan parte hartu dutenak: 1978an Orreagan egin zen «Ibañeta» ahanzez in hartan, eta Etxahunek bizirik estrainatu zuen azken obran, «Ximena» izeneko emazte pastorealean.

*«Guk» taldearekin
hainbat plaza korritu duen bersaitz
da Allande Oihenart, sujeta.*

Eta gazteria animatzen denean

Pastoralala egiten nola hasi? Muskildin gazteria haundi bat bada, eta erraten zuten, duela bost urte, Urdiñarben Iparragirre pastoralala egin zelarik, desfilea Xistera ostatu ondoko gaztelu batetik hasten zelarik, «Muskildik egun batez holakorik egiten ahal balu...». Eta pastoralak egiteko euskaldun famatu hanitx bazela oraino.

Ilgaran agorrrilean joan nintzen esatera

Mende honetako pastoralak ikertu ondoren, «Oihenart» da Allande Agergauik idatzituen lehena.

Gazte asko duten herri gutxietako bat da Muskildi

Hirurehun biztanletara ez da iristen

Muskildi, hori paperetan, eta «Allande Oihenart» obran laurogei antzezlarik hartuko dute parte. Lautatik bat

baino gehiago. Familia bakoitzetik bat bederen bada, eta batzuetatik bi edo hiru ere bai, Oihenarten papera egiten duen Bersaitzen familiarekin suertatzen den legez. Beste herrietan jende aukera haundiagoz erdiesten dena hemen guztiek bat eginaz lortu behar dute.

Horretan Pagolakoek baino zorte hobea dute behintzat. Haien herria goitik beheraino bitan zatitua bazen, alkate abertzalearen aldeko eta kontrakoan artean, Muskildin zerrenda bat baino ez da udalerako, eta beste batasun aide bat nabari da. Baina Sohutako pastoralaren inguruan usaintzen zen erreazionario kutsurik ere ez da hemen ageri. Besteak beste neska-tilek parte hartzea normalizat jotzen delako, herriaren arazoak aipatzea beharrezko ikusten delako, eta gazteek mundu puska bat ikusi dutelako, Iparraldeko prolematika eta istilu berriak eta errefuxiatu jendea.

Bi hilabete dira «neskenegünetan» (larunbatetan) prestatzen hasi direla, eta Battitta Urruti da paperak banat-

libret bat banuela eginik, eta pasta bazela. Gazteekin mintzatu nintzen eta baita Kontseiluko gizonekin ere. Erran nien bazirela Etxahunen obrak ezagutzen ez genituenak, «Matalaz» edo «Pette Beretter», nik ere banuela beste bat, baina ikusia nuela ez nuela Etxahunen talentua.

Baina denek bozkatu zuten ene obra behar zela eman. Geroztik errientarekin ikusi dugu, jendeak ere bere eritziak eman ditu; nihaurre egin da baina ez da osoki enia. Ez da Etxahunen pastoralak bezain luze, 280 berset ditu, baina bada kantore ainitz.

Oihenart: jakintsu, aberats eta herriaren maitale

Oihenart nor zen galdetzen didazu eta esplikatuko dizut. Zinez da gizon interesgarria. Frantziako eta Euskal Herriko gizon argiena zen ordu hartan. Bordalen ikasi zuen eskola, eta legegizon egin zen. Abokatu izan zen Bordaleko eta Nafarrako kortean. Jende xehearen buruzagia izan zen gazte denboran, Silvietaren buruzagia. Zuberoak badu legea izkribaturik izan dena 1520an, «Coutumes du Pays de Soule».

Hiru ordre bait ziren lehenago, erran nahi bada, aitonen seme edo nobleak, apezkuntia edo apezgoa, eta jende xe-

hea. Arnaud edo Allande Oihenart ez zen aitonseme, burjes bat zen, franko aberatsa, baina argitua. Ongi ezagutzen zuen latina; badu latinez liburu bat, «Notitia utriusque Vasconum». Badira bestalde hogeitabederatzi athe (pila) bilduak Parisko Bibliotheque Nationale delakoan, eta inork ere ez ditu ikertu.

Gero izkribatu du euskaraz. Bildu ditu zazpiehun baino gehiago erran zahar; kantoreak eta poesiak ere badira hor. Kantoreak moldatu ditu nola ere egiten bait zuten grekek, ez euskaldunen maneran, eta ez da errez irakurtzeko.

Ber denboran intendentea zen Bida-xuneko Gramon gazteluan, hango liburutegi handian ikerka ari zen. Haren ametsa izan da beti Euskal Herriaren historia biltzea, eta hartako ditu halako atheak bildu, baina ez du denborarik uken bururatzeko. Nahi duenak ikertu ditzake paper horiek, baina ez da inor ardura.

Matalaz defenditzen du Oihenartek

Biziki ongi ongi ematen zuen euskara, lapurtarra batez ere. Bainan ez zekien sobera Euskal Herria nola zen. Araba ez zuen sobera ezagutzen, eta handik horra ziren artzainei galdetzen zien, biziki kuriosoa zen. Italiano eta grekoa ere ema-

ten zuen, guk euskaraz bezala berak bostak. Frantsesezko hiztegieta Oihenart han da, e!, noiz sortua den eta besta, eta hori ez da beste ezein euskaldunekin agitzen.

Lanik tzarrena izan da Oihenarten bi-ziaren xehetasunen biltzea. Lafitteren lanak, Jaurgainek ere ikertu du anitz gure historia... Pastoralak ikusten badituzu, ohartuko zara gero eta gehiago lotzen direla historiari, bizia klarki ematen dute. Bestalde, pastoralgilea ez da historia irakasle. Behar duzu Oihenarten larriena eman, zein urtetan ezkondu eta abar, baina bere saihestetik ere eman behar du.

Hori da pasatzen Oihenartek Matalaz defendatzeko ahalak egin dituela esaten denean: ez dut inon irakurri. Baina uste dugu baietz, hain zen zuberotarrei atxikia. Segurra dena da jujatu ondoan Matalazek burua mozturik ukan zuela Bil- dozeko bidean, eta errota batetan hezu- rrak xeheturik barra batekin. Rokehort ere urkatua izan zen, eta beste lagunak galeretara bidali.

Ez dut sobera erran nahi historiaz. Uztailen Muskildira joango denak ikusi-ko du. Pastoral haboro eginen duka- nez? Agian. Pertsonai hanitz bada oraino horretarako. Baina izenik ez dizut eman- en.

A.

zen dituen. «Ariarazten dütik oro, bai ebiltan, bai kanthatzen, gero botz eta ebilteko mareneren arabera emaiten dik kargia». Eta kargu haundiena, sujeta, boz ederrenari ematen zaio; Muskildiko pastoralean «Guk» taldean hainbeste aldiz ikusi izan dugun Bersaitz izango da Oihenart.

Beti ere Battitta Urrüti erdian

Herriko pilotaplazan bildu dira maiatzeko bazkalondo eguzkitsu honetan akturrak. Ordurako beste batzuek eskola zaharretik ekarritako klaronen markatu dute lurra, eta prestatu mahai eta aulkiak. Xirulariak eta bi atabalariek ez dute edukiko hamasei urtez goitik. Arizaleak berriz nahasiak, etxeokonde gordinak bezala hemezortzi urtetako gazte urduriak.

Sarrerari ekin zaio eta bere hirurogeitamar urterekin Battittak mogiarazten ditu guztiak, intsinaiari pausajea zuzenduz, lerroak xuxen mantendu eraziz, eta noizik eta behin «mekauenlaputa»ren bat ere boteaz. Bere errient lanean hasten denean, izugarria da Battitta Urrüti.

Laurogeitabi urte omen ditu aurkezpeneko bertsoak kantatzen dituen aitona. Eta edozein kantariri desafio egiteko balioko liokeen abots dotore bat atera du, beti ere bertsoen hasierak disimulorik gabe Battittak abisaturik. Pastoralen disimulorik ez da. «**Hi, baina jadanik ia denak ikasiak ditik**».

Eta ondoren Gernikako Arbolari ekin dio multzoak. Bertsoa osorik aitona eta «eman da zabal zazu munduan frutua, adoratzan zaitugu arbola saindua» kupidarik gabe igoaz errepiatzen du korduak. Gure atzean, itzalean aulki batean eserita, begiak haundi zabaltzen ditu agure zahar batek, bere gurasoei aintzina entzundakoa bere zahartzaroan eta gazte alu horiek antolatuta ikusi behar duela sinetsi ezinik.

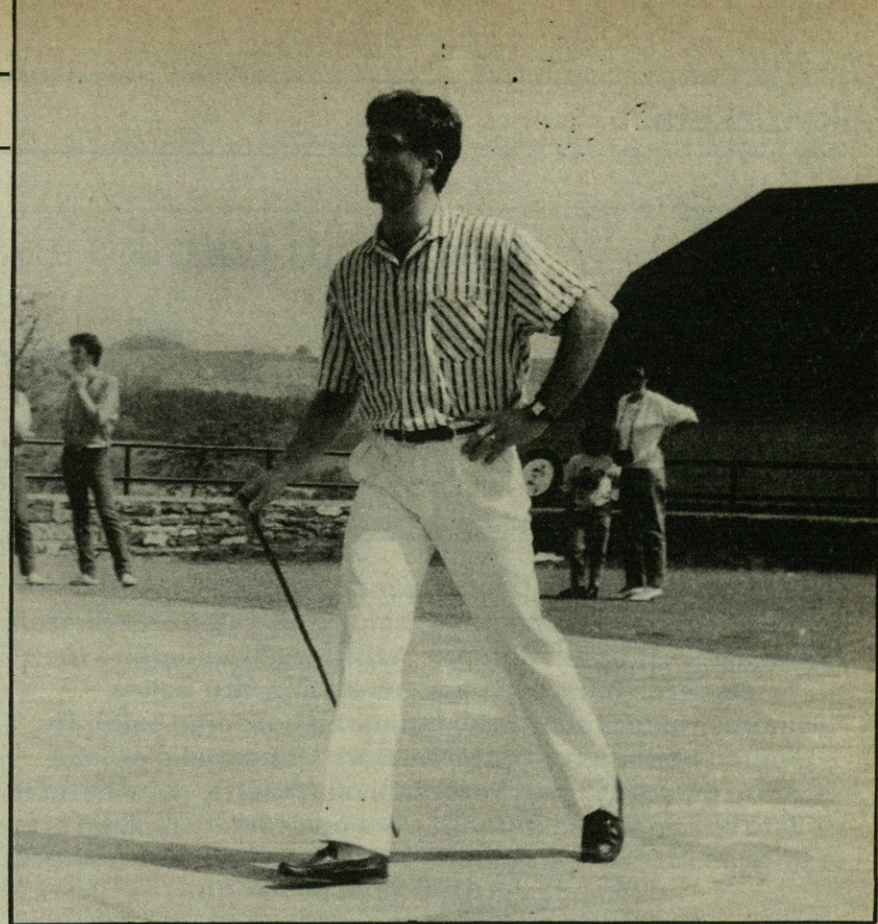
Azken urteotako pastoral berrien ildotik

Pastorala zertaz den gero egileak berak adieraziko digula esan digute zenbait xehetasun jakiteko eskolara bildu ditugun gazte hauek. Gizon haundi bat izan zen Oihenart. «**Xiberoko sindika izan zian, eta ikerketa handiak egin zütian Euskal Herriari bürüz, úskarari bürüz**». Eta diotenez Matalazen abokatu izan ote zen ere uste da. «**Abokatu handi bat izanik ere**

beti txipiak defendatzen zütian». Horregatik bera ere preso egona zen. Dena dela, gure artean «Neurtitzak eta Atsotitzak» da Oihenarten obrarik ezagunena.

Oihenarten bizitza kontatzen du, beraz, Pastoralak. XVI. mende bukaeran Maulen jaierik, Bordalera doa ikastera, eta itzultzean bere emaztegaia hil dela aurkitzen du. Alargun batekin ezkontzen da. Xiberoko Silviet (Hegoaldeko «Juntas Generales»en antzekoa) delakoaren buru izan zen. Erregearen mosketeroen kontra zuberotarrek egin zuten altxamentua ezagutu zuen, eta baita Matalazen heriotzea ere. Hau eta bere lagun Cachau azaltzen dira pastoralean. Garai hartako gerrak. Eta bere heriotza.

Battitta sartu da gelan eta aprobeatxatu nahi dugu pastoralean neskak sartzeak herrian ze eritzi sortu duen jakiteko. Eta joan den urtean Egiaphal pastoralgilea, «Aimunen lau semik» egin zituena, kontra mintzatu zitzaigula esaten diogu. «**Nik uste haboroxenak untsa atzemaiten die hola, ez eltübada Egiaphalek**». Eta kontatzen du 1899an-edo izan zela neska eta mutilek egindako pastoral bat. Geroztik tradizio bihurtu zen edo mutilek edo neskek soilik hartzea parte. «**Baina ikhusiz neskak botza pollitago zila bere arrolaren egiteko**», ez du batere prolemarik aurkitzen.

Bi egunetarako bi milioi pezeta

Falta da denbora puska bat uztailaren 28rako, baina gauza guztiak kontuz lotuz joan beharra dago. Esan dugun bezala, pastoral osoa entsaiatzen dute jadanik, eta hiru ordu t'erdikoa aterako zaiela uste dute. Dantzari batzuk berriz, satanak, urritik ari dira Urdiñarbeko batekin. Jantziak seguruena Baionako etxe bati alokatuko dizkiote.

Eta diru asko kostatzen da montaje guztia. «**Hameka miliu zentima**», 110.000 franko, bi milioi pezeta. Bi igandetarako. Eguraldi ona bada ongi, baina euria balitz sekulako egurra. «**Bena beti pastoralak bere buria doi-doia pagatu dik**» animatzen besteak aldamenetik. Pagolak bildu jende pilaz oroitzen da, baina baita ere joan den urtean Sohütan hainbeste ez zela.

Historiak, dena den, diferent dira. Etxahunek hasi eta gero Cazenavek jarraitutako lerroari segitzen dio Muskildiko pastoralak: Euskal Herriko gai eta arazoak. «**Bi gauzaz gaituk segur**», diosku Dominique Agergaraik, manex interesatuaren aurrean zubereraz bezala batuaz mintzo zaigularik, despedidarakoan, «jende pilo bat ekarriko dugula Muskildira Zuberoko usantza zaharrak gaurko bizimoduarekin lotzen diren pastoral honetara, eta bitartean sei hilabetez herri osoa lanean eduki dugula».

ARTASO

Zuzendari tekniko gisa ere, txapeldunen es

Txomin Perurena ziklismoaren gailurretik

Espainiako Itzulia jokatzeko ari zeneko bigarren astean bere atzetik ibili ginen, ero moduan, baina ez genuen biderik izan berari elkarrizketarik egiteko. Azkenean, Itzuliaren azken etaparen biharamonean eta Asturiasko Valles

Minerosetakora abiatzeko egunaren bezperan eskuratu genuen berarekin zita egitea. Bere Donostiako etxean solastatu ginen. Txomin Perurena, oiartzuarra, garai batetan ziklista bezala arrakastaren zapore ona dastatu bazuen ere, oraingoan MG-Orbea ekiporeen zuzendari tekniko gisa ere ziklismoaren gailurrean dabilkigu.

ARGIA.— Espainiako Itzulia bukatu berria denez, beharbada hasteko proba hori nola joan zaizuen esplikatu ezazu.

Txomin Perurena.— Zaila litzateke atera den baino hobeto ateratzea, kolpe haundia eman dugu eta beraz balantze guztiz positiboa egin behar dut. Hasi ginenean ere asmorik bagenuen, aspirazioa, zerbait irabazteko, baina askotan gauzak ez dira ateratzen nahi bezala. Azkenean, gauzak uste baino askoz hobeto atera zaizkigu. Pello Ruiz Cabestanyren karrera zoragarriarekin, eta Perico Delgadoren mailot horiarekin.

A.— Hasiera batetan komentarioak entzun ziren Perico Delgado gehiegi sakrifikatu ez ote zenuten Pello Ruiz Cabestanyren alde...

Tx.P.— Ez, ez; horrelakorik ez zen egon. Hasiera batetatik, gure ekipoko liderra Perico Delgado izan zen eta hala pentsatua genuen. Gertatzen da Pello uste baino askoz hobeto aritu zela hasieratik, eta Pericok, berriz, oso etapa txarrak egin zituen, aurrenekoak. Horrekin esan nahi dut beti garbi eduki dugula ekipoko puntakoa Delgado dela baina Pello irabazteko posibilitateekin ibili da bukaera arte.

A.— Zeuretzat, pertsonalki, zer suposat du Delgado eta Cabestanyren garaipen honek?

Tx.P.— Ez da zaila imajinatzea.

Pentsa dezakezu, Espainiako Itzulia hemengo inportanteena da, aurtengo behin ere baino ziklista gehiago izan dira, eta horrezaz gain aurtengoa izan da nik ezagutu dudana gogorrena. Baldintza guzti horiek kontutan hartuta lortu dugunak izugarritzko satisfazioa ematen dit, beste edozein baino inportanteagoa izan da niretzat.

A.— Noiztik zabilta ziklista-ekipo baten zuzendari gisa?

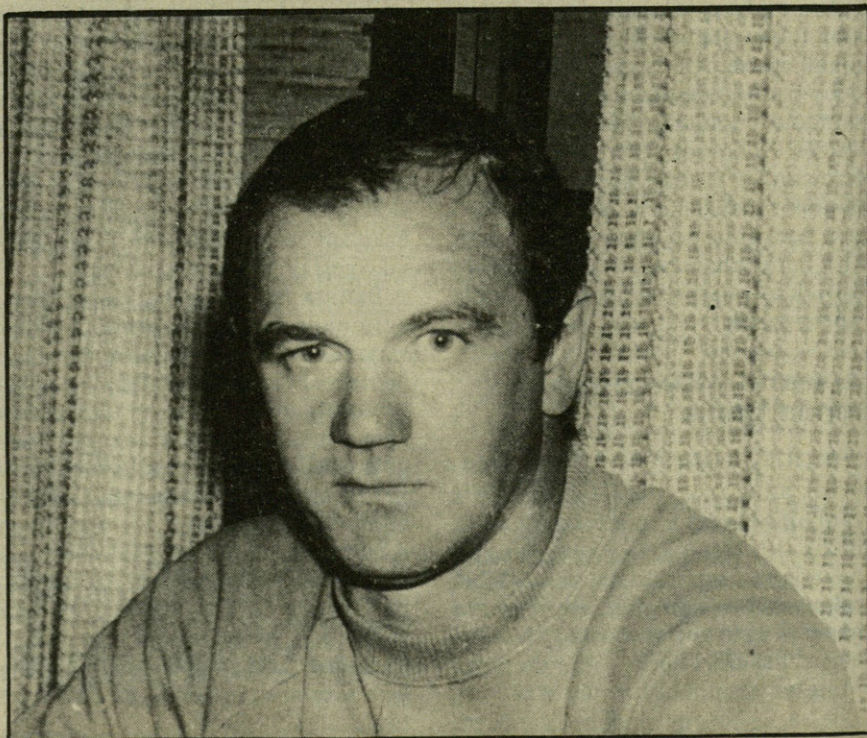
Tx.P.— Hasiera-hasieran, Teka-rekin aritu nintzen hiru urtez, gero egon nintzen Patxi Minerrekin afizionatuak entrenatzen, eta gero Orbea-rekin hau da bigarren urtea profesionaletan.

A.— Aurtengoa baino inportanteagorik izan al duzu horien artean?

Tx.P.— Ez dut uste, ez. Aurtengoa oso berezia izan da. Hasteko gure Itzulia, Euskadikoa, irabazi genuen eta orain Espainiakoa. Hori asko da urte berean lortzeko, eta nahiz eta oraindik tenporada honetako gauza asko erabakitzeko egon, esan nezake hau dela izan dudana urte onena. Teka-rekin garaipen asko bizi izan nituen, baina aurtengoa hau gorenena izan da.

A.— Zuk ziklista zinenean ere irabazi zenuen Espainiako Itzulia, ezta?

Tx.P.— Ez, ez nuen irabazi. Azkeneko etapan galdu nuen ordurarte

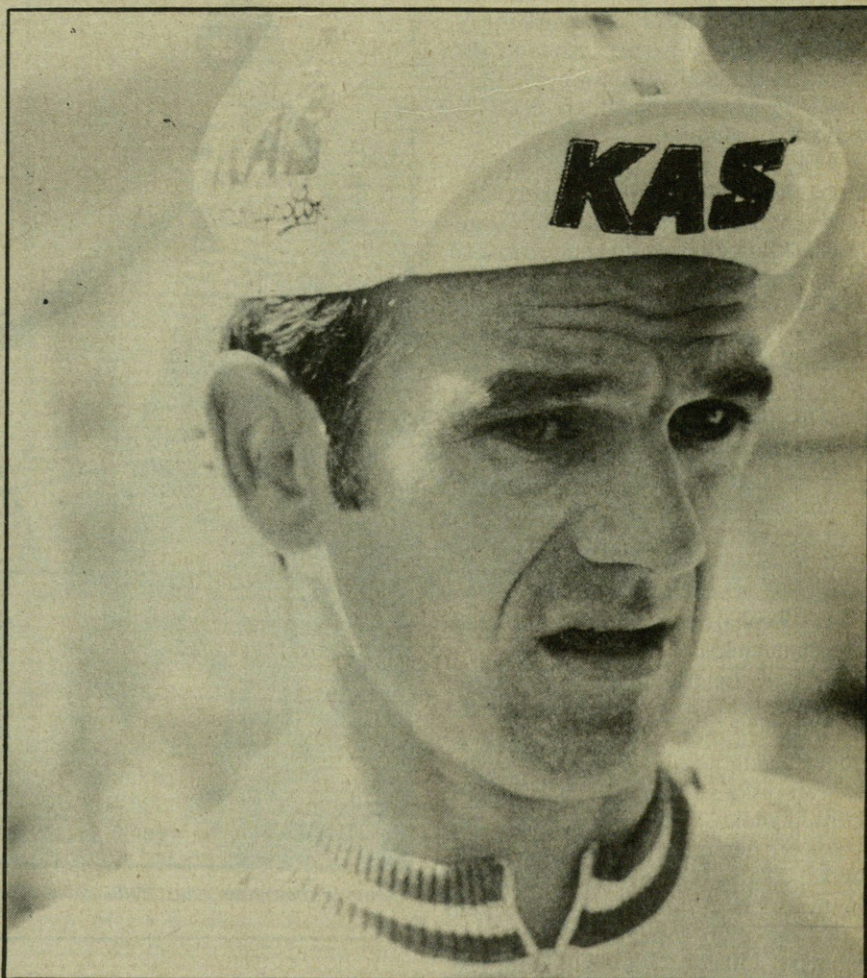
atik ibili ohi da

mintzo

neukan lehenengo postua. Hemen izan zen, Donostian, erlojuaren kontrako proba batetan hamalau segundurengatik galdu nuen Espainiako Itzulia irabazteko aukera.

A.— Eta zure garai haietatik hona asko aldatu al dira gauzak ziklismoan kirol alderditik?

Tx.P.— Horretaz asko eta asko hitzegiten da, halako zerbaitetan morderatu dela, eta ez dakit beste zertan ere halako hobekuntzak lortu direla, baina jeneralean hartuta ez dut uste ordutik hona asko aldatu denik. Akaso bizikletak zerbait hobexego, halako proba berezi batzu egiteko (erlojuaren kontrakoak edo...) bizikleta berezi batzu erabil ditzakezu, baina alde horretatik ez da aldaketa nagusirik egon. Guk, Orbean, diferentzia haundiena medikuen aldetik eta, nabaritu dugu, errekonozimenduak, behar diren bitaminei tamaina hartu...

«Euskal ziklismoan batxe bat izan da baina berriz ere gora jo du».

Euskal Herria: Colombia txiki bat egun batzutan

Lerro hauek atera orduko, zalan-tza guztiak argi egongo dira, nor irabazi, zenbatek bukatu, halako zenbat-garren...

Maiatzak 6, goizeko 8,30ak. Andorra hotel batetan **MG-Orbea** taldekoekin gaude, atzo 2.000 metrotik gorako mendiak zuri ageri ziren, gaur ordea elurra kaleraino jeitsi da... eta txirrindulariek azken asteko astelehenari ekingo diote, ongi arropaturik irten dira, hotza dago, eta ia 200 km. tako etapa dute gaurkoa, 5-6 ordu bizikletaz eta gero hori gutxi bada 350 km. autobusez, beste 5-6 ordu. Gaur ere ez dira denak iritsiko, eta iristen direnen artean, asko ezertarako gauza ez direla.

Hau eguneroko lana da, egun txar bat nahikoa izaten da besteetakoa izorratzeko.

Orbea taldean, zazpi geratzen dira: **Pello Cabestany, Jokin Mujika, Jerónimo Ibáñez, Mateo Hermans, Perico Delgado, Tasio Greciano** eta **Ricardo Zúñiga**. Beste hiru etxean daude, arrazoi bat edo bestegatik karrera utzi beharrean aurkitu direlako.

Gelditzen direnen artean, batzu ikuitu xamarra daude baina ezer txarragorik gertatzen ez bada bukatzeko asmotan.

Txomin Perurena, kezkatua egon arren irripartsu ageri da, oraindik aste osoa geratzen da, eta egun bakoitzak sorpresa bat dakar. Ez ditugu esperantza guziak galdurik.

Pello, ordea, kezkatu eta triste xamar, bezperan hartutako egurra nabarmen zuela, zera esaten zuen, «bi minutu hauei ez dakit denbora non kendu».

«baina saiatu, egunero saiatuko naiz».

Vuelta honetan bukatuko dutenek irabazleak adina meritu izango dute behintzat, hori garbi gera dadila. Berak noski ez daki oraindik irabaziko duen ala ez, ezta bukatuko duen ere.

Euskal Herrian, azken urteetan txirrindularitza hatzen ari den indarra, bukatu berria de **Euskadiko Itzuliak** izandako arrakasta, orain **Espainiako Itzulian** zer gertatuko den jakin nahian dabilen jendetza... guzti horrek zera gogorarazten dit: **Euskal Herria Colombia txiki bat** bihurtu dela egun batzutarako behintzat.

Hotzaren aurka zangoak ondo olio-zatuak zituztela irten dira oraintxe bost minutu.

Josu IZTUETA

garai haietan geure airera ibiltzen ginen, inolako kontrol edo neurketarik gabe; gaurregun oso bestela egiten dira gauzak, osasuna zainduz eta.

A.— Preparazio aldetik ere asko aldatuko zen asuntia...

Tx.P.— Bai, noski, guk ekipoan badugu gure preparadorea, eta korredoreek mementu guztietan badakite zenbat kilometro egin behar dituzten, zein erritmotan etabar.

A.— Zenbat jende ibiltzen zarete ekipoa preparatzen, korredoreetaz aparte?

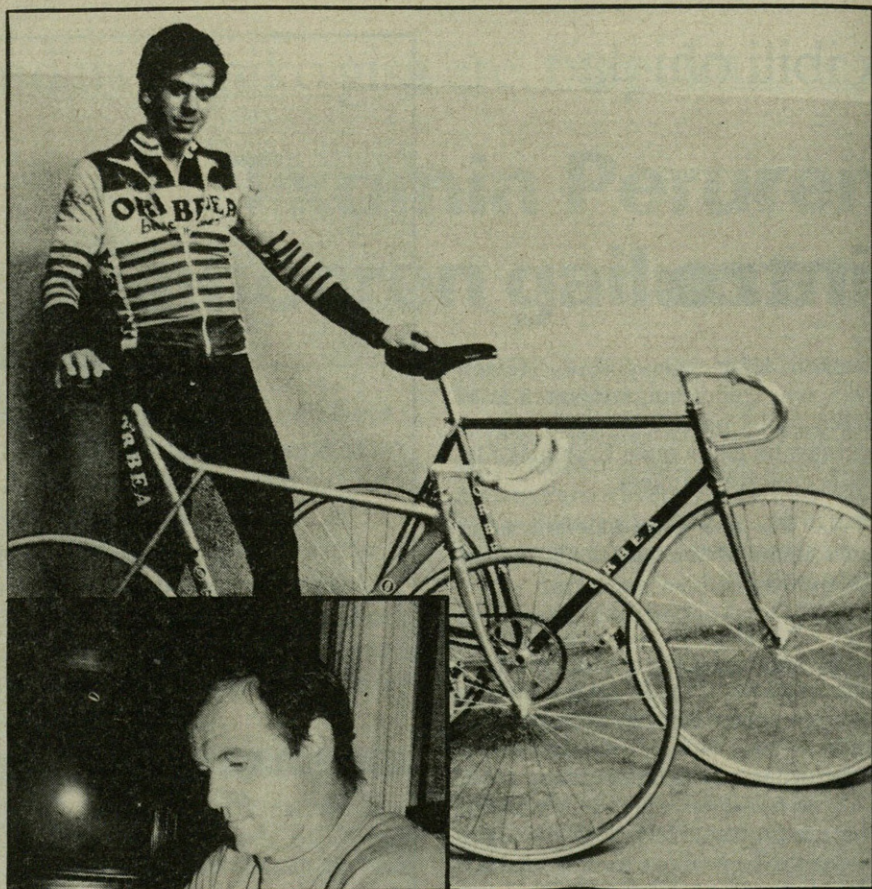
Tx.P.— Korredoreak alde batera utzita, bi mekaniko, bi edo hiru masajista (segun zein itzulitan gehiago ala gutxiago), gero Jose Kruz Mujika dugu arroparen asuntia eramateko eta mekanikan laguntzeko, medikua, preparadorea eta ni neu. Jende mordoka, beraz.

A.— Zenbatean behin izaten dituzue entrenamenduak?

Tx.P.— Jeneralmentean egunero, batzutan gehiago bestetan baino, baina kasik egunero. Behin urtariletik gogor hasita gero karrerak hasten direnean piska bat bajatu beharra dago kontu egiteko. Oso gogorra izaten da, batez ere neguan, euria dela eta hotza dela... Zenbat kilometro egiten diren egunean? Hori hasieran poliki ekiten zaio, eta gero topean ibiltzerakoan eguneko 150 edo 160en bat, baita 190 ere. Hala eta guztiz zere, hor gorabeherak izaten dira, hasieran erregularragoak izaten bait dira entrenamenduak. Orain, esate batera, ez gara hain topean ibiltzen, itzuli bat eta bestearen artean deskantsatu eta kontu egin behar izaten delako. Orduan 100 edo 120 bat kilometro egiten ditugu egunean. Karreterarekin batera gimnasioko lana dago, batzutan etxean ere egiten dena. Hori batez ere neguko entrenamendua izaten da; orain askoz gutxiago egiten da, astean egun bat akaso.

A.— Zer nolako papera betetzen du ekipoak lasterketa batetan?

Tx.P.— Sekulakoa. Ekipo batek asko esan nahi du halako korredore bategi zerbait irabazteko garaian. Espainiako Itzulian ikusi berri dugu, ezta? Millarrek ez du irabazi ekiporik ez duelako izan. Geuk ere suert txarra izan dugu, ez pentsa. Jokin Mujika halako kailo gogor bat zeukan oin azpian eta ezin zuen zutik ibili ere egin. Gero ere tendonitisak asko jo gaitu, besteak baino gehiago. Katarroak ere oso normalak izaten dira, eta horretan

Txomin Perurenaren ustez, Pello izan da Espainiako Itzuliko korredorerik brilanteena.

«Ziklismoaren munduan, gure euskal sentimenduak barruan jaso behar izaten ditugu askotan»

ere ekipoan asko somatu dugu. Horrelako detaileetan ikusten da ekipoak zenbaterainoko garrantzia daukan, batzu gaixo edo errendimendu bajuz ibiliz gero pertsona bakan batek oso zaila dauka irabaztea.

A.— Eta zuk zein eritzi duzu zure ekipoaz? Uste duzu karrera haunditan puntan ibiltzeko modukoa dela, esate batera Tour batetan?

Tx.P.— Beno, Tour batetan puntan ibiltzeko oraindik piska bat falta zaigu. Azkeneko karrera hau irabazteak nik uste dut morala asko igo digula, animo haundia eman, eta hori gauza ona da ekipoarentzat baina oraindik egia esan lan piska bat haundiak egiteko zer edo zer falta zaigu.

A.— Zeintzu dira Tour bat beste maila beheragoko proba batzutatik berezten duten elementuak?

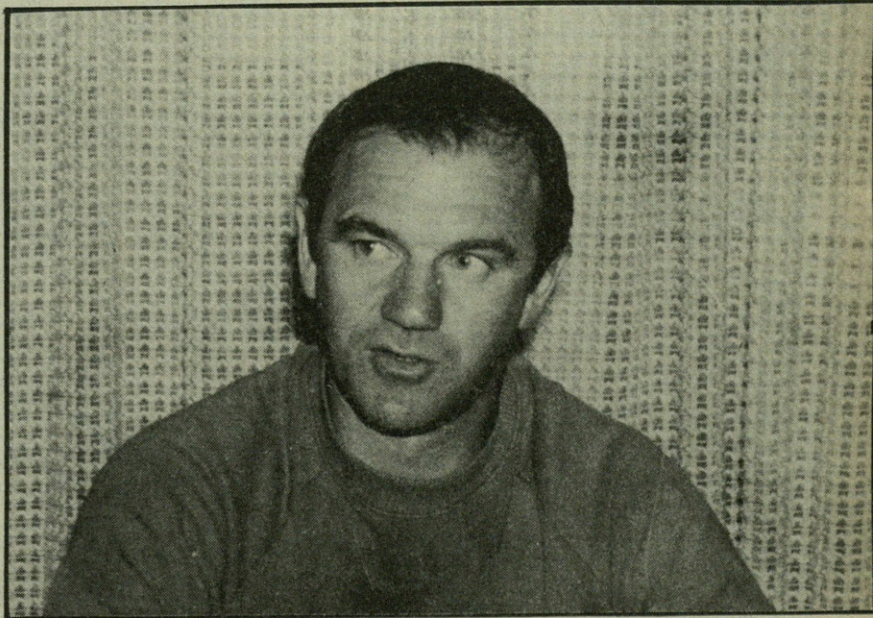
«Nire garaitik hona ez dut uste gauzak asko aldatu direnik; kontrol aldetik eta alderdi medikoak bai, horietan batez ere»

Tx.P.— Diferentzia haundiena korredoreak dira, oso oso onak direla, jendea anbizio guztiekin joaten da fama haundieneko karrera delako eta oso zaila da paper on bat egitea. Gero ere beroa... eta dagoen karrerarik gogorrena dela, oso gogorra.

A.— Elkarrizketaren hasieran aipatu duzu Pello Ruiz Cabestany uste baino askoz hobeto aritu dela. Agian, berau izan da Espainiako Itzuliaren sopresa haundiena, ezta?

Tx.P.— Nik uste dut Pello izan dela Itzulian egon den korredorerik brilanteena, beste edozein baino gehiago. Bere gorputz haundi horrekin aldapa gorak oso ondo pasa ditu, ez bakarrik aguantatu, baizik eta brilante pasa ere. Nire ustez hori zen proba gogorrena beretzat eta gero gainera egunero-egunero berehala errekupekatzen zela, hasi bezain fresko bukatu zuen. Gure artean nahia izaten da nagusi baina gero prolema nahi hori zerbaitetan gauzatzea izaten da. Pellok demostratu du oso korredore txapelduna dela, lehengo urtetik hona oso salto haundia egin duenari. Orain uste dut Tour-era piska bat lasaixeago joatea komeni zaiola, lastima izango bait litzateke urte batetan gehiegi egitea eta gero hutsegitea.

A.— Gainera, Pellok hogeitahiru ur-

te baino dituela aurretik etorkizun zabalak daukala pentsa liteke.

Tx.P.— Bai, noski. Kontutan hartu behar da ere Euskadin, Espainian eta Europa guztian ere oso pozik utzi dituela guztiak, prentsakoak eta. Kristo guztiak Cabestanygan "korredore total" esaten dena ikusi du, igotzen, jeisten nahiz erlojuaren kontra primeran konpontzen dakiena, alegia. Berak badaki zer egiten duen baina zerbait

kontseilatzekotan hankak lurrean edukitzeko esango nioke.

A.— Euskal Herriko ziklismoari begiradaxo bat emanez gero, zein egokiratan ikusten duzu? Garai batetan baino hobeto, akaso?

Tx.P.— Euskadin ziklismoa beti ibili da ongi. Izan da hor batxe txiki bat igual, baina azken urte hauetan egia esan berriz gora jo du. Gorospe eta Marino (guztiok ezagutzen dituztenak) hor daude, eta orain ari dira ateratzen Pello, Jokin eta hainbat eta hainbat. Bai, nik uste dut gora ari dela.

A.— Hemen betidanik egon da ziklismoarekiko afizioa.

Tx.P.— Afizioa, izan ere. Hemengo afizioa bezalakorik ez da inon ere. Ni ibili naiz urte guztietan ez dut topatu hemengo bezalakorik. Hemen bezala ziklismoa ez da inon sentitzen. Aurtan ere Euskadiko Itzulian ikusi dudanak ez dauka izenik, behin ere baino haundiagoa, aurtengo maila ikaragarria izan da. Eta jendea beti gurekin dagoela ikusteak beti animo haundia ematen du.

A.— Agian Euskadiko ziklismoari nortasuna edo nortasun horren errekonozimendua falta zaio. Esan nahi dut hortik zehar galderetan nahiz komentariotan beti Espainiakoarekin nahasian agertzen dela...

Tx.P.— Bai, bai. Eta askotan periodistek galderak egin eta guk segitu egin behar diegu, ezta? Gure sentimenduak barruan jaso behar izaten ditugu askotan.

J.L.

«Hasteko Euskadiko Itzulia, eta gero Espainiako; bai, aurtengoa izan da nire urte onena»

D.I.Z., Drogaren Ikerketarako Zentroa

«Heroinaren kontra prestatzen ari eta cocainaren inbasioa gainean dugu»

Perretxikoak bezala ari dira agertzen drogaren eraginaren aurka aritzeko taldeak. Bakoitzak bere tokia bilatzen du. D.I.Z.ek herri mugimendu eta instituzioen artean gertatzen diren hutsunetan bilatu nahi du bere tokia profesional elkarte baten modura aritzeko. Donostiako Egia auzoan ari dira lanean.

DIZ.— Profesional Kooperatiba bat gara drogaren mendekotasuna ikertzeko. Duela urte bete hasi ginen, lehendik ere lan honetan ziharduen jende baten artean hain zuzen ere. Oinarrian zegoen ikusten genuela instituzioek egiten zutena eta herri erakundeek egiten zutenaren artean beste zerbait ere egitea bazegoela. Profesional bezala horiek uzten zituzten zuloak bete nahi genituen.

A.— Profesionalak? Ze profesional mota?

D.— Pedagogoa, ATSak, psikologoa eta biokimikoa gaude taldean. Talde lan batean integratu nahi ditugu bakoitzak bere ikuspegitik egin ditzakeenak.

A.— Drogaren alor zabal honetan non kokatzen da zuen lana?

D.— Gure lehendabiziko lana proiektu bat egitea izan zen. Bakoitzak lehendik geneuzkan esperientziak bildu, ikusi haietan zergatik ez zen ondo ateratzen eta hortik tir a Egunez funt-

zionatuko lukeen hospital moduko bat egitea zen proiektua. Horra iritsiko zen drogazalea bere drogodependentzia horretako edozein mailatan. Maila bakoitzekoa era berezi batetan laguntzeko terapia bat izatea zen asmoa.

A.— Proiektu batetan geratu zen hori?

D.— Proiektua hor ibili genuen bulego batetik bestera. Udaletxetik Diputaziora, Jaurilaritzara... Esaten ziguten “kezkatuta gaude honelako arazoekin. Ekarri proiektuak, guk lagunduko ditugu”. Urtebete ibili horrela eta oraindik ez dakigu irakurri ere egin duten proiektu hori. Guk geurearekin jarraitu dugu lanean.

Hospital moduko bat egiteko hasierako inbertsio handi bat behar denez eta guk ezin dugunez hori egin prebentzio lanetara zuzendu ditugu geure ahalmenak.

A.— Prebentzioaren arloan zer ari zarete egiten?

D.— Talde prebentzio lanak egiten ari gara Egian. Bestalde prebentzio indirektoa esaten dena edo egiten ari gara baitare.

Puntu batetik abiatzen gara. Gure ustez prebentzioa gaizki antolatuta dago gaur egun. Gauza bati erantzuten dio normalean: instituzioak atakatura sentitzen dira “delinkuente” en aldetik. Delinkuentea drogari atxekitako pertsona dugu askotan. Heroinari bereziki. Jende honek gizarteari egiten dioten kalteaz bere defentsak jartzen ditu gizarteak. Horregatik egiten dira komunitate terapeutikoak, reinserzio lanak... Oso partzialki egindako lanak daude. Justu gizarteari min egiten zaionean. Ez dago ordea prebentzio lan oso bat droga denari buruz.

A.— Zer egiten dute bada instituzioek?

D.— Kanpaina handiak antolatzen dituzte “No fume en este aire” ren antzekoak baina ez doaz inora. Ez da perspektiba on batekin egiten. Ez da galdetzen ea zein diren jendearen drogak. Ez da ikusten zerk sortzen duen. Egiten da kontzientzia bat sortu heroinomanoak oso txarrak direnekoa eta bestalde osasun kanpainak egiten dira.

A.— Eta zuek nola uste duzue egin behar dela?

D.— Talde lanera joan beharra dago. Gu egiten ari garena zera da: auzo bat hartu eta lehendabizi jende kontzientziadun bat sortzen ahalegindu. Jende hori, tekniko batzurekin batera, gurekin alegia, zabaltzen doa asmoa auzoan eta piskanaka elkartean, parrokian, gazteen biltokian, eskolatan eta toki guzitan sartzen doa gai hau. Eztabaida giro bat sortzen da. Droga hitzegin beharreko arazo bat dela sortzen da. Gai horren aurrean bakoitzak bere lekua hartu behar du eta gaia zabal zabalean ikutu behar da

hor. Bakoitzaren bizimodua zabal zabalean.

A.— Donostiako Egia auzoan ari zarete.

D.— Bai. Bi talde ditugu: pertsona helduekin bata, gazteekin bestea. Elkarrekin gastronomiko batetan sartu gara eta asmoa daukagu beste elkarrekin guztian ere sartzeko.

A.— Egokia izango litzateke auzoan zehatz mehatz zer pauso eman dituzuen.

D.— Auzo Elkarrekin hasi ginen aurrena. Zer egin ahal zen ikusteko dituz gintuzten. Orduan plan txiki bat antolatu genuen eta bi talde hauekin hasi ginen. Sensibilizazio taldeak, ez negar egiteko taldeak. Bi talde hauekin aritu gara hilabete honetan. Fase

hau amaitutakoan zabaldu egingo dugu gauza auzoan zehar.

Oraingoz frantziskotarrek utzitako lokal batetan ari gara.

A.— Hitzaldiak al dira antolatzen dituzuenak?

D.— Hitzaldiak baino lan bilerak antolatzen ditugu. Gauza teorikoak eta praktikoak. Guk ez dugu rolo bat

Non daude ijito horiek?”. Borondate onarekin gainera. Eta ez da konturatzen bera soziedadean drogatzen dela beste modu batetara.

Droga gainera ez da ez ona ez txarra. Gizartean dagoen arazo bat dugu.

Aurrenengo pausoa hori ikustea izango litzateke, ez ona eta ez txarra ez dela jabeaztea. Drogarekin gauza

Hau da helduen taldea. Beste talde bat ere ba daukate gazte osatua. Sensibilizazio taldeak nahi dituzte, ez negar egitekoak.

sartzen. Normalean jendeak galderak egiten ditu eta eztabaida gai batzuk ateratzen dira. Horretaz aparte joku moduko batzuk antolatzen ditugu jendea jabetu dadin arazo honetaz eta ondo erantzuten jakin dezan drogari buruz galdetzen dion edonoren aurrean. Lan hau egingo dago jada. Talde iraunkor bezala gelditu dira hauek eta orain beraiei lana da alternatiba hau auzora eramatea. Guk horrekin jarraituko dugu koordinatzaile bezala eta laguntzaile bezala edozein tokitara joanez hitzegitera edo.

Egin behar dena ez da ikusi zein den auzoan droga kontsumitzen duena eta horri lepotik heltzea. Ikusi behar da ea ze arazo dauden auzoan jende hori drogak kontsumitzera bultzatzen dutenak. Ez ibiltzea “caza de brujas” batetan.

A.— Ez al dauka arriskua drogaren eraginpean dagoen jendeagandik urrun samar geratzeko?

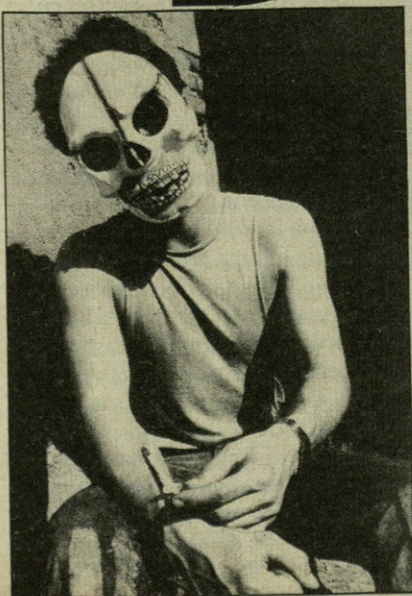
D.— Pentsatu beharra daukagu denok kontsumitzen dugula droga motaren bat. Egin beharra daukaguna da droga horren aurrean situatzea gure burua. Hortik aurrera has gaitzke hizketan. Bestela edozein hasten zaizu “Zein dago hemen txikitu beharra?”

bat gertatzen da: bi hizkera erabiltzen dira. Droga legalak kontsumitzen dituen batek hizkera bat darabil; droga ilegalekin dabilenak beste bat. Eta ez dute elkar ulertzen. Batak ez ditu bestearen arazoak ulertzen. Baina indar handiagoa dauka gizarteak onartutako drogak kontsumitzen dituenak. Pisu handiagoa dauka bere iritzia. Eta ez da jabetzen berak kritikatzeko duen droga kontsumoak bera ere ikutzen duela.

A.— Gero eta gehiago entzuten da heroinaren aldean cocaina asko ari dela orain sartzen...

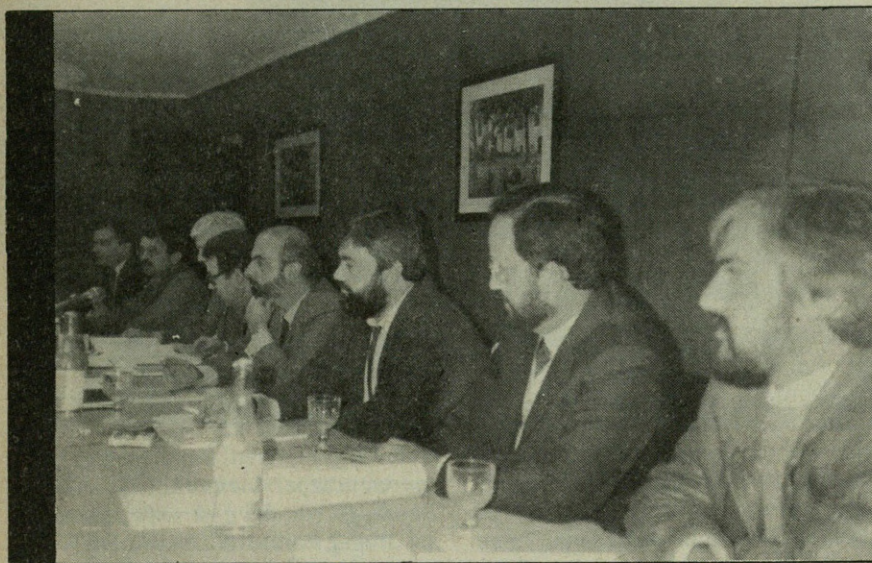
D.— Eta ez da hori ikertzen. Droga-aren oferta oso aldakorra da. Iritsiko da une bat eta heroinarena ez da hain besteko arazoa izango. Orduan konturatuko gara ez dakit zenbat denboran heroinaren kontra pestatzen aritu garela eta beste droga bat daukagula gure artean. Cocainaren inbasioa izugarria da gaur egun geure herri eta auzo gehienetan. Cocaina ona eta merkea. Ikerketa lan bat beharko litzateke instituzioek antolatuta guzioni aurreratzeko.

Droga ez da ona ez txarra. Gizartean dagoen arazo bat dugu. Hori ikustea da aurrenengo pausoa

Maiatzaren 22rako, Klaustro berriaren lehenengo bilkura.

UPV-EHUK ERREKTORE BERRIA HAUTATU BEHAR DU

Lau urte luzez Goio Monreal eta bere taldea aritu ondoren, LRUren arauera Estatutuak eratu, Klaustro berria izendatu eta errektore taldea hautatu egin beharra zegoen. Lehenengo biak eginda daude. Orain, errektore taldea hautatu behar da' eta kandidatura bakarra dago.

Aspaldian esana zuenez, Goio Monrealek unibertsitatea utziz gain, herria ere utzi egingo du. Gutxienez urtebetez, Ameriketara doa. Berkeleyko unibertsitatara kontratu batez. Maiatzaren 22rako Klaustro kandidatura bakarreko partaideek boto nahikorik lortzen badute, joan aurretik errektore izan nahi duen Ricardo Alvarez Isasi bere lekuan ikusiko du, eta pertsonalki eman ahal izango dio erreleboa boterean.

Horrela ez balitz, kandidaturak ez balu behar beste boto lortuko, Monreal berdin berdin joango da. Legez, sei hilabetetako epe transitorioa edo iragankorra zabaltzen da, eta tarte horretan, interinoki errektore talde zaharrak segitzen du bere postuetan, betiko funtzioak betetzen.

Errektorea ez balego, aldiz, errektoreorde batek hartuko litzuke bere betebeharrak. Errektoreorde hori nor izan behar den erabakitzeko bide zu-

zena, klaustroaren bidea omen da. Ez da, ordea, honela egin.

Gobernu Junta batetan kasu hipotetiko horretan Monrealen ordezkari nor egon zitekeen erabaki zen, zenbait sektoretan kexu izan arren. Honela bada, Alvarez Isasik eta bere taldeak ez balitu botoak bereganatuko, Arantza Mendizabal izango litzateke epe transitorio horretarako errektorea. Ez dugu uste Estatuan inoiz 35 urtetako emakume batek errektorea lanik egin duenik.

Kandidatura bakarreko partaideak

Kuriosoena zera da, Arantza Mendizabal bera kandidatura berriaren Irakasle errektoreordea agertzen dela. Ez da bera aitzitik, oraingo taldean eta talde berriaren zerrendetan agertzen den bakarra. Iñaki Maizak ere bere postuan segituko luke Gipuzkoako errektoreorde modura. Maizaren adin berberekoa, 33 urte, Santos Yanguas dugu, kandidaturaren Idazkari Nagusi bezala agertzen dena. Jatorriz Segoviakoa da, eta Gasteizko Fakultatean aritzen da. Ospitaletarako errektoreorde Jose Ramaon Cisterna proposatzen dute; kanpo arazoetarako Ciriaco Agirre; Irakasle eta extensio unibertsitariorako Juan Maria Sandoval; Emilio Barbera ikerkuntzarako; Jesus Arzamendi euskararen errektoreordetzarako; eta azkenik Patxi Goenaga eta Celestino del Arrenal Arabako eta Bizkaiko Campusetarakoak.

Hauetarik lau euskaldunak dira; Goenagak eta Arzamendik hizkuntza menderatzen dute. Maizak eta Mendizabalek ez dute ia inoiz euskara publikoki agertzen.

Hurrengo lau urte hauetan errektore izan nahi duen pertsona Ricardo Alvarez Isasi da: Bilbon jaioa, 45 urte, ingeniari industrialean doktore, katedratikoa eta Bilboko Injinaritza Eskolako zuzendaria.

Talde heterojeneoa eratu du. Publikoki, programa ezagutzera emateko antolatutako prentsaurrekoetan talde itxura agertu nahi izan dute, baina itxura horren azpitik, heuren artean dibertentzia handiak daudena susmatzen dugu; puntu klabe batzutan, hala nola euskararen arazoan.

Programa orokorregia da

Agertu duten programa oso zabala da. Aldarrikatzen diren printzipioak onargarriak dira, politak eta demokratikoak, baina hori guziori gauzatzeko momentuan arazoak, arazo larriak, sortuko direla susmatzen dugu.

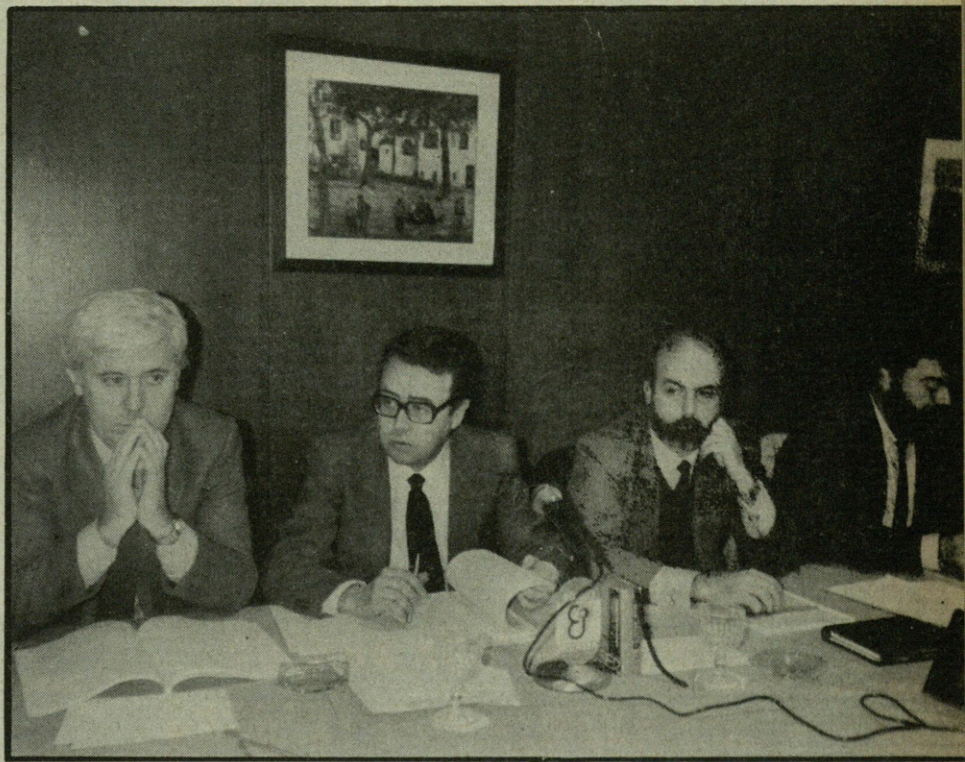
Lehen akatsa estatutuaren bertan datza. Programa honek bide estatutarioa indartzeko eta bultzatzeko konpromezua hartzen du. Baina estatutu horiek, hasiera batetik, erabaki ez-demokratikoak ezartzen ditu, klaustroaren konposaketaren proportzioan alegia. Doktoreak %38a; ez doktoreak %30a, ikasleak %28a eta PASEkoak %12a.

Beraz, programa honek estatutu ez-gogoko batzuren arazo endemiko guztiak bereganatzen ditu «*kandidaturak LRUren marko legal unibertsitarioa, autonomiako marko legala eta estatutuek beraiek ezartzen duten marko legala onetsi egiten ditu*».

Aurreneko klaustroan deskonformetasuna adierazi zuen irakasle-ikasle kolektiboari gelditzen zaion bide bakarra estatutuen irakurketa eta interpretazio zabalagoak egitea da, eta ildo horretan zuzentzea eskaerak.

Puntu konfliktiboetariko bat irakaslego propioarena izan zen. Arantza Mendizabalek, kandidaturaren irakaslego errektoreordesa, arazoa 6. transitorioarekin konpon daitekeela baieztatzen du. Lege hori ahalik eta zabal, eta eskaintzen dituen azken puntuetaraino aplikatuko zela hitz eman zuen.

Lege horren arauera, UPV-EHUK bere oraingo irakaslegoa manten da-

din bideak erraztuko dituela dio. Irakasle kontratatuta, irakasle laguntzaile dedikazio osoz, eta Eskoletako irakasle laguntzaile modura izan ahal dira absorbituak legedi berrian. Halaber, irakasleen beharren arauera aterako dira plazak konkurtsora.

Honaino legeak dioena. Esperientziak ordea, hitzei ahalbide desberdinak ematen zaizkiela diosku.

Kandidaturaren proposamen berriak

Kandidaturaren programan nabarmentzen den lehen proposamena, bilakaera estatutarioko Segizio Batzordearen eratzea da. Bere konposaketak klaustroaren proportzio berbera mantenduko luke, eta klaustroa baino askoz sarriago bilduko litzateke.

Azpimarratzen duten beste puntu bat zera da, unibertsitate bakarra baina deszentralizatua lortu nahi dutela; gerentziaren pisu handia errektoreordegoei eman nahi zaie.

Beste berrikuntza bat, eraiki nahi diren Fakultateak dira: Giza Zientziak Bizkaian, Injeneritza Agronomoa eta Artxibista Eskolak Araban, eta Araban bertan Filologia eta Geografia eta Historiarako Fakultate berria.

Eskola eta Fakultateen arteko zubiak zabaltzea nahi dituzte, graduatuek

lizentziaturarako bidea erraz topa dezaten. Ikaslegoari begira, ikasleen asoziazioak indartu nahi dituzte, protagonismoa heuren eskuetan dagoena dakiten arren.

Horrez gainera, Informazio eta Enplegu bulegoa sortuko lukete ikasleentzat.

Eta azkenik, eta garrantzitsuenak, Batzorde tripartitua eratu nahi dute, non EHU, Gobernua eta Kontseilu Soziala egongo liratekeen. Batzorde honek erakunde politikoak unibertsitatearen garapenean inplikatu nahi litzuke, eta berak antolatuko luke beharren planifikazioa.

Bitartean, komunitate unibertsitarioan lehen keak agertzen hasiak dira. Euskadiko Ezkerra eta CCOO ez diote kandidaturari botorik emango. Askoz gutxiago STEE-EILASEk, Auzolanek edo irakasle euskaldunen kolektiboak.

Batek baino gehiagok Alvarez Isasik OPUSein zerikusia daukala uste du; eta, ikaslegoaren abstentzioa, oso handia, benetan grabea da: seguruenik erakunde ofizial horietarik ezer gutxi espero dutelako. Tarte honetan, maiatzaren 22an klaustroan gertatuko denari itxarotea baino ez da gelditzen.

Laura MINTEGI

SASTRE

AUZMENDI

DONOSTIAKO ESTILOA

MODARI HOR KONPON

ALA AUZMENDIRI TXANPON

VERGARA, 1-DONOSTIA

kirolzaleen
zerbitzutan

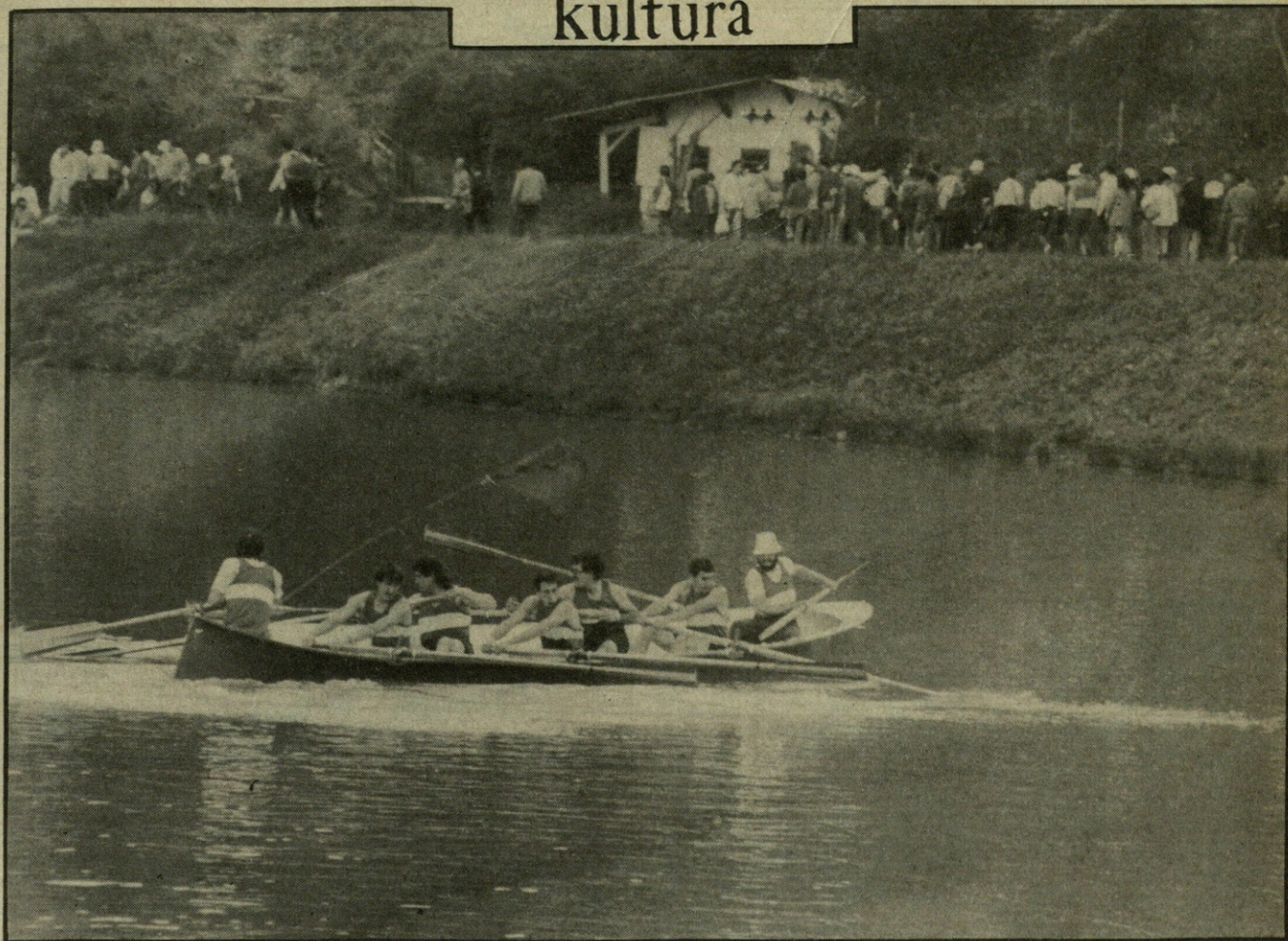

miner

donostia

271050 eta 270447

Anitzez gaingitu zuten aurtengo Herri Urratsek joan den urtean bildu zen jende pila, Senpereko uharkaren inguruan. Gero eta jende gehiago biltzen du kultur mugimendu euskaltzaleak Iparraldean, eta Hegoaldetik berriz jendea trumilka heldu zen autobusetan bezala kotxeetan, mugako oztopoak gorabehera. Antolaketa ona, azken euriteen artean sorginkeriaz bezala tanta bakar bat ere ere ez egun osoan, eta Herri honen patuak berezirik dauzkan anai-arreben elkartzeko parada. Trainerilek estrainatu zituzten Senpereko urak, txarangak ugari, bertsolari eta musika taldeak dotore, herri kirolak beti bezain ikusgarri, eta Seaskako diruzainak ilunabarrean txoriak baino alaiago. Auto bat ere zozkatzen zen, eta jakin dugunez Bobi izeneko bati egokitu zitzaion. Festa borobila da Herri Urrats.

berriak

Sabin

Bertsolarien Txapelketa Nagusia arriskutan.— Istilu ederra suertatu da aurtengo ospatzekotan den Bertsolarien Txapelketa Nagusia dela eta. Arazoa, Bertsolarien Elkartek Euskaltzaindiak aurkezturiko arauen aurrean eskabidea egin eta Euskaltzaindiaren erantzuna jasotzerakoan piztu zen. Bertsolarien Elkartek Txapelketa beren gisara antolatzea eskatzen du, azken finean, eta atzetik izen piloak daukate. Aurrerantzean ikusi beharko da zein den Euskaltzaindiaren erreakzioa, eta zertan geratzen den Txapelketa Nagusiaren ospatzea.

Donostiako Zinemaldiak "A" maila berreskuratu.— Azkenik eta Labayen jaunaren ofizio onei esker, itxura denez, Donostiako Zinemaldi debaluatuak eskuratu berri du, duela urte batzuek galdutako "A" maila preziatua. Tartean dirua, milioietan neurtzen den dirua dagoela gauza jakina da, hala nola, aurtengoan ez dagoela zuzendari bat, zuzendaritza talde bat baizik. Ikusi beharko maila berreskuratuak zuzentasun eta ideia argiren bat dakarkion festibalari.

Baionako Euskal Kultur Zentroko zuzendari berriarekiko ez adostasuna agertu pizkundeak.— Berriki hautatu dute, duela urtebete martxan ari zen Euskal Kultur Zentrorako zuzendari berria. Lau langile hartu behar zituen etxe horrek ez ditu aurreko baldintzak bete, eta oraingoan euskara ez dakien pertsona bat izan da hautatua zuzendaritzarako. Pizkundeak beren ez adostasuna agertu dute, itxura denez zenbaitek Kultur Zentru horrekiko zituen esperantzak zapuzten hasi direlarik.

Kontseilu Jeneralak diru-laguntzak urritu euskararekin zerikusia dutenei.— Ez gara nekatuko "Seaska" eta AEKk bizi duten egoera larria aipatzeaz. Oraingoan ostikada berri bat iritsi zaie euskararekin zerikusia duten erakundeei Kontseilu Jenerala delakotik. Iaz "Seaska" 280.000 libera jaso bazituen, aurtengoan 200.000ra jeitsi dieta laguntza, "Ikas Batasuna" iaz 70.000 jaso bazituen, aurtengoan 20.000 besterik ez bait dute jasoko. Euskarari egindako erasoak ez dira atertzen, borrokak ere aurrera egin beharko du, orain "Herri Urrats"ek emandako aire berriarekin batez ere.

XIII. edizioko egitaraua aurkeztu du dagoeneko

UEUren arazoetariko bat, garrantzitsua gainera, diruarena izan ohi da. Erakunde desberdinengandik jasotako dirulaguntzek ziurtatzen bait dute, bertan parte hartzen duten ikasle eta irakasleen eraginaz gain, UEUren bilakaera. Horri dagokion berri bat emanez hasten zaigu Baleren Bakaikoa, «diru arazotarako konponbide baten aurrean dago orain UEU, Eusko Jaurlaritzarekin konbenio bat egitekotan bait gaude. Orain arte mila ate jo behar genituen diru nahikoa lortzeko, eta gainera irakasleak nahi bezainbeste ordaindu gabe aritu behar genuen UEUk zuloarik utz ez zezan. Lasaitasun batekin lan egiteko bidean gaude, hurrengo urtetarako planak egiterakoan dirurik izango dugun ala ez arduratu gabe. Gure ahalegina akademiko mailan zentratu ahal izango dugu, dirua ez bait da arazo haundia izango, nahiz eta irakasleei ez diegun unibertsitateko ordaintzen zaie adina emango». Esan behar da iazko dirulaguntzen kopurua zazpi milioi ingurura igo bazen, aurtengoan hamar milioi inguruan ibiliko dela Eusko Jaurlaritzarekin sinatutako konbenio horren bidez jasotako laguntza.

Diru arazo horrek ekar zezakeen dedikazio arazoa alde batera uzteaz gain, ikasleentzako matrikula mantentzen saiatuko dira, eta hori beti da pozgarria poltsikoentzako. Beraz, egoitza eta matrikularen truke hamabost mila pezeta ordaindu beharko dute ikasleek.

Berrikuntza ugari

Berrikuntza batzu eskeintzen ditu aurtengo edizioak, eta horietatik garrantzitsuenetakoa Udako Euskal Unibertsitateak bere presentzia zabaltzearena litzateke, «UEUren helburua

Euskal Unibertsitatea eratzea delarik Euskal Herri osoan bultzatuko ditu aktibitateak aurten, zentzu horretan azpimarragarria da hiru komunitate politikoetan izango duela aurten UEUk presentzia: Iruñean, Baionan eta Donostian». Presentzia hori honela zehazten da, uztailearen lehen astean Baionan ospatuko diren ekintzetan; hilabete bereko bigarren hamabostaldian, ohizko denez, Iruñean ospatuko direnetan; eta bukatzeko, azaroako azken

UEU motorrak berotzen

asteen eta abenduaren lehenetan Donostian ospatuko den mintzaldi sailean.

Sailez-sail begirada botaz gero UEUri, beroietan nabari daitezkeen aldaketa nagusiak azpimarratzen saiatuko gara ondorenean. «Arte eta komunikazioa» izeneko sailari dago-

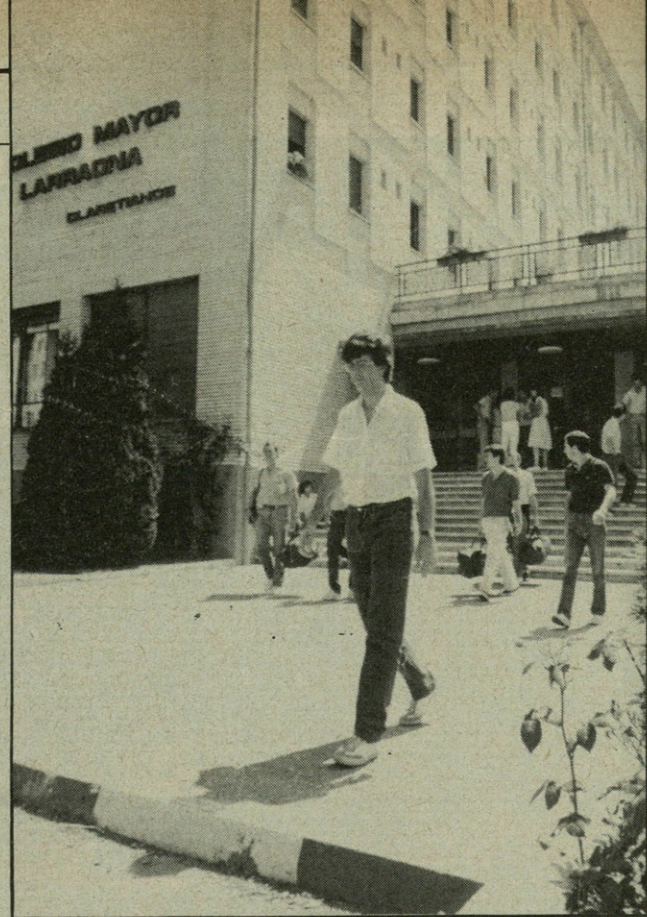
kionez, «Bertsolaritza»k eskeintzen du berrikuntza nabariena, gaia hartu eta azterketa sakon bat egiten saiatuko bait dira, dozenatik gora diren irakasleak. «Orain arte praktikari eman zaio garrantzia sail honetan, baina bertsolari eskolak hor direlarik unibertsitatearen lana

zehazten saiatu nahi dugu, teoria aldetik gaia hartu eta azterketa egin. Praktika ere ez dugu ahaztuko, baina gaia sakontzeari eman nahi diogu indarra». Anton Mari Aldekoa, Juanito Dorronsoro, Xabier Amuriza, Jon Lopategi, J.R. Etxeberria, J.R. Arbe eta beste arituko dira. «Musika»ri ere beste jite bat ematen saiatuko dira, historia, musika herrikoia, rock and rolla eta muskak hezkuntzaren arloan eman dezakeena aztertuz. «Antzerkilaritza» sailaz «Taupada» eta «Maskarada» taldekoak arduratuko dira.

«Giza eta gizarte-zientziak» sailean iazko eskema errepikatzeaz gain hedatze garrantzitsu bat nabarmentzen da, batez ere «Ekonomia» eta «Filosofia». Horrezaz gain, bigarren astean sail honetakoek «Gizarte autoritarioa» gaitzat hartuko duen interdisziplinarioa osatuko dute, «Ekonomia», «Filosofia», «Psikologia», «Soziologia» eta «Zuzenbidea»ren partaidetza-ekin.

«Hizkuntzalaritza» sailean, «Literatura» bi astetara hedat-

Motorrak berotzearena nolabait esateko, ze edizio bat bukatu eta bestea hasi bitartean lanean dihardute UEUko sail desberdinak, beti ere hurrengo edizioan euskal unibertsitatearen aldeko urrats haundiago bat eman asmoz. Baleren Bakaikoa idazkariak eman zigun aurtengo edizioaren aldaketa eta aurrerapausoen berri.

XIII. UEU: uztailaren 15etik 27ra

Larraona Ikastetxea

Pio XII.a hiribidea, z/g. Iruñea

Matrikula epea: ekainaren 3tik 21era

Arabak: «Axular» liburudenda.

Antso Jakitunaren hiribidea, 29. Gasteiz.

Tfnoa: 22.51.95

Bizkaian: UEUren bulegoa.

Licenciado Poza, 2-1. ezk. 48008-Bilbo.

Tfnoa: 415.44.02

Gipuzkoan: «Elhuyar».

Urbieta, 7-5. 20004-Donostia. Tfnoa:

42.99.45

Iparraldean: «Zabal» liburudenda.

Pannecau karrika, 25. Baiona. Tfnoa:

25.43.90

Nafarroan: «Auzolan» liburudenda.

S. Gregorio, 3. Iruñea. Tfnoa: 21.34.47

zearena da berrikuntzarik aipagarriena, eta «Euskal literatura», «Nazioarteko literatura» eta «Literatur teoria» izango direla gai nagusiak. «Linguistika»n, Camino, Txillardegi, Goenaga eta agian Pello Salaburu euskaltzain berria izango dira irakasle beste batzuren artean.

«Medikuntza» da UEUK XIII. edizioan estreinatuko duen saila. Urtean zehar lan asko egin dutela sail honetakoek diosku Bakaikoak, eta horien artean nafartarren presentzia handitzen ari dela ere garrantzitsutzat jotzen du. «Zeregina eta osasuna»ren izenburupean, dozenatik gora gai ikuituko dituzte.

«Natur Zientziak» saila ohi bezain fuerte dabil, eta monografikoak, hitzaldi laburrak eta itereekin batera, bideoz prestatutako hamahiru dokumental aipatzea interesgarri gerta daiteke, bideo horiek forum gisa komentatuko bait dira.

«Teknika eta zientziak» sailean aipagarriena Elhuyar eta UEUKoak maiatzean zehar egiten ari diren inkesta dugu, horrek zehaztuko bait du «Alfabetatze teknikoak» ikastaroaren nondik norakoa. Inkesta hori lanbide eta teknika eskolatan egiten ari dira UEUn alfabetatze teknikoak egiteko zenbat

egongo lirakeen jakiteko asmoz. «Informatika», bai Iruñean eta bai Baionan landuko den gaia izango da.

Baionan uztailaren lehen astean ospatuko da Udako Euskal Unibertsitatea, lehen esan bezala. Baionan ondorengo gai hauek landuko dira gorago aipaturiko «Informatika»z gain: Alfabetatze zientifikorako lehen urratsak, AEKren irakasleentzat ikastaroa, matematika eta eskularen bi ikastaro «Seaska»ko maisu-maistrentzat eta hizkuntzalaritza.

Ekintza osagarriak

Larraonako arratsalde eta gauak ere garrantzitsuak dira, horietan zehar «ekintza osagarriak» izenez zinemaldi, kantaldi, antzerki eta hitzaldiak ematen bait dira, izugarriko arrakasta lortu duten bertso saioekin batera. Aurtengo programa kasik osotua dago, baina horren berri eman aurretik esan behar da tradiziozko sarrera hitzaldia Karlos Santamaria jaunak emango duela aurtengoan, eta «Armamentismoa» hartuko duela mintzagai.

«Ekintza osagarri»tar @pasatuz, arrtsall etan honoko hauek aurkitu ahal izango dira: Bideoa Xabier Portugalekin; kirolari buruzko mahai-inguru;

«Maiatz» batasuneko kide baten hitzaldia; Josu Landak «Euskal literaturaren zirkuito ekonomiko eta ideologikoak» gaiari buruz hitzegingo du; Martxel Aizpuruak Gineako Kolkoko euskaldun arrantza-leei buruzko filminak eskeiniko ditu; eta «Luar» antzerki taldeak Fernando Pessoaen «Marinela» antzeztuko du.

Gaua partean berriz beste ekintza hauek disfrutatu ahal izango dira: Xabier Erroren «Makalu» filme sarlitua; «Mas-karada» antzerki taldearen emanaldia; «Tasio» edota «Betirako sua» filmea; bertsolarien saioa; txiste saio bat; eta ziuraski «Itoiz» teldearen kantaldia.

keiniz, edota proiektu batzuren inguruan agertuz. Azken honen adibide gisa Antxon Mendizabal psikologoak agertu duena, Donostia «unibertsitate-hiri» bilakatzeko proiektua.

Lehen aipatua badago ere, ez da ahaztu behar azaroa eta abenduan, UEUK hitzaldi sail bat antolatu duela Donostian, marko udatiarretik alde eginez, eta bere presentzia beste hiri batetara hedatuz.

UEU aurrera

Urte urte ikasle kopurua gehituz joan da, nabarmen-nabarmenki. Iazkoan ehun eta berrogeitamar ikasle ghiago

Urtean zehar ere lanean

Urtean zehar UEUK lanean jarraitzen duela jakina da, edizio bat amaitzerakoan hurrengo bilakatzen bait da helburu. Hala ere, bestelako lanetan ere ematen ditu orduak UEUKo jendeak, hala nola liburugintzan. 1984 urtean zehar dozena bat inguru argitalpen plazaratu bazuten, aurtengoan neurri hori gutxienik betetzea espero dute. «Dagoeneko UEUK bere historian zehar ehun liburu argitaratu ditu, eta garrantzitsuena dena, gero unibertsitatean erabiltzen diren liburuak dira».

Beste zenbait ekintzetan ere agertu izan da UEUren izena, ikastaro berezitan babesa es-

agertu zen Larraonako Ikastetxera, zazpirehun inguru mantentzen delarik ikasle kopurua. Zentzu horretan Bakaikoak nahiko erreserbakin ikusten du kopurua igotzearena, baina zantalzarik gabe Baionakoarekin kopurua igoko duela aurturten ere UEUK.

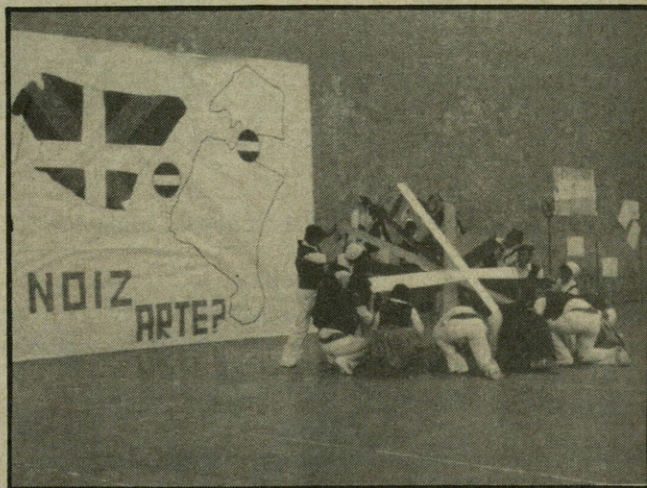
Udako Euskal Unibertsitatearen etorkizunari buruz galdegiten diogu bukatzeko, «UEU aurrera doa herri honek dituen problemek erantzuna ematen saiatzen den neurrian. Hor dago Iparraldeko problema espezifikoek erantzuteko saioa. Unibertsitatea euskalduntzen ari gara, liburugintzari dagokionez, eta baita ikasleagoa eta irakasleagoa trebatzen».

M.A.

Leitzako VII. Kultur Astearen barruan ekintzarik garrantzitsuena

«Iparralde eguna»: Euskadi «ez diren» bi zatien topagune

Kultur ateak ospatzea garai batean modazko gauza jzatera iritsi zen ia. Gero beheraka joan zen ekintza moeta horietakoak antolatzeke kemena, eta azken urteotan berriro ere ugaltzen hasiak direla dirudi. Beherakadaren garaian ekin zioten Leitzakoek berena muntatzeari, aurtengoarekin zazpigarrena kunplutuko delarik. Ekintza nagusi bezala «Iparralde eguna» suertatu da, hain zuzen ere Nafarroa eta Iparraldea elkartzen diren eguna. Datorren igandean, maiatzaren 19an, ospatuko da aurtun.

«Iparralde Eguna» erreibindikazio giroan ospatzen da Leitzan.

«Euskal Kultur Taldea» da Leitzako Kultur Astearen antolakizunaren arduradun, eta talde horietako partaide batekin izan genuen solasaldia, kultur aste horren historia, ekintzak eta batez ere «Iparralde eguna»z mintzatzeko.

Kasualidadez hasi

Zazpi urteko historia darama bizkar ganean Leitzako Kultur Asteak, eta urte horietan zehar jasandako aldaketetaz mintzatu aurretik sorrerari buruz galhegin genion «EKT»ko partaideari, «ia kasualidadez hasi ginen dui la zazpi urte. Ikastolako KULTUR Batzordean kurtsoko plangintzaren barruan kultur aste bat antolaleko ideia agertu zen, Leitzan kultur ekintza gutxi egiten bait zen. Kultur mailan gauza berriak egiteko asmoarekin sortu zen, eta hasiera batean nahiko sinplea izan zen. Lehen esperientzia hori polita iruditu zitzaigun, eta aurrera jo genuen. Gero eta jende gehiago hasi zen hurbiltzen eta kultur astea aberatsago bilakatzen. Herrian deia zabaldu eta jende mordoska agertu zen, guztion artean Euskal Kultur Taldea osatuz». Leitzako EKT urtarrian hasten da

biltzen, eta astero astero egiten dituzte bilkurak maiatza bitartean, lehendabizi aurreko urteko balantzea egin, aldaketa posibleak begiratu eta hurrengo urtekoa nola planteiatzen den begiratzeko.

Gisa honetako kultur asteen helburuak nahiko argiak izan ohi dira, eta hala da ere Leitzako kasuan, «herriari kultur mailan aberasteko aukera bat eman nahi diogu kultur aste hauen bidez; eta bestalde Euskal Herrian kultur mailan puntan dauden gauzak agertzeko plaza bat izan nahi du Leitzakoak, hitzaldi, antzerki, rock eta erakusketak antolatzen ditugu».

Azpitarragarria gerta daiteke ekintza guztien izaten den partizipazio handia, eta batez ere ospakizunen qurretik herrian somatzen hasten den giroa, jendeak proposamenak egiten dituelarik. «Kultura eta jaia konbinatzen saiatzen gara, ihau eriak eta herriko jaien artean dagoen tarteke eginez».

Urtean zehar dagoen basamortuaren salaketa

Kultur astea dela medio,

beste edozelan ikustea ezinezko litezke» hainbat ekitaldi programatzen dira Leitzan. Antzerkia dela, euskarazko filmeak direla. Zazpi urte hauetan ospatu ondoren, horrek zernolako oihartzuna lortu duen galdetzen diogu gure mintzakideari, «oihartzuna batez ere eskulangintzaren aldetik egon da. hau da, herritarrek animatu egin dira eskulangintza erakusketan parte hartzea. Lehen urtetan ia denak kanpotarrak ziren, eta aurtun berriz, bai zeramikan, bai pinturan eta bai talogintzan herrikoak animatu dira. Auzan lisua lehen nola egiten zen erakutsiko dute herriko emakymebatzu. Ikastolako umeek txotxongiloak eta pirograbatuak prestatu dituzte».

Nolabaiteko salaketa ez ote den galdegiten diogu ondoren EKTkoari, «bai, hemen gutxi gora behura mundu guztiak asumitu du udaletxea ez dela ezer egiteko gai. Kultur asteak salatzen du herrian ez dagoela ezer, iz dela ezer egiten bestela». Zentzu horretan, urteb zehar gauzak egiteko asmoa behin baino gehiagotan aoertu dela komentatzen digu, baina horretarako medioak falta direla kexu da.

Iparralde Eguna

Hasiera partean esan bezala, «Iparralde eguna» bilakatu da kultur asteke ekintza nagusi, «lehen urtean igarren igandearako zerbait haundia egiteko asmoa agertu zen» esaten digu EKTkoak, «herri kirolekin hasi ginen; baina gero urte bakoitzean herrialde bat hautatu eta bertako folklorea eta kultura ekartzeko asmoa akertu genuen. Iparraldea hautatu eta oso positiboa izan zenez, finkatu geratu zen. Hasierako folklore giroa aldatzen joan zen, eta orain badu erreibindikazio giro bat, sasi-mugaren salaketa bat da, bide batez Iparraldekoekin harremanak estut zen direlarik». Kultur astearen presuestoaren zati haundiena eramaten du «Iparralde Eguna», bi milioitatik seirehun mila pezeta. «Iparraldetik berrogeitamar lagun etortzen dira «artista» gisa, nolabait esatearren, eta hori oso garrantzitsua da. Bestalde, gaur egun ofizialki Euskadi Baskongadak dira, eta oso esanguratsua da Nafarroan ospatzea Iparralde eguna, hain zuzen, Euskaditik «kanpo» dauden bi zatitan».

D.Z.

Hernaniko musika taldea gogor ekiteko prest dago

«Madarikatuak» izan bitez haien izenak

ARGIA.— Nola hasi zineten? Madarikatuak.— (Putrek:) Goiok, kitarra joleak, talde bat muntatzeko gogo izugarria zuen, eta Jabirekin, bateriajolearekin elkartu zen. Asko bilatu ondoren udaletxeak lokale bat utzi zien. Han Patxi zegoen, musika eskolan, pianoa jotzen. Garai hartan bata bestea molestatzen aritzen omen ziren. (Jabik:) Goio eta biok ensaiatzen gurenean. Patxiren pianoa molestatzen zigan; eta Patxiri guk molestatzen genion. (Patxik:) organo bat utzi zidaten, eta hauekin elkartu nintzen.

A.— Hori noiz izan zen?
M.— (Jabik:) Hori 83an-edo. Denboralditxo bat eman genuen hirurok. Beste jende baten piezak jotzen genituen, guk asmatutako batzuekin. Denbora horretan lau bat neska izan genituen kantari. Gero Putre etorri zen soldaduskatik, garai hartan beste musika-tresna bat sartzeko asmotan genfildan, beste kitarra bat, balalaika bat, zeozer; eta kasualitatez, Putre etorri zen saxoarekin. Eta azken Aitor izan zen, kantaria oraindik soldahuskan dagoena (Patxik:) Guztiak geundela udaletxeetokoki a eman ziguten, plenoak izorratzen genizkielako. Eta gainera, ensaiatzen genuen lekuan bulegoak egin behar zituzten. (Notak:) Eta orain gaude «Tilos»-etako kiosko azpian, saguak ez dira agertzen dezibelioek ez dietelako uzten... **A.— Eta aktuazioen asuntua nola daramazue?**

M.— (Jabik:) Taldea orain arte estabilizatu ez denez, ensaiatzen eta aritu gara. (Patxik:) Nahiago izan dugu taldea osatu eta Aitor libratu bitartean itxoin.

A.— Lehen aipatu duzue hippy, punk, heavy etabarreko mugidetatik paso egiten duzuela...

M.— (Aitorrek:) Asuntua da ez dagoela zertan hasi behar jendearekin berdintasunak egi-

Sei dira. Goio, Nota, Putre, Aitor, Patxi eta Jabi. Beraiek dira «Madarikatuak», Hernanikoak, Urumeako ibarrezkerrekoak. Orainart ebizpahiru emanalditan besterik agertu ez direnak, baina aurrerantzean «gerra» asko emateko prest daudenak.

ten. Hemen desberdintasun argi bat dago, sistemaren alde daudenak eta kontra daudenak. Guk musika egiten dugu, deitu nahi duzun moduan, eta anti-sozial direnei zuzendua dago. (Patxik:) Gustatzen zaiguna egiten dugu. (Ait. rrek:) Nik ikusi dut edozein musika moetaekin edozein moetatako jentea dantzan. Orain badago halako tontakeri piloa, hippiak punkien aurka daudela, hea-

vyek teddyei tupea moztu behar dietela...

A.— Euskaraz eta gaztelaraz kantatzen duzue...

M.— (Aitorrek:) Bai, ni, pertsonalki, euskaraz egitearen aldeko naiz. Batzuk esaten dute elebitasunarekin aurrera jarraitu daitekeela. Nik uste dut, gaur egun dagoen zulorik haundiena euskarazko rocka dela. Lau talde besterik ez dago. (Jabik)

Hori hasieran planteiatu genuen, dena euskaraz egitearena... (Patxik:) Batzuk esaten dute gaztelararekin aukera gehiago dagoela. (Aitorrek:) Baina hori txorrada bat da.

A.— Guztia euskaraz egiterantz jotzen duzue...

M.— (Putrek:) Bai, hori orain dagoen planteiamendua da.

C.— Izena behintzat euskaraz duzue, «Madarikatuak».

M.— (Aitorrek) Zergatik «Madarikatuak» da galdera, ezta? Gu lehen aipatutako bi zati horietako batekin identifikatzen gara, hemen gaude gu eta han daude haiek. (Jabik:) Gu haien izenak madarikatuak gara.

A.— Eta musika kontutan...?

M.— (Aitorrek) Musika kontutan zerorren musika propioa egin nahi baduzu, suizidatzea daukazu, influentziak ezinbestekoak dira, etera dugun azken kantak «Itoiz» en antza daukala esan digute... Eta «Itoiz»ek zer en antza du?

A.— Eta mugida nola ikusten duzue?

M.— (Patxik:) Orain talde piloa dabil mugida anti-sozialean. (Putrek:) Baina iristen da une bat, anti-sozial izatetik gizartearen zati izatera igarotzen zarela. Nik uste dut musika mailan oso pobre dagoela. azkenaldian lau akorde hartu eta matxakatzera besterik ez da egiten. (Notak:) Hemen jendeak ez du musikoa izan nahi, karetoa jarri eta aski. (Aitorrek) Baina badago ongi egiten duen jendea ere. Orain egiten ari da jende askorentzako musika, istorio desberdinak batzen ari dira. (Putrek:) Euskadin badago mugida politiko bat, bad bizitzen den egoera, jendea zerbaiten kontra batzen duena. Hitzetan nabaritzen da, guztien kontra kantatzen da.

Kontaktuetarako: 55.21.63 (Putre)

Etsaiari bakailua desertuan

Itsasoaren argazkiak denbora bakarti honetan Hau gau gorria hau egun latzak euriak ezin du isil gure gorroto garratza.

Etsaiari bakailua desertuan eta gero polborioa

Argazki koloredunak mundu txuri beltz artean arrai liluragarriak tiburoien pezeran uste ote dute gu arraiak garel.

Etsaiari...

Gora eta behera tiobibu alaitsu hau zaldi txuriak, beltzak polizi kotxeak, bonberoak hau bai benetan hilen dantza dirudiela.

M.A.

Herri Urrats 2

Aintzira eta leku jendetsuetan...

Azkenaldian Iparraldean ospatzen diren beste ekintzetan bezala, antzerkiak izan zuen bere lekua Senperen ere.

Kilometro bat

Senpereko aintzira orlegiar inguruko bide lurtsuak errautsetan ziren jadanik goizeko hamarretan. Kontroletako neskak gazteen begirada amultsuek ibilera errezten bai-zik ez zuten. Genioen, uste du-zu 30.000 pertsona bilduko direla? Bai eta zergatik ez. Baigorriko gaiteroen atzetik segitzen genuen solasean. Genioen, berriz, on dagi behin urratsak Seaskaren eta Ikastolen alde eramatea segur garelarik buruan poliziarik ez dagoela. Ideia horrek halako lasaitasun bat sartzen zigun oinetan...

Lehen kilo metroa bukatzean, ostatu inprobisatua gelditu ginen. Bierra bat eskatu genuen, euskaraz eta kittorik! Ba omen dira bestaldetik berrogei eta hamar baino gehiago autobus etortzekoak direnak. Zurrumurrak zioen, autobus horiek denak mugan zirela, beste era batetako kontrola batean. Mailux Zaldunbide ikusi genuen harat-honaka ibilki, Seaskaren lehendakari denaz geroz, prentsarekin solasean, ikastolen laguntzaileak agurtzen, begiratzen apailatu gauza guziak wngi bazabiltzanez...

Kilometro bi

Tenta orlegi baten pean (orlegi aintzira baketsua iduri noski) herriko artesianaren produktoen erakusketa arrakastatsu bat zegoen. Kadera eta muble egileak, haietan eza-gutzen dugun Manex Lanathua hitzaren eta zuraren zizelkaria, pilotako xixterra eta sare moldatzaleak, iruleak, zeramikak eta ardi ilezko obren asmatzaleak etab. Pintura espazioz bat ere. Bazen zer ikus, zer mira txabola luze orlegiarren azpian.

«Herriz-Herri» kasetak bere azken hilabete hauetako lanak zerakutzan.

Eguerdia irian, nahiko zuenak, bazuen hor, astekari intereskarri horri harpidetzeko aukera. Askok urrats hori egin zuten naski. Txabolaren ondoko maldan, lau ohol bakarti zeuden, bi saskuren gainean pausatuta. Urrunago, lau makil belarrean kasik galduak. Txalaparteroen (arien) presentzia sumatu genuen, eta egiaz, guk bidea segitzea erabaki genuenean, tturukuttun soinu hura, entzun genuen...

Errautsak erdi gordetako xendraren erdian soka tirala-

Adidas zapata pare berriak erosirik, maiatzaren 12 aspalditik esperatu honetan, gure urratsak Senpere aldera bideratu genituen. Bigarren Herri Urrats hau zoramen bat baino gehiago izan zen, bai gorputzarentzat eta bai izpirituarentzat. Zorionez, meteorologo profesionalek hitzeman aro txarrak, egun batentzat, eguzki eder eta beroari lekua utzi zion.

rien txapelketa hasi zen. Gizon azkarrak euskaldunak!. Bigarren kontrola, lagun batzu agurtu et lasterka ostaturantz bierra dobleak iresteko...

Beso bat zureko kontoir arruntean pausatutik, aintziren inguruko mendixkeri begira gelditu ginen: hor ziren, etorriak ziren, bestaldekoak eta nunbre handian, ziberotarrek zioten, saldo handian. Ordizitik, Eibarretik, Arabatik, Leketiotik, Onatitik, Hernanitik, Usurbildik sei autobus, «hor etzen eskasik maitia zu bai-zik»!. Zurrumurrak egizkoak ziren beraz. Gu ere orduan behinipinka, samarka, kaixoka hasi ginen...

Kilometro hiru

Bide hertsian ibiltzeko zailtasunak agertu ziren: jendeak bazebiltzan zentzu guzietara, ordenik gabe, ostatu batetik bestera eta bazlaria mpm emana zen eskatzen. Arratsaldeko lauak ziren, eta «Maiatz» aldizkarikoek aurkezten zuten bederatzigarren zenbakia erosi genuen. Azken honek arrakasta dextentea zuela salatu ziguten, «Maiatz»ekoek.

Eguzkiak jotzen zuen are azkarrago. Iduri zuen, norbait izan zela, egun horretarako Lurdesen kandela baten eskaintzen, zeruko ama birjina biarnesari. Irratiek beren lana egin zuten, eta Mailux Zaldun-

bidek erran zuen 25.000 pertsona baino gehiago etorri zirela Herri Urrats 2 honetara. Buruko mina sortu arte bierra epe-lak edaten jarraitu genuen, sekulako mozkorrak izan gabe bistan dena.

Kilometro lau

Eguzkia etzaten mendi apalen atzean ederra zen. Bestaldeko autobusak zazpietan berriz hartu behar zituzten. Jendetza urrituz joan zen. Zortziak irian, iparraldekoak gelditu ziren. Donapaleko ikastolaren tabernaren ondoan, «Turruttak» dantza taldeak animatu jaian jostatzeko. Antolatzaileak, zikinen (boteila hustuak eta plastikazko baso zuriak) biltzen hasi ziren. Bihotzean zimiko tiki bat sentitu genuen. Jende talde hori mendratu zen piskana piskana, eta bitxi iduritu zitzaigun aintzira inguratzen duten bideak hutsik ikustea. Egunaren zamak hautsirik, erran solasek apurturik, botza galdurik eta kriztun buruko minarekin erabaki genuen, hamarrak aldean, etxera joan baino lehen, kolpo baten hartzea. Gelditzen zenez, beste guziak agortuak baitziren...

Senperetik ateratzean ur bazterrean aspirina bat irentsi genuen...

Itxaro BORDA

Maiatzaren bostean egin zitzaion omenaldia Ibarlan

Manex Erdozaintzi-Etxart poeta apal eta haundia

Duela urtebete zendu zen Manex Erdozaintzi-Etxart poeta eritasunak jota, berrogeitabederatzi urterekin. Frantziskotarra eta Euskal Herriko egoera eta bizipeneik oso lotua, jende askok maite zuen Manex. Horren lekuko garbia izan zen maiatzaren bostean, igandez, bere sorterrian eskeini zitzaion omenaldia.

Manex zen bezalako omenaldia paratu zioten bere adiskideek Ibarlan, omenaldi apala, guztiok poeta garela sinesten zuen poeta horretan. Bere idazle lanaren testigu gisa «Hinki hanka» poema bilduma, «Gauaren atzekaldean» nobela eta «Maiatz» aldizkarian agertarazitako zenbait poema utzi zituen; baina bai eta ere beste aldizkari askotan agertutako idazlanak; eta bai eta ere, bera ezagutu zutenen oroimenean presentzia gozo bat.

Maiatzaren bosteko omenaldiari meza batekin eman zitzaion hasiera. Eta erlijiotasuna, hain zuzen ere, ezin ahaztuko ezaugarria izan zen Manexen bizitzan; frantziskotarra izaki, 1978az geroztik horien «probintziala» zen, hori zela eta Tolosan denbora dexente emanik, azkenik Donapaleura hurbiltzea lortu zuen arte.

Erlijiotasunarekin batera Euskal Herriko burruketan oso loturik ibiltzea zen bere beste ezaugarri bat. Iparraldean babestutako errefuxiatuak laguntzen, eta bestelako agerpenetan ere egon ohi zen Manex.

Ibarlakoan Daniel Landart idazle eta antzerkigilea eta Harispu Ibarlako auzapez-ohiak egin zituzten mintzaldi biziak Manex Erdozaintziri buruz. Daniel Landartek «Manex aita,

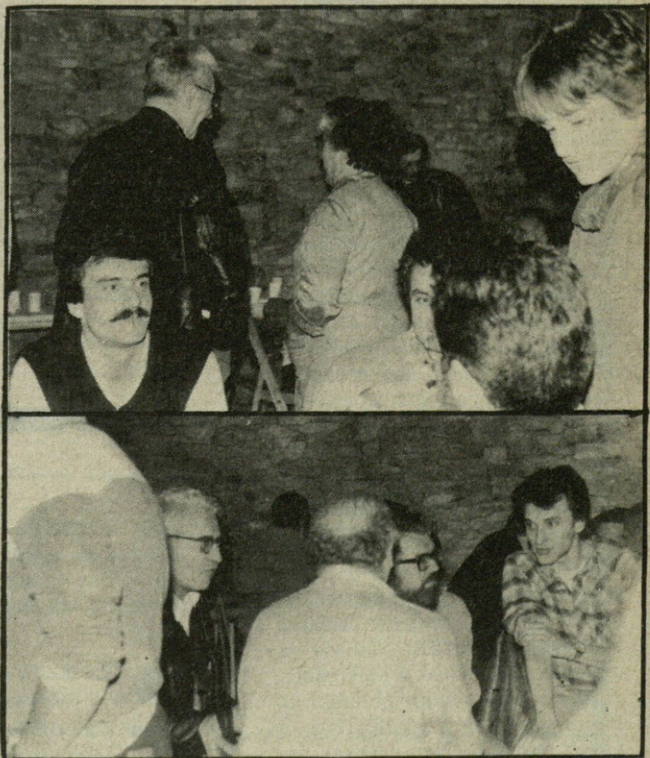
Ibarlako seme, gure anai» bezala aurkeztu zuen mintzaldiko pasarte batetan.

Egun euritsua egin zuen, lanbroa nagusi zelarik Manexen omenaldi egun horretan, hala ere, ehun bat pertsona bildu zen, errespetuz, amoltsuki Manexen omenaldi egitera. Oztibarreko taldeak bere lanak estreinatuta ohi dituen Pekotxiako sabaian eskeini zuen Manexen poema batetan oinarritutako antzezaldia. Han izan ziren kantariak, Etxamendi eta Larralde, eta baita bertsolariak ere. Santos Beloki frantziskotarra aritu zen Laka, Alkat, Mendiburu eta Mixel Aireri bertsoarako gaiak jartzen.

Bazkarian bildu zen jendearen artean aurpegi ezagunak ikusi ahal izan ziren, bai Hegoalde eta bai Iparraldekoak. Euskaltzainak, euskaltzain urgazleak, Arantzazu eta Donapaleuko fraideak, eta idazle eta kultur munduko pertsonalitateak han ziren Manex Erdozaintzi-Etxart izan zen poeta apal eta haundiari omenaldi egiteko.

Urtetik urtera egingo diren omenaldi horien tartea betetzeko, eta Manexen oritgarri gisa hor ditugu bere idazlanak, irakurtzeko, goxatzeko, senditzeke, berak egin ohi zuen bezala...

P.U.

antzerkia

● **"Herio Dantza"ren argi diseinugileak denuntzia sartuko "Antzerti"ri.**-- Zurrumurruak diotenez Salvador Sumi, "Herio Dantza" muntaiarako argi diseinua egin zuena oso haserre omen dabil, estreinaldiaz geroztik berak egindako diseinua ez delako errespetatu. Bere haserre haundia bide da, edota diseinuarekin egindako sarraskia izugarria, "Antzerti"ri denuntzia sartzeko asmoa omen du eta, Dena dela, ez dirudi hor bukatuko direnik "Antzerti" Zerbitzuen azken muntaiak sortuko dituen istiluak, Basterretxearen eszenografiari ere zerra sartu beharko omen zaio eta zenbait antzokitan sartu nahi izanez gero. Hori dela eta, "Antzerti"ko arduradunek zalantzak omen dituzte zirkuitotan sartu edo ez erabakitzerakoan.

● **Komunitate Autonomoko zirkuitoa ekainerako omen.**-- Badirudi Komunitate Autonomoan agintzen duen Eusko Jaurlaritzaren "Antzerti" Zerbitzuak aspaldian projektatutako zirkuitoa martxan jartzeko asmoa duela. Ekainaren erdialdi rako hasiko litzateke zirkuito hori ondorengo hiri eta herrietan: Donostia, Bilbo, Gasteiz, Zarautz, Tolosa, Amorebieta, Bermeo, Getxo, Eibar, Azpeitia, Zumarraga, Laudio, Balmaseda, Durango, Barakaldo, Portugalete, Beasain eta Arrasate. Erreparoa, gezurra badirudi ere, diruarekin jartzen dituzte Jaurlaritzakoek. Hau da, zein den antzerki taldeen minimoa; hori eta beste zenbait xehetasun erabakitzeotan omen dabilta une batetik bestera.

liburuak

● **"Dorian Grayren erretratoa", argitaratzeko zorian.**-- Oscar Wilderen idazlan famatu hau aurki euskaraz irakurri ahal izango dugu "Elkar" liburu eta diskoen argitaletxeak osatuko duen edizioari esker. Bittor Hidalgo da liburu horren translazioa burutu duena, eta argitalpen-urratsak nahikoa aurreratuak daudela diru-

euskal kulturaz

Sabin

TXU TXU MU TXU KA

OHARRA

Gure sekzio honen jarraitzaile fin direnak ohartuko zinetenez, pasa den astean hutsegite nabarmen bat izan genuen: oso-osorik aurreko astearen txutxumutxuak errepikatzeara. Beraz, oraingo honetan barkamen eske natorkizue pantailetako edizio-sisteman izandako traspapelatze horren ondorioa konprenitzen eta kontutan ez hartzen jakingo duzuelakoan.

dien arren, apurtxo bat itxaron beharko dugula dirudi eskaparartetan ikusi arte. Hilabet epare bat edo.

● **"Euskadi, de la autonomía a la independencia".**-- Jokin Apalategik aspalditxo argitaratu zuen "Euskadi: de la nación al estado" liburua. Oraingoan berriz era-

soan dator Jokin ikerle veteranoa, beste izenburu sujerikor horrekin: "autonomiatik independentziara". "Txertoa"rekin kaleratuko omen du, hilabete barru edo.

musika

● **Euskadiko Orkestra Sinfonikoak disko berria grabatuko.**-- Euskadiko Orkestra Sinfonikoak disko berri bat grabatzeari ekingo dio berriki, Donostiako Orfeoiaekin batera. Itxura denez, oso ezaguna ez den Europako diskoetxe batetan argitaratuko dute eta kasu horretarako hautatu duten obra Rossini-ren Meza Txiki Solemnea izan da. Itxura denez, aukera polita bezala jotzen dute Orkestako arduradunek disko berri hau, nolabait nazioarteko mailan ezagutarazteko bide modura.

● **"Hertzainak": disko berria grabatzeko asmoa eta istripua.**-- "Hertzainak" rock taldekoek uztaillean grabazio-etxean sartzeko asmoa zuten. Dagoeneko zenbait kanta nahiko landuak eta prestatuak zituzten Lp berria grabatzeari begira, beti ere, "Sofua" disko-etxearekin. Joan den astean, istripu bat izan, eta saxoak bost bat hilabete igaro beharko ditu ospitalean. Zorte txarra izan dute Gasteizkoek, baina hala ere, diskoaren proiektuarekin aurrera doazlea dirudi.

aldizkariak

● **Literatur aldizkari berri bat agian.**-- Berriki kaleratu den Felipe JI aristiren poema-liburu batez ezagutarazi da Donostia argitaletxe berri bat. Bertan "Ediciones Vascas" zenekoan ibilitako norbait eta Donostiako "Baroja" liburudendako jendea omen dabil. Hori guztia zurrumurru baino gehiago honez gero berria delarik, bada zer-bait esames gisa aurrera daitekeen: agian literatur aldizkaria argitaratzera ausartuko dira, horretarako jendea eta adorea kausitzen badute. Badabilta dagoeneko zenbait idazle proiektu horren ingurugan.

JAKIN

**euskal
kultur
bideetan**

34. zenbakia
honez gero kalean dago

HARPIDETZA TXARTELA

JAKIN aldizkariaren harpidedun egin nahi dut:

Izena

Kalea Herria

Gurutze (+) baten bidez adierazten dudana erantzun egingo dut urteko ordainketa (2.000 pta.)

☐ txeki bidez ☐ renbultsoz ☐ nire Banku kontuaren bidez (bete beheko zati hau)

Banco o Caja de Ahorros Banku edo Aurrezki Kutxa

N.º de cuenta / Kontuaren zenbakia

Sucursal / Sukurtsala

Titular de la cuenta / Kontuaren jabea

Entitate horretako nire kontuan zorpetu itzazue, mesedez, JAKINEk nire izenean aurkez diezazkizuen erreziboak. Agur.

Sirvanse adeudar en mi cuenta con esa entidad los recibos que a mi nombre les sean presentados por JAKIN. Atentamente.

Firmado / Zinatzailea

Domicilio / Helpidea

JAKIN - Ategorrieta hirib., 23 - DONOSTIA (13)

HARPIDEDUN EGIN ZAITEZ!

ITZULPEN XELEBREA

Izenik aipatuko ez dudan Gipuzkoako herri batetan, itzulpen hau ikusi nuen:

— Plaza de la Recreación = Gozamenaren plaza.

ZORIONTSUAK

ARGIAko espioitza zerbitzuak grabaturiko gertaera hau, Felipe Gonzalezek, Reaganekin eta Thatcherrekin egindako bidai batetan gertatu zen, abioi batetan.

Elkarrekin hizketan ari zirela esaten omen du Felipek:

— Nik 5.000 pezetako bilete bat botako banu, espainol bat zoriontsu egingo nuke.

Reaganek erantzuten omen dio:

— Ba nik diru horrekin, 10 dolarreko 3 bilete bota eta 3 amerikar egingo nituzke zoriontsu.

Azkenik, Thatcherrek, ezin gutxiago izan eta erantzuten die:

— Ba nik diru horrekin 25 libra botako nituzke eta 25 ingeles egingo nituzke zoriontsu.

Eta grabazioarekin une horretan pilotoaren komentario bat entzuten da zera esanez:

— Ba nik zuek hirurok botako bazintuztet, mundu guztia egingo nuke zoriontsu.

LAZKAOKO FESTETAN

Gure herriko bati izugarria gertatu zitzaion tiroan.

Lazkaoko festetara joan da, festak zirela eta, eta izugarritzkoa harrapatu du. Mozkor-mozkor eginda zegoela tiro batzu bota behar zituela bururatu eta plaza erdian zegoen barraka batetan hasten da bere trebetasuna proban jartzen.

Baina ondo jarri ere!. Lehenengoan asmatu egiten du, eta barrakoak zer

emango sari bezala eta dortoka zahar bat; antzeman bait zioten total eginda zegoela.

Baina handik ordu erdira berriro azaldu zitzaizen ea berriro asmatu. Dortoka zahar gehiago ez zitzaizkien gelditzen eta goxoki poltsa bat eman zioten:

— Ez, ez, ez,.... Nik festa fokadilo bat nahi dut. Faina ogiak ez dezala azala hain gogorra izan.

HATZ/BEHATZ

Duela gutxi, elkarrizketa hau entzun nien bi eskolakumei:

— Eskukoak zer dira?

— Hatzak.

— Hanketakoak?

— Behatzak.

— Eta erdikoa?

— Ertatza!

ABIOIAN

Danesak eta suekoak ez omen dira batere ondo konpontzen, eta izugarritzkoak esaten omen dituzte elkarrangandik. Aurreko batetan horrela-

ko istorio bat entzun nuen.

Ba omen zihoazen abioi batetan 40 suediar eta daniar bat. Abioia altura galtzen hasten da eta kapitainak pakete eta pisuzko gauza guztiak botatzeko agintzen du. Hala ere altura galtzen eta zolua ebaki eta botatzeko agintzen du. Zolua ebaki dute, bota dute eta orduan pasaiari guztiak sapaitik zintzilik gelditzen dira nola edo hala.

Kapitainaren ahotsa entzuten da:

— Ongi goaz, baina behar dugun pisua baino zerbait gehiago daramagu.

Pasaiari batek bota egin beharko du.

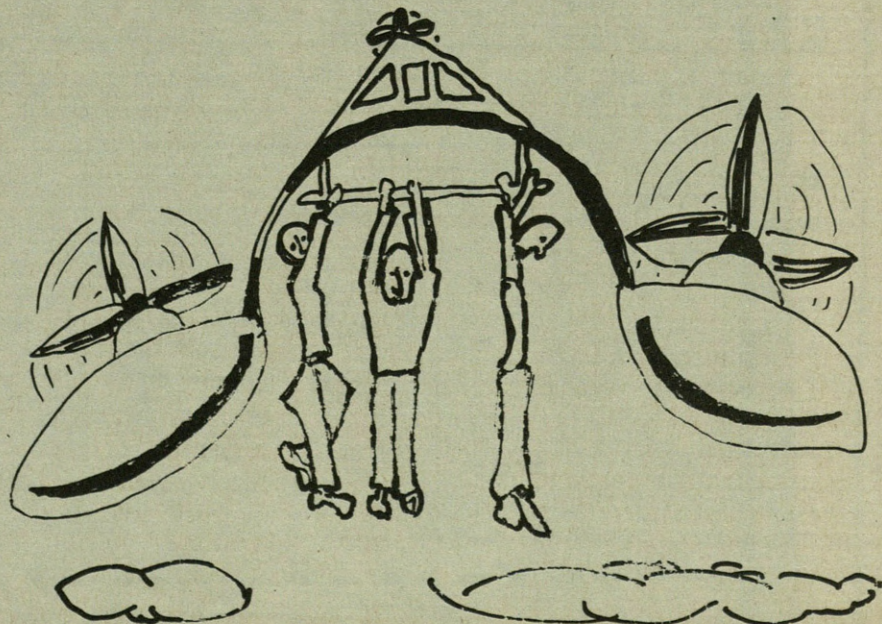
Hori entzun orduko suediar guztiak daniarrari begira jartzen dira.

Bera konturatu eta zera esan omen zuen:

— Badakit egoera larrian gaudela, eta niri ez zait gehiegi axola hemendik behera botatzeko. Dena dela, azken desio bat daukat. Nire bizitza oso txarra eta deskraziatua izan da, eta inork sekula inolako pozarik eman ez didanez, pozez hiltzea nahi nuke zuei eskatzen dizkizuedan txaloak entzunez.

— Plas! Plas! Plas! Plas! Plas! Plas! Aaaaaaaaaaaaaaaah!

Eta horrela iritsi omen zen bizirik daniarra.

ARGELIAN ZECHAR

Doinua: Txirritaren "Norteko trenbideari".

Mikel ORMAZABAL

Apirilaren hemezortzian
aurten goz asteazkena
Aste Santuko oporraldiak
hasten ziren egun lena,
gauean Bilbon elkartutzeko
jarri genduan ordena
handikan hartu behar genduan
Madrila juateko tren.

Ostegun goizez Madrilen ginen
gaua trenean egin
lo zurrunkaka batzuek eta
besteak egon ezina
chamartindikan Barajasera
han hartzeko egazkina
oraindik inoiz ez zuen igo
huraxe zan atsegina.

Ordubete ta laurden batean
jeitsi ginan Argelian
egin genduan lenengo gauza
leku hartu hostalian
apari lege baten ondoren
buelatxo batzuk kalia
hango alkolakin ezin euki
zirrosisik gibelian.

Argelen andrak ibiltzen dira
izarakin estalita
moko zapi bat bandidoak lez
sudurretik zintzilika
gizonak txapel berezia ta
apaizen gisa tunika
umeak berriz kale erdian
baloi atzetik korrika.

Hunkigarriak dira benetan
kortesia azaltzean
bi musu ematen dizkiote
beti masail bakoitzean,
ezezagun bat agurtutzeko
bostekoa luzatzean
beren eskuri muñ eman eta
jartzen dute bihotzean.

Argeliarrak parranda egiten
gauetan nonbait eztaki
euskaldunon esaera zar bat
betetzen dute ederki
«luzaro bizi nahiko bazendu
osasuntsu ta egoki
oiloen garaian oheratu
eta txoriekin jaiki».

Ostiralean jarri ginaden
Kabylia begira
lendabiziko Tizi-Ouzoura
ondoren Beni-Yennira
Tikjdatik pasaz, lo egiteko
ondo zetorkigun Bouira
guk egindako planak ordea
gutxitan betetzen dira.

Kuskusa probatu behar zala
ta Beni-Yennin aukera
baina batzuk laster izan zuten
plater hortatik sobera
ardoa debekatuta zegoen
ura gure mai gainera
beti horrela jaten bagendun
zertara jua komunera.

Larunbatean Tizi-Ouzoutik
berriz ere Argelera
hiru ordu autobusean ta
berriro autobusera
handik Biskrara heldu orduko
seirak gutxi gorabera
autobusean ibiltzetikan
gaur behintzat osatu gera.

Biskra, Ruffi ta El Ouedera
hau da gure trabesia
gero Gardaian hiru bat egun
nahiko parada luzia
El Goleara ere jun giñan
baina hau da desgrazia
ezin ikusi izan genduan
hango oasis gazia.

Merkatu beltzean zulatzea
buruan dabilkigula/gizon bat
hor nun hurbiltzen zaigun
guk nola eztakigula
beren etxean tratua egin
holako trantzik sekula!
nere barnean neukan larria
ezin nuen disimula.

El Goleatik hegazkinean
berriro ifarraldera
Aste Santuko gure oporrak
hemen dute amaiera
gero etxean lenengo hitza
seme nun ibili zera?
a ze nolako moro usaia
ekarri dezun etxera!

GUERAN ERE BADA REAGANZALERIK

Karmelo LANDA

«**I**ZUGARRIZKO jakituria politikoa duen pertsona da Reagan, arazoak sinplifikatzeko eta jendearekin komunikatzeko ahalmen aparta agertu du». Era honetan laudatu zuen Xabier Arzallusek Estatu Batuetako presidentea «Deia» egunkarian. Neurrigabeko laudorio horien zergatia argitu nahiz edo, egintza hauek ikusten zituen Arzallus jaunak Reaganen ibilbidean: «blokeen arteko indar erlazioa iraultzea lortu du: milioika lanpostu sortu, inflazioa ia 0 mailaraino jeitsi, eta dolarraren jabegoa ezarri du munduan».

Pentsatzekoa da Arzallus jaunak, karguaren bokazioz edo, Jose Antonio Agirre lehendakari ohiaren esperientzia aztertuta izango duela. Ez omen zen erabaki arineko pertsona berau eta dunda-mudatan murgildurik ibiltzen omen zen luzaro. Aldizkari honi kontatu zion duela gutxi Martin de Arrizubieta abade jakintsuak nola bildu zituen behin Jose Antonio Agirrek zalantza bat argitu nahian: «jakin nahi nuke zuen eritzia auzi honetaz: gerran Francoren alde ipintzen bagara estatutua galduko dugu; gorriekin elkartzen bagara, berriz, erlijioa galduko dugu. Zer komeni zaigu egitea?». Galdu zen gerra eta estatutua baina ez bide zuen galdu Jose Antonio Agirrek esperantza, amerikarengan jarri zuena, Bigarren Mundu Gerraren bukaeran Franco baztertuko zutela pentsatuz. Ez zuen desengaino makala jasoko lagun amerikarren portaera ikusi zuenean: 1951.an heldu zen Madrila Estatu Batuen enbaxadorea; 1953.an sinatu ziren bi gobernuen arteko paktoak, base militarrek Espainian ezarri, eta 1959.an Jose Antonio Agirre hil aurreko urtean, izan zuten Madrilén Eisenhower presidentearen bisitaldia. Amerikarren laguntza medio lortu zuen Francoren errejimena maila internazionalako onarpena, eta ondorengo Nixon eta Ford presidenteen bisitaldiek ere nabaritu zuten agintari amerikarren eta frankisten arteko adiskidantza.

LEHEN bezala, orain ere inperialismo amerikarraren interes hutsak isladatzen dira bertako presidentearen asmoetan. Reaganek

Europara ekarri dituen helburuak aztertuz, ez dago horretaz duda izpirik: 1986 urterako amerikarrak nagusi diren ekonomi sektoreen liberalizazioa lortu, 'galaxietako gerra' deitu izan den arma-karreraren europarren kolaborazioa eskuratu, Ertamerikan eta bereziki Nicaraguan daraman politika bortitza justifikatu... Hitz gutxitan europarrak Estatu Batuetako politikaren jarraitzaile bilakatzea da Reaganek Europan agertu duen nahia. Politika gerrazalea, harraparia, mundu osoa arriskuan jartzen duena... baina dolarrarentzat osasungarri gertatzen dena, dudarik ez.

Reaganen bisitaldiak agertu duenez, Europako mandatariak politika horretara moldatu badira ere (batzu gehiago, beste batzu gutxiago), ez dirudi ordea eritzi publikoan arrakasta haundirik lortu duenik. Felipe Gonzálezek, edota Xabier Arzallusen eritzietatik urrun agertu da Herria Reaganen kontrako manifestaldietan. Zentzu honetan adierazgarriak dira bisitaren egunean ezagutzera eman zen inkestaren datuak: Estatu espainolean, jende gehiena amerikarren politikaren aurka azaltzen da: 65% dira Reaganen politika ekonomikoa errefusatzen dutenak; 74% arma-ugalketaren aurka agertzen den bezala, eta 66% amerikarrek Estatuan dituzten baseak kentzearen alde. Era berean, 54% OTANen sartzearen aurka azaltzen da.

Baina inkesta bera PNVko jarraitzaileen artean eginik, halako emaitzak agertu zituen: 80% baseen aurka, 74%

arma-karreraren aurka, 65% ez dago ados amerikarren politika ekonomikoa-rekin, eta 65%k OTANetik irten nahi du.

Eritzi hauek amerikarren aginduetara moldatu nahi dituenak bota beharko di-
tu izerdiak, berak.

NOLANAHI ere, Reaganek agertu du behintzat egin zaizkion laudorio batzuren jabe badela; horrela arazoak sinplifikatzeko ahalmen hori leporatu zaionean. Izan ere, bi partetan zatitua ikusten bait du mundua Estatu Batuetako presidentek: estatu demokratikoak alde batera, Estatu Batuetako gidaritzapean; eta Ekialdeko Estatuak, bestera, Sobietar Batasunaren diktadurapean. Mundu-ikuskera hori agertu du bere bisitaldian: Estrasburgon, Europako Parlamentuan bere diskurtsoa protestatu zuten diputatu berde eta komunistei, horrela erantzun zien:

«Sistema demokratiko batetan bizi zaretelako ager dezakezue protesta hori; Ekialdeko estaturen baten pean bazeundete, ezingo zenukete hori bera ere egin». Edota kazetari batek galdetu zionean Daniel Ortegak Nicaraguako presidentek Moscurak egindako bidaiak: «Ez nau horrek harritzen, bertan bait du Ortegak ugazaba». Arazoak sinplifikatzeko ahalmena, beraz, Reagan presidentearena. Aipaturiko diskurtsoan, Europako Parlamentu aurrean esan zituen hitzok dira horren argigarri: «Mendebaldeko Estatuok erabaki bat hartu behar dugu, gure ideiak eta baliabideak Hirugarren Munduan erabili eta Moscuri konpetentzia egiteko».

MUNDUA, beraz, merkatu haundi bat da, bloke bateko zein besteko potentzien pean aurkitu behar dena. Herri batek Estatu Batuekiko menpekotasuna haus-tan duenean (Nicaragua kasu) berehala identifikatzen zaio beste blokearekin. Azken finean, bi blokeen arteko dialektika hori inperialismoaren estrategiara ongi egokitzen bait da. Euskaldunok gure burrukabidean aztergaitzat hartu beharko genuke esperientzia, gure artean ere ikusten denez zaletasunak alde bate-ra zein bestera banatzen bait dira.

OINARRIZKO EUSKARAZKO
ALDIZKARIA

aizu!

Bi (2) bidaia **dohain** lau (4) pertsonarentzat!

HARPIDEDUNEN ARTEKO ZOKKETA

IZAN ZAITEZ AIZUren
HARPIDEDUN

AIZUk oporraldia antolatzen eta
pagatzen lagundu nahi dizue eta
horretarako BI BIDAIA BI oparitzeko
prest dago, bat GREZIAra eta beste bat
KORZEGARA, bakoitza bi pertsonentzat.
Ekainaren 21ean, arratsaldeko 7etan,
zokketa egingo dugu AIZU'ren egoitzan
harpidedun guztien artean. Oraindik
ez bazara harpidedun, ez utzi gerorako.
Bete ezazu ondokoa eta bidali AIZUra
lehenbaitlehen.

Harpidedun izan nahi dut

Izen Abizenak

Txinoa

Helbidea

Probintzia

Hema

Bankua/Aurrezki Kutxa

Sukurtsala

Kontu zenbakua

Izenpea (Firma)

AIZU
Astarloa kalea, 2-3. esk
Txinoa: (94) 424 14 80
BILBO 48001

GAZTEA. BIZIA. ZIURRA.

25 urte Elkar Lanean

CAJA LABORAL